T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

ÇOCUKLARINI İLKOKULA ERKEN YAŞTA BAŞLATAN EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARIN AKADEMİK VE SOSYAL GELİŞİM SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Didem ALBAYRAK

Danışman
Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI

İstanbul – 2025

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Didem ALBAYRAK

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Çocuklarını İlkokula Erken Yaşta Başlatan Ebeveynlerin Çocukların Akademik ve Sosyal Gelişim Sürecine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Çocuk Gelişimi

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 02.10.2025

Sayfa Sayısı : 118

Tez Danışmanları : Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI

Dizin Terimleri : İlkokula Başlama Yaşı, Akademik Başarı, Sosyal Davranışlar, 4+4+4 Eğitim modeli

Türkçe Özet : Bu çalışma, ilkokula erken başlamanın çocukların akademik ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkilerini ebeveyn perspektifinden incelemeyi hedeflemektedir.

Dağıtım Listesi :
1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
2. YÖK Ulusal Tez Merkezi

İmzası

Didem ALBAYRAK

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

ÇOCUKLARINI İLKOKULA ERKEN YAŞTA BAŞLATAN EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARIN AKADEMİK VE SOSYAL GELİŞİM SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Didem ALBAYRAK

Danışman

Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI

İstanbul – 2025

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Didem ALBAYRAK

…/…/2025

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Didem ALBAYRAK'ın Çocuklarını İlkokula Erken Yaşta Başlatan Ebeveynlerin Çocukların Akademik Ve Sosyal Gelişim Sürecine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Çocuk Gelişimi anabilim dalı, Çocuk Gelişimi bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

	İmza
Başkan	*Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI* (Danışman)
	İmza
Üye	*Dr. Öğr. Üyesi Nurten ELKİN*
	İmza
Üye	*Doç. Dr. Erhan ALABAY*

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2025

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye'de ilkokula başlama yaşının orta ergenlik dönemindeki çocukların akademik başarı ve sosyal davranışları üzerindeki etkilerini incelemeyi hedeflemektedir. Eğitim sisteminin temel bileşenlerinden biri olan çocukluk ve eğitim politikaları, tarihsel süreçteki değişimler ve toplumsal dinamikler bireylerin gelişimindeki rolü üzerinde durmuştur. Türkiye'de 4+4+4 eğitim modeli ile birlikte ilkokula başlama yaşı 6 olarak belirlenmiştir. Bu durumun çocukların üzerindeki bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerindeki etkileri tartışılmıştır. Bu çalışmada çocukları ortaokul ve lise düzeyinde eğitim görmekte olan toplam 18 ebeveyn ile fenomenoloji deseninde görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Sonuçlara göre; ebeveynlerin çocuklarını okula gönderme kararında birçok faktör bulunmaktadır. 4+4+4 eğitim sistemi, okul yönetimi, çevre ailelerin tutumları, iş durumu, ekonomik durum ve aile içindeki öneriler önemli rol oynamaktadır. Ebeveynler, çocuklarının akademik ve sosyal durumunu dikkate alarak karar vermekte, ancak erken yaşta okula başlatma konusunda genellikle olumsuz görüşler bildirmektedir. Özellikle çocukların duygusal hazır olmaması, sosyal sorunlar ve özgüven kaybı gibi zorluklar dikkat çekmektedir. Ebeveynler, 4+4+4 eğitim sisteminin bireysel farklılıkları göz ardı ettiğini ve düşük gelirli ailelere yeterli destek sağlamadığını ifade etmektedir. Eğitim ortamındaki uyumsuzluk ve rehberlik hizmetlerinin yetersizliği de sıklıkla dile getirilmektedir. Çocukların akademik zorluklar yaşadığı, özellikle yazma ve dikkate dayalı derslerde gecikmeler olduğu gözlemlenmiştir. Bazı çocuklar ise bilişsel avantajlar ve sosyallik kazanmışlardır. Erken eğitim sürecinde çocuklar psikolojik stres, yabancılaşma ve sosyal uyum eksikliği yaşamıştır. Uzun ders süreleri ve pandemi koşulları da bu zorlukları artırmıştır. Ebeveynler, çocuklarını desteklemek için müdahale etmekte ve öğretmenlerle iş birliği yapmaya çalışmaktadır. Çocuklar, dikkat süresi, yazılı ödevler ve grup çalışmalarında zorluk çekse de, yaratıcılık ve liderlik becerileri ile dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Eğitim, Erken Okula Başlama, 4+4+4 Modeli, Sosyal Uyum, Zorunlu Eğitim

SUMMARY

This study aims to investigate the effects of the age of starting primary school on the academic success and social behaviors of children in middle adolescence in Turkey. It focuses on the role of childhood and education policies, which are fundamental components of the education system, as well as historical changes and social dynamics in individuals' development. In Turkey, the age for starting primary school has been set at 6 with the implementation of the 4+4+4 education model. The effects of this age on children's cognitive, social, and emotional development have been discussed. In this study, phenomenological interviews were conducted with 18 parents whose children are enrolled in middle and high school. The data obtained were analyzed using content analysis. The results indicate that many factors influence parents' decisions to send their children to school. The 4+4+4 education system, school administration, the attitudes of neighboring families, employment status, economic situation, and family recommendations all play important roles. Parents make decisions based on their children's academic and social status, but generally express negative opinions about starting school at an early age. Particularly noteworthy are challenges such as children's emotional unpreparedness, social problems, and loss of self-confidence. Parents state that the 4+4+4 education system ignores individual differences and does not provide adequate support for low-income families. Inconsistencies in the educational environment and inadequate guidance services are also frequently mentioned. Children have been observed to experience academic difficulties, particularly delays in writing and attention-based courses. Some children have gained cognitive advantages and social skills. During the early education period, children experienced psychological stress, alienation, and a lack of social adaptation. Long lesson times and pandemic conditions have also exacerbated these challenges. Parents are intervening to support their children and collaborating with teachers. While children struggle with attention spans, written assignments, and group work, they are notable for their creativity and leadership skills.

Keywords: Academic Success, Education, Early School Starting, 4+4+4 Model, Social Adaptation, Compulsory Education

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
SUMMARY ..... **ii**
İÇİNDEKİLER ..... **iii**
KISALTMALAR ..... **vi**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **vii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **viii**
ÖNSÖZ ..... **ix**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BİLGİLERİ

1.1. Araştırmanın Amacı 3
1.2. Araştırmanın Önemi 3
1.3. Araştırmanın Problemleri 3
1.4. Araştırmanın Varsayımları 4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları 4
1.6. Tanımlar 4

İKİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocuk Nedir? 5
2.2. Çocuk Kavramının Dünyadaki ve Türkiye'deki Tarihi 6
2.2.1. Tarih Öncesi Medeniyetler 8
2.2.2. Antik Dönemde Çocukluk 8
2.2.3. Orta Çağda Çocukluk ve Aile İlişkileri 9
2.2.4. Rönesans ve Aydınlanma Dönemlerinde Çocuk 10
2.2.5. Sanayi Devrimi Dönemi Çocuk ve Çocukların İş Gücüne Katılımı 11
2.2.6. 20. Yüzyılda Çocukluk ve Çocuk Hakları Bildirgesi ve İlkeleri 11
2.2.7. Günümüzde Çocuk Tanımı ve Teknoloji 12
2.2.8. Türkiye'de Çocukluğun Tarihsel Gelişimi 13
2.2.8.1. Osmanlı Döneminde Çocuk 13
2.2.8.2. Cumhuriyet Döneminde Çocuk 14
2.3. Çocuk Gelişim Dönemleri 15
2.3.1. Çocuk Fiziksel Gelişimi (0-18 Yaş) 16
2.3.2. Çocuk Dil Gelişimi Dönemleri (0-18 yaş) 17
2.3.3. Çocuk Sosyal Duygusal Gelişim Dönemleri (0-18 Yaş) 18
2.3.4. Çocuk Bilişsel Gelişim Dönemleri (0-18 Yaş) 19
2.4. Gelişim Kuramları ve Kuramcıları 20
2.4.1. Freud'un Psikanalitik Kuramı 20

2.4.2. Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı 21
2.4.3. Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı 22
2.4.4. Arnold Gesell'in Olgunlaşma Kuramı 24
2.4.5. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı 24
2.4.6. Urie Bronfenbrenner'in Ekolojik Gelişim Kuramı 25
2.4.7. Lev Vygotsky'nin Bilişsel Gelişim Kuramı 27
2.4.8. Rudolf Steiner Kuramı 28
2.4.9. John Dewey ve Eğitim 29
2.5. Okula ve Okumaya Hazır Olmanın Tanımı 30
2.5.1. Okumaya Hazır Oluş ile İlgili Görüşler 31
2.5.2. Okula Başlama Yaşı ve Okumaya Hazır Olmanın Önemi 32
2.5.3. Ülkelere Göre Dünyada Okula Başlama Yaşı 34
2.5.4. Türkiye'de Okula Başlama Yaşı 36
2.5.5. Okula Hazır Oluş, ve Okula Başlama Yaşının İlerleyen Dönemlerdeki Olumsuz ve Olumlu Etkileri 38
2.6. Ergenlik Dönemi 40
2.6.1. Ergenlik Fizyolojik ve Psikolojik Değişimler 40
2.6.1.1. Ergenlik Döneminde Fizyolojik Değişimler 40
2.6.1.2. Ergenlik Döneminde Psikolojik Değişimler 41
2.6.2. Ergenlik Dönemi Sorunları 42
2.6.2.1. Ergenlerde Madde Kullanımı ve Bağımlılık 43
2.6.2.2. Benlik Saygısı ve Kimlik Gelişimi 44
2.6.3. Ergenlik Döneminde Okula Erken Başlayan Çocukların Sorunları 45
2.6.3.1. Akademik Zorluklar 45
2.6.3.2. Sosyal Uyum Problemleri 46
2.6.3.3. Duygusal Sorunlar 48
2.7. Eğitimin Tanımı ve Önemi 48
2.7.1. Türkiye'de Eğitim Sistemi Tarihsel Gelişimi 49
2.7.1.1. Türk Eğitim Sisteminin Mevcut Durumu ve Yapısı 49
2.7.2. Eğitim Politikaları 50
2.7.2.1. Eğitim Politikalarının Tanımı ve Önemi 50
2.7.2.2. Türkiye'de Eğitim Politikaları 51
2.7.2.3. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Tanımı, Açıklaması ve Genel yapısı 52
2.7.2.4. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Amacı 54
2.7.2.5. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Öngördüğü Değişiklikler 54
2.7.2.6. 4+4+4 Eğitim sisteminin Olumlu ve olumsuz Yönleri 56
2.7.2.7. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Uygulanmasındaki Sonuçlar 57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli 59
3.2. Çalışma Grubu 59

3.3. Veri Toplama Tekniği 63
3.4. Verilerin Toplanması 64
3.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması 64
3.6. Geçerlik ve Güvenirlik 65

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR

4.1. Erken Okula Başlamaya Yönelik Ebeveyn Düşünceleri Ve İtici Nedenlerine Yönelik Bulgular 66
4.2. Erken Okula Başlamanın Ebeveynlere Göre Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Bulgular 70
4.3. Erken Okula Başlamanın Okul Tarafınca Aldığı Geri Dönüşlere İlişkin Bulgular 74
4.4. Erken Okula Başlamanın Performans ve Sosyal Uyuma Etkilerine İlişkin Bulgular 76

SONUÇLAR VE ÖNERİLER 85
KAYNAKÇA 88
EKLER 98
ÖZGEÇMİŞ 102

KISALTMALAR

ADNKS : Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

BYO : Başarı Yönelimleri Ölçeği

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

MESSSY : Matson Çocuklarda Sosyal Beceri Davranış Ölçeği

OSDOB : Okul Sosyal Davranış Olumsuz Bölümü

OSDÖ : Okul Sosyal Ölçeği

OSDÖY : Okul Sosyal Davranış Yeterlilik Bölümü

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

UNICEF : Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ebeveynlerin demografik özellikleri 59
Tablo 2. Çocukların demografik özellikleri 61
Tablo 3. Çocukların okula erken başlama kararlarına ilişkin bulgular.....66
Tablo 4. Çocukların okula erken başlama kararlarında mevcut fikirlere ilişkin bulgular.....68
Tablo 5. Çocukların okula erken başlamalarına dair ek görüşler 69
Tablo 6. Çocukların okula erken başlamalarında olumlu ve olumsuz durumlar 70
Tablo 7. Çocukların okula erken başlamalarında yaşanan zorluklar ve alanları 72
Tablo 8. Çocukların okula erken başlamalarında yaşanan akademik başarı ve başarısızlıklar 73
Tablo 9. Çocukların okula erken başlamalarında okuldan yapılan geribildirimler 75
Tablo 10. Çocukların okula erken başlamalarında sosyal uyum süreçleri.....76
Tablo 11. Çocukların okula erken başlamalarında okulu ve arkadaşarı sevmeye etkiler.....78
Tablo 12. Çocukların okula erken başlamalarında akademik başarılarına etkiler.....79

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Çocuk nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı 1935-2080 6
Şekil 2. Resmi Gazete düzenlemeleri 38

ÖNSÖZ

Bilim, insanoğlunun en derin meraklarını, sorularını ve keşif arzusunu besleyen bir okyanustur. Bu çalışma, bu okyanusta attığım bir adım, derinliklerine inmeye yönelik bir cesaret yolculuğudur. Bilimsel bilgi, yalnızca sayılardan ve formüllerden ibaret değildir; aynı zamanda düşüncelerimizin, duygularımızın ve hayallerimizin bir yansımasıdır. Bu çalışma, bilimin insan yaşamındaki yerini sorgularken, bilimin ruhunu, dinamizmini ve evrimi nasıl şekillendirdiğini anlamaya yönelik bir çabadır. Her araştırma, bir soru ile başlar; her cevap, yeni soruların kapısını açar. İşte bu döngü, bilimin ruhunu beslerken, insanlığın ilerleyişine de yön vermektedir.

Bu çalışmada, bilimin yalnızca bir bilgi topluluğu değil, aynı zamanda bir düşünce ve yaşam biçimi olduğunu ortaya koymaya çalıştım. Bilimin, insanları birbirine bağlayan, toplumsal değişimlere öncülük eden ve bireylerin hayata dair anlayışlarını derinleştiren bir güç olduğunu vurgulamak istiyorum. Bilim sadece bir araştırma süreci değil; aynı zamanda bir tutku, bir serüven ve en önemlisi, insanlığın ortak geleceğinin inşa edilmesinde bir araçtır. Bu çalışmanın, bilime olan ilgiyi artırmasını ve daha çok insanı keşif yolculuğuna teşvik etmesini umuyorum. Çalışma boyunca desteğini esirgemeyen, ne zaman inancım sarsılsa yapabileceğimi hatırlatarak beni motive eden, kıymetli ve değerli geri dönütleri ile çalışmamı zenginleştiren tez danışmanım Prof. Dr. Meziyet ARI'ya teşekkür ediyorum. Yüksek lisans eğitimi surecinde kıymetli deneyim ve bilgi birikimleri ile bana büyük katkı sağlayan Sayın bölüm başkanımız Dr. Nurten ELKİN'e, ve diğer hocalarıma teşekkür ederim.

Son olarak bu süreçte beni asla yalnız bırakmayan, biricik ablam Özgür Gün UYAR'a minik kuzularım Zeynep Öykü ve Metehan ÖZTÜRK'e ve bana akademik hayatın yolunu açan Prof. Dr. Aydın BALYER'e sonsuz sevgi, minnet ve teşekkürlerimi sunuyorum.

GİRİŞ

Çocuk, tarihi ve sosyokültürel bağlamda farklı şekillerde tanımlanmış, toplumların değişmez sosyal unsurlarından biri olarak kabul edilmiştir. Çocukluk, çeşitli toplumlar içinde farklı yorumlara sahip olmuştur. Toplumların geleceği olan çocukların sağlıklı bir yaşam sürdürmeleri, her ülke için büyük bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda, çocukların karşılaştığı sorunların toplumun geleceği açısından değerlendirilmesi ve çözüm yollarının araştırılması kritik bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Dünya tarihindeki çocukluk algısı, zaman içinde önemli evrimler geçirmiştir. Geçmişte çocukluk, genellikle yetişkinlerin gözetiminde olan ve hakları bulunmayan bir dönem olarak algılanırken, günümüzde çocuklar sosyal bireyler olarak değerlendirilmektedir. Çocukların fiziksel, zihinsel, ahlaki ve toplumsal gelişimleri için haklara sahip olmaları gerektiği anlayışı, çocukluk kavramının modern toplumsal yapılar içinde yer bulmasını sağlamıştır (Avcı ve Pekince, 2018). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların temel haklarını güvence altına alarak bu hakların uluslararası düzeyde tanınmasına olanak tanımıştır (U.N. General Assembly, 1989). Çocuk gelişimi, fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal açılardan incelenen bir süreçtir. Bu dönemde aile, okul ve toplumun rolü büyüktür ve çocuğun gelişimi bu faktörlere bağlı olarak şekillenir. Çocukların fiziksel gelişimi, doğumdan ergenliğe kadar olan süreçte hızla ilerler. Bu dönemde çocukların boy uzunluğu, kilo artışı, kas gelişimi gibi fiziksel özelliklerinde belirgin değişiklikler olmaktadır. Bu süreçte sağlıklı beslenme, düzenli egzersiz ve koruyucu sağlık hizmetlerinin önemi büyüktür ve çocuğun sağlıklı bir şekilde fiziksel gelişimini tamamlamasını sağlamaktadır. Çocukların bilişsel gelişimi, zihinsel yeteneklerinin gelişimini içermektedir. Bu dönemde dil gelişimi, problem çözme becerileri, bellek kapasitesi gibi konularda önemli değişiklikler yaşanmaktadır. Çocuğun çevresiyle etkileşim içinde olması, farklı deneyimler kazanması, oyun ve eğitim fırsatlarına sahip olması bilişsel gelişimi olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca, bu dönemde çocuğun zihinsel yeteneklerini destekleyen uygun eğitim programlarının uygulanması da büyük önem taşımaktadır. Çocukların duygusal ve sosyal gelişimi, duygularını tanıma, ifade etme, sosyal ilişkiler kurma becerilerini içerir. Bu dönemde çocuğun aile içi ilişkileri, arkadaş ilişkileri ve toplumsal etkileşimleri önemlidir. Empati, paylaşma, kurallara uyma gibi sosyal

becerilerin kazanılması da bu sürecin parçasıdır. Duygusal ve sosyal gelişimi olumlu yönde etkilemek için sağlıklı bir aile ortamı, eğitimde duygusal ve sosyal becerilerin geliştirilmesi, çocuğun duygularının ifade edilmesine destek olmak önemlidir. Bu bağlamda okula başlama yaşı çocuğun sosyal, duygusal ve bilişsel gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Okul, çocukların bilgi edinmelerine, sosyal beceriler geliştirmelerine, yapıcı ilişkiler kurmalarına ve bağımsızlık kazanmalarına olanak tanımaktadır. Bu sürecin, bireyin kendine güvenini artırma, disiplinli bir yaşam tarzı benimseme ve toplumsal normlara uyum sağlama açısından büyük önemi bulunmaktadır. Bu bağlamda okula başlama sadece akademik öğrenim değil, aynı zamanda çocukların sosyal ve duygusal gelişimleri için de vazgeçilmez bir adım olarak değerlendirilmektedir. Erken yaşta okula başlayan çocuklar, akranlarına göre sosyal ve duygusal olgunluk seviyelerinde geri kalabilirler. Bu durum, sosyal etkileşimlerde sorunlar yaşanmasına neden olabilmektedir. Çocukların bilişsel gelişim seviyeleri, öğretim materyallerinin ve müfredatın zorluklarıyla örtüşmeyebilir. Bu uyumsuzluk, çocukların akademik başarısında düşüşe neden olabilir. Erken yaşta eğitim alan çocuklar, kaygı, depresyon ve düşük özsaygı gibi duygusal zorluklarla karşılaşabilirler. Bu durum, ilerleyen yaşlarda ruh sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir. Erken okula başlama, çocukların oyun ve keşif gibi gelişimsel ihtiyaçlarını yeterince karşılayamayabilir ve bu da sosyal becerilerinin yeterince gelişmemesine neden olabilmektedir. Erken yaşta karşılaşılan sosyal baskılar, bazı çocukların madde kullanımı gibi riskli davranışlara yönelmesine neden olabilmektedir. Gelişim kuramcılarından Piaget, çocukların bilişsel gelişim aşamalarını belirlemiş ve çocukların erken yaşta eğitimlerinin, bilişsel becerilerini tam olarak geliştirmedikleri için olumsuz etkiler yaratabileceğini savunmuştur. Gesell ise olgunlaşma kuramına göre, her çocuğun gelişim hızı farklıdır. Erken okula başlama, bazı çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalabilmektedir. Bu çalışmanın amacı da ilkokula erken başlamanın çocukların akademik ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkilerini ebeveyn perspektifinden incelemektir. Aynı zamanda eğitimciler, aileler ve politika yapıcılar için önemli bir referans noktası oluşturarak, çocukların eğitim süreçlerine dair daha kapsamlı ve etkili stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BİLGİLERİ

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, ilkokula erken başlamanın çocukların akademik ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkilerini ebeveyn perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın önemi, ilköğretim çağına erken başlayan çocuklar arasındaki akademik başarı düzeyleri öğrencilerin cinsiyet, okula başlama yaşı, ailenin ekonomik durumu, okul türü ve sosyal davranış durumları gibi değişkenlerin etkisini değerlendirerek, eğitim sisteminin dinamiklerini anlamaya yönelik önemli veriler sunacaktır. Ayrıca, çocukların erken yaşta okula başlama durumlarının sosyal ve duygusal gelişimleri üzerindeki etkileri de araştırılacak ve bu bağlamda erken eğitim politikalarının yeniden düşünülmesi gerektiği vurgulanacaktır. Özellikle erken yaşta okula başlama durumunun akademik ve sosyal gelişim üzerindeki etkileri, çocukların bilişsel ve duygusal olgunluk düzeyleriyle ilişkili olarak değerlendirilmesi gereken çok önemli bir konudur (Alexander vd., 2007; Gormley vd., 2011).

Araştırma, eğitimciler, aileler ve politika yapıcılar için önemli bir referans noktası oluşturarak, çocukların eğitim süreçlerine dair daha kapsamlı ve etkili stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca, çalışmanın eğitim sistemi içindeki eşitsizliklerin ve fırsat farklılıklarının anlaşılmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Ailenin sosyoekonomik durumu ve okul türü gibi değişkenlerin akademik başarı üzerindeki etkileri, eğitim politikalarının daha adil ve erişilebilir hâle getirilmesi için yol gösterici olacaktır (Sirin, 2005). Bu bağlamda, eğitim sisteminin iyileştirilmesi ve çocuk haklarının korunması adına gerekli adımların atılabilmesi için somut veriler sağlayacaktır. Ayrıca, çocuk ve eğitim literatürüne katkı sunarak, gelecekteki araştırmalara zemin hazırlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Problemleri

Bu çalışmada ilkokula başlama yaşının erinlik dönemindeki akademik başarı ve sosyal davranışları etkileme düzeyi açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç

kapsamında araştırma problemleri aşağıdaki gibidir:

Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Erken okula başlamaya yönelik ebeveyn düşünceleri ve itici nedenleri nelerdir?
2. Erken okula başlamanın ebeveynler açısından olumlu ve olumsuz yanları nelerdir?
3. Erken okula başlamanın okul tarafınca aldığı geri dönüşler nelerdir?
4. Erken okula başlamanın performans ve sosyal uyum noktasında etkileri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Çalışma evreninde bulunan bireylerin çalışma ve araştırma sorularına samimi ve doğru olarak yanıt verdikleri varsayılmıştır. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esaslarına uygun olarak yürütülecektir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma ortaokul ve lise öğrencisi 18 ebeveyn ile sınırlıdır.
2. Katılımcıların doğru ve dürüst cevaplar verme konusunda çekinceleri olabilir. Bu durum verilerin güvenirliliğini etkileyebilir.

1.6. Tanımlar

Çocuk: Bireyin doğumundan ergenlik dönemine kadar olan gelişim sürecinde fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal değişimlerini kapsayan varlıktır (Wulansari ve ark., 2023).

Ebeveyn: Çocuğun bakımını üstlenen ve sosyal, duygusal ve ahlaki gelişiminde birincil rol oynayan yetişkindir (Bowlby, 2008).

Akademik gelişim: Çocuğun okul ve eğitim ortamlarında kazandığı bilgi, beceri, düşünme ve öğrenme süreçlerinin ilerlemesidir (Piaget ve Inhelder, 2008).

Sosyal gelişim: Çocuğun akran ilişkileri, empati, iletişim, iş birliği ve toplumsal normlara uyum becerileridir (Erikson, 1963).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

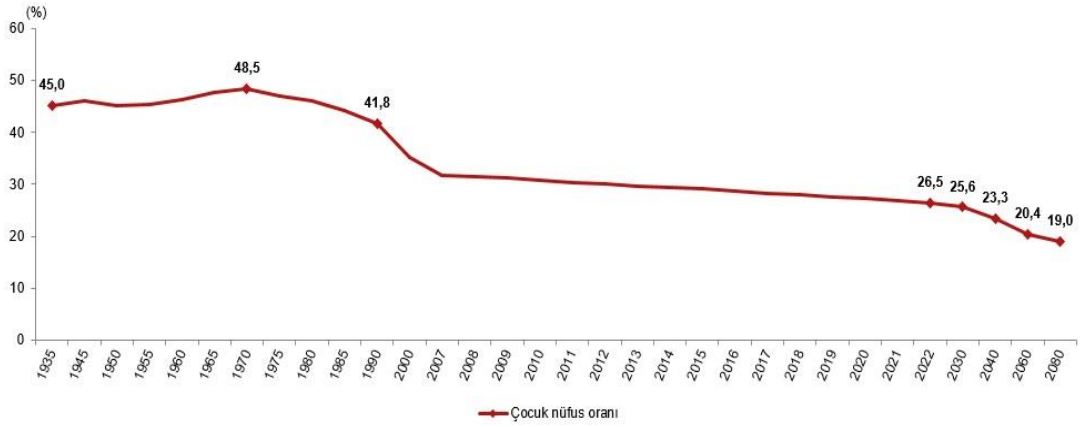
2.1. Çocuk Nedir?

Çocuk ve çocukluk kavramı tarih boyunca hayatın sosyokültürel akımlarından beslenerek toplumdan topluma gelişmiş ve değişim göstermiştir. Toplumun ve yaşamın değişmez sosyal unsurlarından biri haline gelen temel olgulardan biridir. Tarihin farklı dönemlerinde, toplumun farklı bölgelerinde, hatta bazen aynı toplum içinde yaşayan insanlar bu kavramı farklı şekillerde yorumlamışlardır (Sağlam ve Aral, 2016).

Toplumun temeli ve geleceği olan çocukların doyumlu bir yaşam sürdürebilmeleri her ülke için son derece önemlidir. Bu bağlamda çocukların karşılaştığı sorunların toplumun geleceği olarak değerlendirilmesi ve bu sorunlara çözüm bulunması önemlidir. Toplumsal alanda yaşanan ilerleme, bilim ve teknolojinin gelişmesi, insan hakları kavramının ortaya çıkışı, kitle hareketlerinin ortaya çıkması, çocukluğun anlamını ve çocukluk kavramını doğrudan etkilemiştir. Sanayi Devrimi sırasında ortaya çıkan, çocukları zorlu ortamlarda çocuk işçiliği sorunundan koruma düşüncesi çocuklara yönelik ilk sosyal politikanın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çocukların yetişkinlerle aynı temel haklara sahip olması gerektiği fikri çocuk ve çocukluk kavramının neoliberal dönemde yeni oluşan toplum düzeninde çocuk hakları sözleşmesi adı altında kendine bir yer bulmasını sağlamıştır. Bu antlaşma (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi) günümüze değin en geniş, uluslararası kabul görmüş, ve katılımlı sözleşmedir. Amerika ve Somali dışında kalan 153 ülke çocuk haklarını saygı göstereceğine dair bu sözleşmeye imza atmıştır (UN Children's Rights Alliance, 2010). Taraf Devletler Çocuk Hakları Bildirgesi kabul edilmiş çocuklara yönelik politikalarını çocuk ve çocukluk). Taraf uluslararası belge ışığında geliştirmişlerdir. Bu sözleşmeye göre; 18 yaşın altındaki her bireyi "çocuk" olarak tanımlanmaktadır. Çocuk henüz bedensel, ruhsal ve sosyal yönlerden erginliğe ve olgunluğa ulaşmamış, bireydir. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde "Çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır" tanımı yer almaktadır (U.N. General Assembly,

1989, madde 1). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre 10 yaş öncesi çocukluk, 10-19 yaş arası ergenlik dönemidir şeklinde de tanımlanmıştır (Karadoğan, 2019).

Birleşmiş milletler Çocuk Hakları Bildirgesi Türkiye Cumhuriyeti tarafından 1990 yılında imzalanmış ve 2 Ekim 1995'te Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmıştır. Bu anlaşmaya göre çocuklar temel insan haklarının bir parçası olarak kabul edilmektedir. TÜİK, 2014a; 2014b; araştırmalarına göre Dünyada 1,8 milyar birey ile Türkiye'de yaşayan 4-5 kişiden biri çocuk tanımı şemsiyesi altında yer almaktadır. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre ise 2022 yıl sonu itibarıyla, Türkiye nüfusu 85 milyon 279 bin 553 kişi iken bunun 22 milyon 578 bin 378'ini çocuklar oluşturmuştur. Çocuk nüfusun %51,3'ünü erkek çocuklar, %48,7'sini kız çocuklar oluşturmakta olup Birleşmiş Milletler tanımına göre 0-17 yaş grubunu içeren çocuk nüfus, 1970 yılında toplam nüfusun %48,5'ini oluştururken bu oran 1990 yılında %41,8 ve 2022 yılında %26,5 olmuştur. Nüfus projeksiyonlarına göre çocuk nüfus oranının 2030 yılında %25,6, 2040 yılında %23,3, 2060 yılında %20,4 ve 2080 yılında %19,0 olacağı öngörülmektedir (TÜİK, 2014).

Şekil 1. Çocuk nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı 1935-2080
Kaynak: TÜİK, (2014)

2.2. Çocuk Kavramının Dünyadaki ve Türkiye'deki Tarihi

Çocuk kavramı, tarih boyunca farklı kültürel ve toplumsal bağlamlarda çeşitli anlamlar kazanmıştır. Antik dönemlerden itibaren toplum, çocukları hem birey olarak hem de toplumun geleceği olarak değerlendirmiştir. Rönesans döneminin gelmesi ile çocuk algısı değişmiş ve çocuklar, bireysel hakları olan varlıklar olarak tanınmaya başlanmıştır. Bu bağlamda çocukların sadece yetişkinlerin küçük versiyonları

olmadığını, kendi ihtiyaçları ve özellikleri olan bireyler olduklarını vurgulamıştır (Koyuncuoğlu, 2021).

Aydınlanma dönemi, çocukların eğitiminde birey olarak değer kazanmalarını sağlayan önemli bir süreçtir. Aydınlanma döneminde toplumun çocuk hakları ve eğitim konusundaki anlayışları derinleşmiş ve çocukların doğal gelişim süreçlerine saygı gösterilmesi gerektiği savunulmuştur. Jean-Jacques Rousseau'nun eğitim felsefesi düşüncesi etkisiyle, çocukların oyun yoluyla öğrenmeleri gerektiği fikri ortaya çıkmıştır. Bu durum çocukların birey olarak değer kazanmalarına yönelik önemli bir süreç olmuştur (Hastings, 2018).

Günümüzde, çocukluk kavramı eğitim yaklaşımları, toplumsal farkındalık vb. normların etkisi ile dahada genişlemiş ve çocukların sosyal, duygusal ve zihinsel gelişimlerini destekleyen politikaların geliştirilmesine yol açmıştır. Bu bağlamda çocuklar, sadece geleceğin bireyleri değil, aynı zamanda toplumsal hayatta aktif rol alan bireyler olarak değerlendirilmektedir. Bu değişim, çocuk haklarının tanınması ve korunması konusunda önemli adımlar atılmasını sağlamıştır. Türkiye'de çocukluk tarihi, Osmanlı İmparatorluğu döneminden Cumhuriyet dönemine kadar uzanan bir süreçtir. Osmanlı döneminde çocuklar, aile yapısının önemli bir parçası olarak kabul edilmiş, ancak sosyal ve ekonomik rollerine göre farklı muamele görmüşlerdir. Eğitim, genellikle erkek çocukları için medreselerde yoğunlaşırken, kız çocukları için antik yunanda olduğu gibi ev işleri yapmaları doğrultusunda yönlendirilmişlerdir. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, Türkiye'de çocukluğa dair anlayışlar köklü bir değişim geçirmiştir. 1923'te ilan edilen Çocuk Bayramı, çocukların toplumsal hayat içinde daha görünür hale gelmelerini sağlamış ve haklarının tanınmasına yönelik önemli bir adım olmuştur (Karadoğan, 2019).

Günümüzde Türkiye'de çocukluk, birey olarak çocukların haklarının tanınması ve korunması açısından önemli bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Eğitim politikaları, çocukları gelişimsel ihtiyaçlarına yönelik olarak şekillendirilmekte ve sosyal hizmetler aracılığıyla çocukların toplumsal yaşama entegrasyonunu sağlamaktadır. Özellikle son yıllarda çocuk hakları ile ilgili farkındalık artmış ve bu konuda çeşitli yasalar ve politikalar geliştirilmiştir (Şimşek, 2015).

2.2.1. Tarih Öncesi Medeniyetler

Tarih öncesi medeniyetlerde çocuk kavramı yalnızca biyolojik yaşlarıyla tanımlanmazdı; aynı zamanda ailevi ve toplumsal yapılardaki rollerine göre de tanımlanırdı. Çocuklar, topluluğun ayrılmaz üyeleri olarak görülür, çeşitli etkinliklere katılarak geçim sağlama ve kültürel uygulamalara katkıda bulunurlardı. Bu bağlamda, tarih öncesi medeniyetlerde çocuk yetiştirme, toplumsal yapı ve kültürel değerlerle doğrudan ilişkiliydi. Tarih öncesi medeniyetlerde çocuklar, aile içinde sosyal ve ekonomik rolleri üstlenerek büyümüşlerdir. Örneğin, avcılık ve toplayıcılıkla geçinen topluluklarda çocuklar, erken yaşlardan itibaren ailelerine yardımcı olmaya teşvik edilmişlerdir. Bu bağlamda, onların fiziksel becerilerini geliştirmelerine ve sosyal hayata entegre olmalarına olanak tanımıştır (Angel, 2012).

Tarih öncesi medeniyetler döneminde, çocukların sağlığına ve gelişimine dair bilgiler sınırlı olsa da arkeolojik buluntular, çocukların yaşam koşullarının ve sağlık durumlarının toplumun genel refahıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu dönemde, Erken yaşta çocuk ölümleri, genellikle beslenme yetersizliği, hastalıklar ve savaşlar gibi faktörlerden kaynaklanmıştır. Dolayısıyla, tarih öncesi medeniyetlerde çocuk yetiştirme, sadece bireysel gelişim açısından değil, aynı zamanda toplumsal dayanıklılık ve kültürel süreklilik açısından da kritik öneme sahiptir (Taş, 2016).

2.2.2. Antik Dönemde Çocukluk

Antik dönemde çocukluk, birçok kültürde ve toplumda farklı şekillerde algılanmış ve yaşanmıştır. Çocukluk dönemine yönelik anlayış, tarihsel ve sosyal koşullara bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Antik Yunan ve Roma'da çocuklar, toplumsal yapının önemli bir parçası olsalar da onların bireysel ihtiyaçları ve hakları genellikle göz ardı edilmiştir (Razaki ve Ülkeryıldız, 2025).

Antik Yunan'da, çocuklar çoğunlukla ailelerin ekonomik ve sosyal yapısına entegre edilmişlerdir. Bu dönemde çocukların eğitimi, genellikle erkek çocuklar için ön plandaydı. Eğitim, erkek çocukların savaşçı ve vatandaş olarak yetiştirilmesi üzerine odaklanmıştı. Kız çocukları ise daha çok ev içi rollere hazırlanıyorlardı. Aristoteles, çocukların eğitimine dair önemli görüşler öne sürmüş ve eğitimin erken yaşta başlaması gerektiğini savunmuştur: Çocuklar, yetişkinlerin birer kopyasıdır; bu nedenle eğitim, erken yaşlarda başlamalıdır (Saygın, 2017). Antik Roma'da ise

çocukluk, aile dinamikleri ve toplumsal normlar açısından biraz daha farklı bir şekilde şekillenmiştir. Roma'da çocuklar, ailelerin mal varlıkları olarak değerlendirilmiş ve genellikle daha az özgürlük ve haklara sahip olmuşlardır. Çocukların eğitimi de sosyal statüye göre belirlenmişti. Zengin ailelerin çocukları daha iyi eğitim alma şansına sahipken, fakir ailelerden gelen çocuklar genellikle iş gücü olarak kullanılıyordu. Roma'da, çocukların iyi bir vatandaş olarak yetiştirilmesi gerektiği düşünülmekteydi; bu nedenle eğitim, ahlaki ve toplumsal değerlerin öğretimi üzerine inşa edilmiştir. Antik dönemde çocukluk, bireysel bir dönem olarak değil, daha çok toplumsal sorumluluklar ve rollerin öğrenilmesi gereken bir süreç olarak görülmüştür. Çocuklar, toplumun ihtiyaçlarına göre şekillendirilen ve yetiştirilen bireyler olarak algılanmışlardır (Özpolat ve Toper, 2023).

2.2.3. Orta Çağda Çocukluk ve Aile İlişkileri

Orta Çağ dönemi, çocukluk ve aile ilişkileri açısından karmaşık bir yapı sergilemektedir. Bu dönemden önce çocuklar, genellikle yetişkinler tarafından "mini yetişkinler" olarak görülüyordu. Ancak, Orta Çağ boyunca, çocukların toplumsal rollerinin artması ve ailenin çocuklara yönelik tutumunun değişmesiyle birlikte, çocukluk kavramı daha fazla nitelik kazanmıştır (Düzcan, 2020).

Orta Çağ'da çocuklar, ailenin sosyal ve ekonomik işlevleri içinde belirli roller üstlenerek büyümüşlerdir. Aile, çocukların eğitiminde ve sosyalizasyonunda en önemli faktör olmuştur. Çocuklar, ailelerinin sosyal ve ekonomik işlevlerine yardımcı olmak amacıyla erken yaşlardan itibaren çeşitli görevler üstlenmişlerdir. Çocukların eğitimi, genellikle aile içinde gerçekleşirken, bazı durumlarda yerel kilise ve eğitim kurumları da bu süreçte rol oynamıştır. Eğitim, daha çok erkek çocuklarına yönelikti ve genellikle dini metinler üzerinden şekillendi (Meyer, 2008).

Çocukların aile içindeki konumları, sosyal sınıflar arasında büyük farklılıklar göstermekteydi. Üst sınıflardaki çocuklar, daha iyi eğitim ve sağlık olanaklarına sahipken, alt sınıflardaki çocuklar genellikle tarım işlerinde ya da zanaat alanlarında çalıştırılıyordu. Bu durum, çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini olumsuz etkileyebiliyordu. Çocukların korunmasız olmaları, ailelerin onları sosyal hayatta aktif olarak yer almaları için desteklemeleri gerektiğini ortaya koyuyordu. Aile ilişkileri, çocukların gelişiminde önemli bir faktör olmuştur. Aile içindeki etkileşimler,

çocukların karakter gelişimini ve sosyal becerilerini doğrudan etkilemiştir. Bunun yanında, ailelerin çocuklarına karşı sahip olduğu tutumlar, onların ruhsal ve sosyal gelişiminde belirleyici olmuştur. Orta Çağ'da çocuklar, aile dinamikleri ve sosyal normların etkisiyle biçimlenmiş bir kimliğe sahipti. Bu bağlamda, çocukluk döneminin sadece bireysel bir gelişim süreci değil, aynı zamanda toplumun yapısına bağlı bir olgu olduğunu gösterir (Kremer, 2016).

Orta Çağ'da çocukluk ve aile ilişkileri, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerin etkisiyle şekillenmiştir. Aile, çocukların eğitim ve gelişim süreçlerinde kritik bir rol oynamış, çocukların toplumsal hayatta nasıl bir yer edineceklerine dair önemli bir çerçeve sunmuştur. Bu ortaçağ dönemi, çocukların birey olarak tanınmalarının başlangıcını simgelerken, aynı zamanda onların toplumsal rollerinin de şekillenmesine yol açmıştır (Berktaş, 2024).

2.2.4. Rönesans ve Aydınlanma Dönemlerinde Çocuk

Rönesans ve Aydınlanma dönemlerinin çocukluğun toplumsal algısı ve eğitimi açısından köklü değişimlerin yaşandığı evreleri temsil etmektedir. Rönesans, bireyin ve doğanın değerinin ön planda tutulduğu bir dönemdir. Bu dönemde çocuklar, yalnızca yetişkinlerin birer küçük versiyonları olarak değil, bireysel olarak değerli varlıklar olarak görülmeye başlanmıştır. Eğitim anlayışı, bilgi aktarımının ötesine geçerek karakter gelişimi ve bireysel potansiyelin en üst düzeye çıkarılması amacı güden bir yolculuğa dönüşmüştür (Günışık, 2017).

Aydınlanma döneminde ise, eğitimde daha da derin değişimler yaşanmıştır. Filozoflar, "tabula rasa" fikrini savunarak, çocukların doğumdan itibaren şekillendirilebilir olduğunu vurgulamışlardır. Bu dönemde eğitim, katılımcı ve keşfetmeye dayalı bir yaklaşım benimsenmiş; çocuklar eğitim süreçlerinde aktif birer rol alarak, doğal meraklarını keşfetmişlerdir. Eğitim artık sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda karakter gelişimi ve ahlaki eğitimin bir aracı haline gelmiştir. Rönesans ve Aydınlanma dönemleri, çocukluğun toplumsal anlamını ve eğitimde birey merkezli anlayışların gelişimini sağlamış, bu değişimlerin eğitim sistemlerinin çocuğun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılmasına zemin hazırlamıştır (Atatanır, 2022).

2.2.5. Sanayi Devrimi Dönemi Çocuk ve Çocukların İş Gücüne Katılımı

Sanayi Devrimi, 18. yüzyılın sonlarından itibaren başlayan ve 19. yüzyılda etkilerini gösteren önemli bir dönemi temsil etmektedir. Sanayi devrimi, ekonomik yapıda köklü değişiklikler getirirken, çocukların iş gücüne katılımı da önemli bir sosyal sorun haline gelmiştir. Fabrikaların ve yeni üretim yöntemlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, çocuklar düşük maliyetli iş gücü olarak istihdam edilmeye başlamışlardır (Coşan, 2019).

Çocuklar, genellikle 5-14 yaş aralığında fabrikalarda, madenlerde ve tarım sektöründe çalıştırılmıştır. Uzun çalışma saatleri, tehlikeli koşullar ve düşük ücretler, çocuk işçilerin yaşam standartlarını olumsuz etkilemiştir. Bu bağlamda, çocukların eğitim olanaklarını kısıtlamış ve sağlık sorunları ile sosyal problemlere yol açmıştır. Çocuk işçiliği, bu dönemde yalnızca ekonomik bir ihtiyaç değil, aynı zamanda toplumsal bir sorun haline gelmiştir. Sanayi Devrimi döneminde, çocukların çalışma koşulları genellikle zorluydu. Bu bağlamda, ilerleyen yıllarda sosyal politikaların ve yasaların gelişmesine neden olmuştur. Sanayi Devrimi, çocuk işçiliğinin artmasına neden olmuş ve bu durum, toplumsal yapıyı derinden etkilemiştir (Kirk, 2006).

2.2.6. 20. Yüzyılda Çocukluk ve Çocuk Hakları Bildirgesi ve İlkeleri

Çocuk Hakları Bildirgesi, 20. yüzyılın ortalarında, özellikle II. Dünya Savaşı'nın ardından, çocukların korunması ve onların gelişimlerinin desteklenmesi ihtiyacından doğmuştur. Çocuk hakları bildirgesi, çocukların haklarına dair uluslararası standartların belirlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Çocuk Hakları Bildirgesi, temel insani değerleri ön planda tutarak, tüm çocukların eşit haklara sahip olduğu fikrini savunur. Bu bağlamda, çocukların yaşam hakkı, gelişim hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı ve korunma hakkı gibi başlıca hakları tanımlanmaktadır (Avşar ve Öğütoğulları, 2012).

Çocuk Hakları Bildirgesi, sadece hukuksal bir çerçeve sunmakla kalmayıp, aynı zamanda çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini de dikkate alan bir yaklaşımı benimsemektedir. İlgili ilkeler arasında, "ayrım gözetmeme" ilkesi, her çocuğun eşit muamele görme hakkını güvence altına alırken, "çocuğun en üstün yararı" ilkesi, tüm kararların ve politikaların çocukların ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmesini sağlar. Ayrıca, "katılım hakkı" ilkesi, çocukların kendi haklarına ilişkin

bilgilendirilmelerini ve karar süreçlerine dahil edilmelerini öngörmektedir. Bu sayede, çocuklar toplumsal bir birey olarak farkındalık kazanmakta ve seslerini duyurabilmektedir. Çocuk Hakları Bildirgesi'nin zaman içerisinde dünya genelinde benimsendiği ve dönüştüğü görülmektedir.1989 yılında kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi, bu ilkeleri daha da derinleştirerek, devletlerin çocuklara yönelik yükümlülüklerini somutlaştırmıştır. Bu sözleşme, çocuk haklarının evrenselliğini vurgulamakta ve devletlerin bu hakları güvence altına alma, gözlemleme ve raporlama gibi sorumluluklarını arttırmaktadır. Çocuk Hakları Bildirgesi ve onun geliştirilmiş hali olan Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların haklarıyla ilgili global bir bilinç oluşturma çabasının temel taşlarını oluşturmaktadır. Bu belgeler, sadece günümüzde değil, gelecekte de çocuk hakları mücadelesinin yönünü belirleyecek birer pusula işlevi görmektedir. 20.yüzyılda çocukluk algısı, sosyoekonomik ve politik değişimlerle birlikte evrim geçirmiştir. Çocuklar, sosyal bireyler olarak tanınmaya başlanmış, hakları olan varlıklar olarak değerlendirilmeye başlamıştır. Bu dönemde çocuk haklarını korumak ve geliştirmek amacıyla çeşitli uluslararası belgeler hazırlanmıştır. Özellikle, 1989'da kabul edilen Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların temel haklarının tanınması açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur (Güzel, 2016).

Çocuk Hakları Bildirgesi, çocukların yaşama, gelişme, eğitim, sağlık ve korunma gibi haklarını güvence altına almayı amaçlamaktadır. Bu ilkeler arasında, "çocuğun en üstün yararı", "ayrım gözetmeme" ve "katılım hakkı" gibi kavramlar yer almaktadır. Bu ilkeler, çocukların birey olarak saygınlıklarının ve haklarının tanınmasını sağlamaktadır (Duman ve Doğdu, 2010).

2.2.7. Günümüzde Çocuk Tanımı ve Teknoloji

Günümüzde çocuk, sadece yaşa dayalı bir tanımlama ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda sosyal, duygusal ve bilişsel gelişim süreçlerinin bir parçası olarak tanımlanmaktadır. Modern toplumda çocuklar, birey olarak hakları olan, eğitimde ve sosyal hayatta aktif roller üstlenen varlıklar olarak değerlendirilmektedir. Eğitim, çocukların bireysel potansiyellerini geliştirmeye yönelik bir süreç olarak önemli bir yere sahiptir. Teknolojinin hızla gelişmesi, çocukların yaşamlarını derinden etkilemiştir. Günümüz çocukları, dijital dünyaya erken yaşlarda adım atmakta ve teknoloji ile iç içe büyümektedir. Akıllı telefonlar, tabletler ve internet, çocukların

bilgiye erişimini kolaylaştırmakta ve öğrenme süreçlerini desteklemektedir. Ancak, bu durum bazı riskleri de beraberinde getirmektedir. Ekran süresinin aşırı olması fiziksel sağlık problemlerine, dijital bağımlılığa ve sosyal izolasyona yol açabilmektedir. Teknoloji, çocukların öğrenme ve sosyal etkileşim biçimlerini dönüştürmekte, ancak aşırı kullanım çocuk sağlığı ve gelişimi üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir (Rideout ve Robb, 2019).

2.2.8. Türkiye'de Çocukluğun Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de çocukluk tarihi, Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar uzanmakla birlikte, Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte önemli değişimler göstermiştir. Osmanlı döneminde çocuklar, aile yapısının önemli bir parçasıydı ve genellikle sosyal ve ekonomik rollerine dayanarak toplumda belirli bir yer edinmişlerdi. Eğitim, çoğunlukla dini ve geleneksel sistemler üzerinden verilmekteydi. Kız çocukları genellikle ev işlerine yönlendirilirken, erkek çocuklar medreselerde eğitim alıyordu (Çelik ve Gündoğdu, 2007).

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte, Türkiye'de çocuk eğitimi ve çocuk hakları konusunda köklü reformlar yapılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, çocukların geleceği için eğitim ve sağlık hizmetlerine yönelik birçok reform gerçekleştirmiştir. 1923'te ilan edilen Çocuk Bayramı, çocukların toplumda daha görünür hale gelmelerine ve haklarının tanınmasına yönelik önemli bir adım olmuştur. Son yıllarda, Türkiye'deki çocukluk algısı, çocuk haklarının korunmasına yönelik uluslararası sözleşmelerin kabul edilmesiyle daha da gelişmiştir. Türkiye, 1990 yılında Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni imzalamış ve bu çerçevede, çocukların eğitim, sağlık ve gelişim haklarının güvence altına alınması yönünde adımlar atmıştır. Günümüzde Türkiye'de çocukluk, birey olarak çocukların haklarının tanınması ve korunması açısından önemli bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Eğitim politikaları, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına yönelik olarak şekillendirilmekte ve sosyal hizmetler aracılığıyla çocukların toplumsal yaşama entegrasyonu teşvik edilmektedir (Özdemir, 2016).

2.2.8.1. Osmanlı Döneminde Çocuk

Osmanlı dönemi, çocukluğun toplumsal ve kültürel anlamda şekillendiği önemli bir dönemdir. Osmanlı İmparatorluğu'nda çocuklar, aile yapısının bir parçası olarak kabul edilmiş, ancak sosyal ve ekonomik rollerine bağlı olarak farklı muamele

görebilmişlerdir. Eğitim, özellikle erkek çocukları için medreselerde yoğunlaşırken, kız çocukları genellikle ev işlerine ve aile sorumluluklarına yönlendirilmiştir. Bu dönemde çocuk eğitimi, dini ve ahlaki değerlerin aktarımına odaklanmıştır (Keskin ve Kırtel, 2016).

Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk dönemlerinde çocukların yaşamı, aile yapıları ve sosyal statüleri doğrultusunda şekillenmiştir. Zengin aileler, çocuklarının eğitimine daha fazla önem verirken, alt sınıflardaki çocuklar genellikle ekonomik nedenlerle erken yaşta çalışmak zorunda kalmıştır. Tarım toplumlarında büyüyen çocuklar, ailelerinin ekonomik yükünü taşımakta ve ev işlerinde yardımcı olmaktadır. Bu durum, çocukların gelişimlerini olumsuz etkilemiş ve eğitim olanaklarından mahrum kalmalarına neden olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde, Batı eğitiminin etkisiyle çocuklara yönelik daha çağdaş yaklaşımlar benimsenmeye başlanmıştır. 19. yüzyıldan itibaren, çocukların eğitimine ve sağlığına ilişkin reformlar gerçekleştirilmiş, bu bağlamda Osmanlı toplumu içinde çocukların daha fazla görünür olmasına ve haklarının tanınmasına yardımcı olmuştur (Duman ve Doğdu, 2010). Osmanlı döneminde çocukluk, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerin etkisiyle şekillenen karmaşık bir süreçtir. Çocukların eğitimine dair gerçekleştirilen reformlar, onların toplumsal rolleri ve haklarının tanınmasında önemli bir dönüm noktası olmuştur (Ummanel, 2018).

2.2.8.2. Cumhuriyet Döneminde Çocuk

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, Türkiye'de çocukluk algısı ve çocuk eğitimi konusunda önemli değişimler yaşanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında, yeni rejimin temel amacı, devletin varlığını sürdürecek ve ulusun bütünlüğünü korumayı sağlayacak anlayışı yurttaşlara kazandırmaktı. Bu anlayış, eğitim politikalarında da önemli bir yer tutmuş ve çocuk dergileri aracılığıyla "Türk Çocuğu" kavramı ile çocukların eğitimi desteklenmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, çocukların toplumsal gelecekteki rolleri ve hakları konusunda farkındalığın artırılmasını hedeflemiş ve çocukların eğitimine yönelik çeşitli reformlar gerçekleştirmiştir. Cumhuriyet dönemi, eğitimde laikleşme ve modernleşme sürecinin hızlandığı bir dönem olmuştur (Duman ve Doğdu, 2010).

Cumhuriyet, çocukları geleceğin teminatı olarak görmekteydi ve bu doğrultuda eğitim politikaları geliştirilmiştir. 1923 yılında çıkarılan "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" ile eğitimde birlik sağlanmış, modern okullar açılarak eğitim düzeyi artırılmaya çalışılmıştır. 1929'da ilk kez kutlanan Çocuk Bayramı, çocukların toplumsal hayatta haklarının tanınmasına yönelik önemli bir adım olmuştur. Cumhuriyet döneminde, çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini desteklemek amacıyla sağlık hizmetleri de geliştirilmiştir. Çocuk sağlığına dair yapılan uygulamalar, çocuk ölümlerinin azaltılması ve çocukların genel sağlık durumlarının iyileştirilmesi için önemli katkılar sağlamıştır. Eğitim sisteminde yapılan yenilikler, çocukların bir birey olarak haklarının korunmasına yönelik bir temel oluşturmuştur Cumhuriyet dönemi, çocukların eğitimi ve hakları açısından bir dönüşüm süreci sunarak, Türkiye'de çocuk algısını köklü bir şekilde değiştirmiştir. Bu değişim, birey merkezli bir eğitim anlayışının gelişmesine ve çocukların toplumsal hayatta daha aktif bir rol üstlenmesine olanak tanımıştır (Gürkan, 2021).

2.3. Çocuk Gelişim Dönemleri

Çocuk gelişimi, bireyin doğumdan itibaren yaşamının ilk yıllarındaki fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal değişimlerini inceleyen önemli bir disiplindir. Bu süreç, çocuğun sağlıklı bir şekilde büyümesi ve gelişebilmesi için kritik öneme sahiptir. Çocuk gelişim dönemleri, çocukların yaşadıkları farklı aşamaları tanımlamakta; bu bağlamda çocukların gelişim aşamalardaki ihtiyaçlarını anlamamıza yardımcı olmaktadır (Güneş ve Güneş, 2017).

Gelişim dönemleri genellikle, duyusal-motor dönem, işlem öncesi dönem, somut işlemler dönemi ve soyut işlemler dönemi olarak dört ana bölümde incelenmektedir. Bu dört ana bölüm, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını belirlemek ve onlara uygun destek sağlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Duyusal-motor dönemi, doğumdan itibaren başlar ve çocukların çevrelerini keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Çocuklar, bu aşamada duyularını ve motor becerilerini geliştirmektedir. İşlem öncesi dönemde ise çocuklar, sembolik düşünmeye başlarlar ve oyun yoluyla sosyal becerilerini geliştirirler. Somut işlemler döneminde çocuklar, mantıklı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmeye başlarlar, soyut işlemler döneminde ise ergenler daha karmaşık düşünme ve soyut kavramları anlama yeteneği kazanırlar. Çocukların gelişim evreleri, onların bireysel özelliklerinin ve çevresel etmenlerin

etkisiyle şekillenmektedir. Bu bağlamda, çocuk gelişim dönemlerini anlamak için çocukların sağlıklı gelişim süreçlerini desteklemek ve bireysel özelliklerinin, çevresel etmenlerinin etkilerini dikkate almak gerekmektedir (Kağıtçıbaşı, 2005).

2.3.1. Çocuk Fiziksel Gelişimi (0-18 Yaş)

Çocuklarda fiziksel gelişim, doğumdan itibaren başlayarak bireyin yaşamının ilk yıllarında hızla gerçekleşen bir süreçtir. Bu gelişim, çocukların sağlıklı bir şekilde büyümesi ve motor becerilerini kazanması açısından kritik bir öneme sahiptir. Çocukların fiziksel gelişimi, genellikle belirli aşamalara ayrılarak incelenir. Doğumdan itibaren, bebeklerin fiziksel büyümesi hızlıdır; ilk yıl içinde doğum ağırlıklarının üç katına çıkması beklenir. Bu dönem, motor becerilerin ilk adımlarının atıldığı duyusal-motor dönemdir. Bebekler önce başlarını kaldırmayı, sonra oturmayı, emeklemeyi ve nihayetinde yürümeyi öğrenirler. Motor becerilerinin gelişimi, kas gücünün artmasıyla paralel olarak ilerler (Gürses ve Kılavuz, 2011).

Erken çocukluk döneminde (2-6 yaş), çocukların fiziksel gelişiminde önemli değişiklikler gözlemlenir. Çocuklar, ince motor becerilerini geliştirmeye başlarlar; bu durum el-göz koordinasyonunun artmasını sağlar. Oyun, bu gelişim sürecinde kritik bir rol oynamaktadır; çocuklar, çeşitli oyunlar aracılığıyla fiziksel yeteneklerini pekiştirirler. Okul çağı (6-12 yaş) döneminde ise çocukların bedensel büyümeleri devam etmektedir. Bu dönemde çocuklar, daha fazla fiziksel aktiviteye katılırlar ve organize sporlarla tanışmaya başlarlar. Ayrıca, çocukların kas yapısı güçlenir ve dayanıklılıkları artar. Çocukların fiziksel sağlığı, onların genel gelişim süreçlerinde önemli bir yere sahiptir. Çocukların fiziksel gelişimleri, aileleri ve çevreleri tarafından desteklenmelidir. Sağlıklı beslenme, düzenli fiziksel aktivite ve uygun uyku düzenleri, çocukların sağlıklı büyüme ve gelişimi için gereklidir (Güven, 2018).

12-18 yaş arası fiziksel gelişim, bireylerin ergenlik dönemine girdiği ve bu süreçte birçok fizyolojik değişim yaşadığı önemli bir dönemdir. Bu dönemde, özellikle hormonal değişiklikler, büyüme hızını etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Ergenlik döneminin başlangıcıyla birlikte, çocuklar hızla büyümeye başlar ve cinsiyetler arası farklılıklar daha belirgin hale gelir. Kız çocukları genellikle 10-14 yaşları arasında hızlı bir büyüme atakları yaşarken, erkek çocukları bu atakları 12-16 yaşları arasında göstermeye başlar. Bu süreçte, büyüme hızı hormonların etkisiyle

artmakta ve cinsiyetler arası farklılıklar belirginleşmektedir. Vücut kompozisyonu da bu dönemde önemli değişikliklere uğrar; erkeklerde kas kütlesi artarken, kızlarda yağ oranındaki artış dikkat çekicidir. Ayrıca, bu yaş grubundaki bireylerin fiziksel aktivite düzeyi, beslenme alışkanlıkları ve çevresel faktörler de gelişimleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sağlıklı bir yaşam tarzının benimsenmesi, ergenlik dönemindeki fiziksel gelişim açısından büyük önem taşır. Bu süreç, yalnızca fiziksel görünümü etkilemekle kalmaz; aynı zamanda bireylerin duygusal ve sosyal gelişimlerini de şekillendiren bir dönemi temsil eder. Bu bağlamda, bu yaş aralığında uygun eğitim ve destek sağlanması, gençlerin sağlıklı bir şekilde büyümesine katkıda bulunacaktır (Muratlı, 2017).

2.3.2. Çocuk Dil Gelişimi Dönemleri (0-18 yaş)

Çocukların dil gelişimi, bireylerin erken yaşlardan itibaren sosyal ve bilişsel etkileşimleriyle şekillenen karmaşık bir süreçtir. Bu süreç, çocukların çevreleriyle olan etkileşimleri ve iletişim kurma becerilerinin gelişimi ile doğrudan ilişkilidir. Çocukların dil gelişimi, genellikle belirli dönemler halinde incelenir ve bu dönemler, çocukların yaşına ve gelişimsel özelliklerine göre farklılık gösterir. Çocukların dil gelişimi, çevresel etmenlerin ve sosyal etkileşimlerin etkisiyle şekillenmektedir (Ozyurek, Kita, Allen, Brown, Furman ve Ishizuka, 2008):

- 0-12 Ay Dönemi: Bu dönemde bebekler, sesleri taklit etme ve temel iletişim biçimlerini kullanma becerilerini geliştirmeye başlarlar. Bebekler, çevrelerinden gelen seslere tepki vererek dilin temel unsurlarını anlamaya başlarlar. İlk kelimeler genellikle bu dönemin sonlarına doğru ortaya çıkar.
- 1-3 Yaş Dönemi: Bu aşamada çocuklar, kelime dağarcıklarını hızla artırır ve iki kelimelik ifadeler kullanarak basit cümleler kurmaya başlarlar. Bu dönemde çocuklar, sembolik düşünmeye ve oyun yoluyla sosyal becerilerini geliştirmeye başlarlar.
- 3-5 Yaş Dönemi: Çocuklar, daha karmaşık cümleler kurmaya ve hikâye anlatma becerilerini geliştirmeye başlar. Dil bilgisi kurallarını öğrenmeye başlarlar ve sosyal etkileşimlerde daha aktif hale gelirler.

- 5-7 Yaş Dönemi**:** Okul öncesi döneminde, çocuklar dil gelişimlerini daha da ileriye taşır. Daha uzun ve karmaşık cümleler kurabilir, dil bilgisi kurallarını uygulayabilirler. Okuma-yazma becerileri de bu dönemde önemli ölçüde gelişir.
- 7-12 Yaş Dönemi**:** Çocuklar, dil becerilerini daha da olgunlaştırır. Soyut düşünmeye başlarlar ve daha karmaşık dil yapıları kullanmaya başlarlar. Sosyal etkileşimlerinin artması, dil becerilerinin gelişimini destekler.
- 12-18 Yaş Dönemi**:** Gençlik döneminde, dil gelişimi, iletişim becerilerinin yanı sıra kimlik oluşturma sürecinde de önemli bir rol oynar. Çocuklar, daha derin ve anlamlı konuşmalar yapmaya başlarlar ve farklı sosyal ortamlarda iletişim kurma yeteneklerini geliştirirler.

2.3.3. Çocuk Sosyal Duygusal Gelişim Dönemleri (0-18 Yaş)

Çocukların sosyal gelişimi, 0-18 yaş aralığında bir dizi önemli evreyi kapsamaktadır. Bu süreçte çocuklar, yaşıtlarıyla ilişkilerini geliştirme, sosyal beceriler edinme ve toplumsal normları anlama gibi çeşitli yetenekler kazanırlar. Çocukların sosyal gelişimini etkileyen faktörler arasında aile yapısı, sosyoekonomik durum ve çevresel faktörler bulunmaktadır. Erken tanı ve müdahale, gelişim geriliği riski olan çocuklar için kritik öneme sahiptir; bu bağlamda, çocukların sosyal uyumlarını artırmak ve sosyal bilgi işleme süreçlerini desteklemek amacıyla uygun ortamlarda yetiştirilmeleri önerilmektedir. Çocukların sosyal gelişimleri hem bireysel hem de çevresel etkenlerden büyük ölçüde etkilenir (Yeniasır, 2018).

- Erken Çocukluk Dönemi (0-3 Yaş): Bu dönemde çocuklar, aile ve bakım verenlerle ilk sosyal etkileşimlerini oluştururlar. Güvenli bağlanma, sosyal gelişim için kritik bir temeldir. Çocuklar, yüz ifadeleri, ses tonu gibi iletişim yollarını kullanarak çevreleriyle etkileşime geçerler.
- Okul Öncesi Dönem (3-6 Yaş): Çocuklar, yaşıtlarıyla daha fazla etkileşimde bulunmaya başlarlar. Bu dönemde oyun, sosyal gelişimin önemli bir aracıdır. Çocuklar, paylaşmayı, sırayla oynamayı ve iş birliği yapmayı öğrenirler.
- İlkokul Dönemi (6-12 Yaş): Okul ortamında sosyal becerilerin gelişimi hızlanır. Çocuklar, arkadaşlık ilişkilerinde derinlik kazanır ve sosyal normlara uygun

davranışlar geliştirmeye başlar. Ayrıca, grup içinde liderlik ve takipçilik gibi roller üstlenmeyi öğrenirler.

- Ergenlik Dönemi (12-18 Yaş): Ergenlik periyodu, kimlik gelişiminin belirginleştiği bir dönemdir. Çocuklar, arkadaşlarına daha fazla önem vermeye başlarlar ve sosyal gruplara katılma ihtiyacı duyarlar. Bu dönemde sosyal kabul, akran ilişkileri ve bağımsızlık arayışı ön plana çıkar.

2.3.4. Çocuk Bilişsel Gelişim Dönemleri (0-18 Yaş)

Çocukların bilişsel gelişimi, doğumdan itibaren başlayarak ergenlik dönemine kadar devam eden karmaşık bir süreçtir. Bu süreç, çocukların düşünme, öğrenme, problem çözme ve anlama yeteneklerinin gelişimini içerir. Bilişsel gelişim, Jean Piaget'in bilişsel gelişim teorisi gibi çeşitli kuramsal çerçevelerle açıklanabilir. Piaget, bilişsel gelişim sürecini dört ana aşamaya ayırmıştır (Tutkun, 2023):

- Duyusal-Motor Dönem (0-2 Yaş): Bu dönem, doğumdan itibaren başlar ve çocukların çevrelerini keşfetmelerinin temelini oluşturur. Bebekler, duyuları ve motor becerileri aracılığıyla dünyayı deneyimler. Bu süreçte, çocuklar nesnelerin kalıcılığını (nesne sürekliliği) öğrenirler. Yani, bir nesne gözden kaybolduğunda bile var olmaya devam ettiğini kavramaya başlarlar.
- İşlem Öncesi Dönem (2-7 Yaş): Bu aşamada çocuklar, sembolik düşünme yeteneklerini geliştirirler. Dilin ve sembollerin kullanımı artar; ancak mantıklı düşünme henüz tam olarak gelişmemiştir. Çocuklar, olayları kendi perspektiflerinden değerlendirme eğilimindedirler ve egocentrik düşünme, bu dönemin belirgin bir özelliğidir.
- Somut İşlemler Dönemi (7-11 Yaş): Bu dönemde çocuklar, mantıksal düşünme yeteneklerini geliştirmeye başlarlar. Somut nesneler üzerinde mantıklı işlemler yapabilir ve problemleri çözebilirler. Ayrıca, başkalarının perspektiflerini anlama yetenekleri artar ve sınıflandırma gibi bilişsel becerileri geliştirirler.
- Soyut İşlemler Dönemi (11 Yaş ve Üstü): Bu son aşamada, gençler soyut düşünme yeteneklerini kazanır. Karmaşık problemleri çözebilir, hipotez oluşturabilir ve soyut kavramları anlayabilirler. Bu dönemdeki çocuklar, eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirir ve daha önceki aşamalarda kazanılan becerileri daha geniş bir bağlama uygulayabilirler.

- Piaget, bilişsel gelişim sürecinin, çocukların çevreleriyle etkileşimlerine dayandığını ve bu etkileşimlerin onların düşünme biçimlerini şekillendirdiğini vurgulamaktadır (Piaget, 2001).

2.4. Gelişim Kuramları ve Kuramcıları

Gelişim kuramları, bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal olarak nasıl geliştiğini inceleyen teorilerdir. Kuramlar, bireylerin yaşamları boyunca yaşadıkları değişim ve gelişim süreçlerini anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Gelişim kuramları, eğitim alanında da uygulamalar ve stratejiler geliştirmek için kullanılmaktadır. Örneğin; Jean Piaget`nin bilişsel gelişim kuramı, çocukların düşünce süreçlerinin nasıl evrildiğini açıklamakta önemli bir yer tutmaktadır. Gelişim kuramları, öğrenme süreçlerini ve gelişim özelliklerini açıklayarak, pedagojik uygulamaların daha etkili olmasına katkıda bulunur, gelişim kuramları, bireylerin yaşamları boyunca öğrenme ve gelişim süreçlerini anlamak için temel bir çerçeve sunmaktadır (Orhan ve Ayan, 2018).

2.4.1. Freud'un Psikanalitik Kuramı

Freud'un psikanalitik kuramı, bireylerin zihinsel sağlıklarını anlamak, ruhsal hastalıkları açıklamak ve tedavi yöntemleri geliştirmek açısından önemli bir çerçeve sunar. Bu bağlamda, Freud, psikanaliz yöntemini, bireylerin bilinçdışı içeriklerini ortaya çıkarmak ve çözmek için kullanmıştır. Psikanaliz, bilinçdışı süreçleri ve bireyin içsel çatışmalarını anlamak için bir yol sunar; id, ego ve süper ego arasındaki dengeler, bireyin davranışlarını şekillendiren temel faktörlerdir. Sigmund Freud, psikolojide bilinçaltı kavramını tanıtan ve bu alandaki en etkili teoriyi geliştiren kurucu figürlerden biridir. Bilinçaltı, insanların farkında olmadan düşündükleri, hissettikleri ve davrandıkları zihinsel süreçleri ifade eder. Freud'a göre, bilinçaltı, bireylerin yaşadığı içsel çatışmalar, bastırılmış anılar ve arzularla doludur ve bu unsurlar, davranışlar üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir (Freud, 1923).

Freud, insan zihnini üç ana bileşene ayırmıştır: Bilinç, prebilinç ve bilinçaltı. Bilinç, anlık olarak farkında olduğumuz düşünce ve hisleri içerirken, prebilinç, anlık olarak erişim sağlayamadığımız ancak gerektiğinde hatırlanabilen bilgileri

içermektedir. Bilinçaltı ise, bireylerin bilinçli düşüncelerine ulaşamadıkları ama davranışlarını ve duygularını etkileyen bir alan olarak tanımlanır. Freud, bilinçaltındaki bastırılmış duyguların ve anıların bireylerin psikolojik durumları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu savunmuştur. Örneğin, bireyler travmatik deneyimlerini bilinçaltına itebilirler; bu da onların davranışlarını etkileyebilir ve kaygı, korku gibi psikolojik sorunlara yol açabilir. Bu nedenle, Freud, psikanaliz tekniğini kullanarak bilinçaltındaki bu bastırılmış içeriklerin ortaya çıkarılmasını ve işlenmesini hedeflemiştir (Özgülük ve Öztemür, 2017).

2.4.2. Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı

Erik Erikson, bireylerin yaşamları boyunca karşılaştıkları psikososyal krizleri ve bu krizlerin çözümünün bireyin kişilik gelişimi üzerindeki etkilerini inceleyen önemli bir teorisyendir. Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı, bireylerin yaşamında sekiz aşamadan oluşan bir gelişim süreci öngörmektedir. Her aşama, bireyin sosyal çevresiyle etkileşimde bulunduğu ve kişiliğinin geliştiği kritik bir dönemi temsil eder (Erikson, 1993):

- Güven ve Güvensizlik (0-1 yaş): Bu aşama, bebeklerin temel güven duygusunu geliştirdiği süreçtir. Güvenli bir çevre, bebeklerin sağlıklı bir kişilik geliştirmelerine yardımcı olurken, güvensizlik duyguları ilerleyen yaşlarda sorunlara yol açabilir.
- Otonomi ve Utanç ve Kuşku (1-3 yaş): Çocuklar, bağımsızlıklarını kazanmaya ve kendi kararlarını vermeye çalışırlar. Bu dönemde başarılı olan çocuklar, özgüven kazanırken, başarısız olanlar utanç ve kuşku hissi yaşayabilirler.
- Girişkenlik ve Suçluluk (3-6 yaş): Çocuklar, hayal güçlerini kullanarak yeni şeyler denemeye teşvik edilir. Girişken olan çocuklar, bağımsızlıklarını geliştirebilirken, aşırı kısıtlananlar suçluluk hissi yaşayabilirler.
- Başarı ve Aşağılık (6-12 yaş): Bu dönemde çocuklar, sosyal becerilerini geliştirir ve başarı elde etme deneyimleri yaşarlar. Kendilerini yeterli hisseden çocuklar sağlıklı bir özsaygı geliştirirken, başarısızlık hissi yaşayanlar aşağılık duyguları geliştirebilirler.
- Kimlik ve Rol Karmaşası (12-18 yaş): Gençler, kimliklerini bulmaya çalışırlar. Bu süreçte sosyal roller, değerler ve inançlar üzerinde düşünürler. Kimliklerini

bulabilen gençler, sağlıklı bir benlik algısı geliştirirken, rol karmaşası yaşayanlar belirsizlik hissi yaşayabilirler.

- Yakınlık ve Yalnızlık (erken yetişkinlik): Bu aşamada bireyler, derin ilişkiler kurma yeteneği kazanır. Başarılı olanlar yakınlık hissi geliştirirken, başarısız olanlar yalnızlık duygusu yaşayabilirler.
- Üretkenlik ve Durgunluk (orta yetişkinlik): Bu dönemde bireyler, topluma katkıda bulunma ve üretken olma çabası içindedirler. Kendi potansiyellerini gerçekleştirenler tatmin duygusu yaşarken, üretkenlik hissi yaşamayanlar durgunluk hissedebilirler.
- Bütünlük ve İhtiyaç Duyma (yaşlılık): Bireyler, yaşamlarının sonlarına yaklaşırken, geçmişlerini değerlendirirler. Hayatlarından tatmin olanlar bütünlük hissi yaşarken, pişmanlık duyanlar tatminsizlik hissi yaşayabilirler.
- Erikson'un kuramı, bireylerin yaşamları boyunca karşılaşacakları psikososyal gelişim süreçlerini anlamak ve bu süreçlerin nasıl yönlendirilebileceğine dair önemli bir çerçeve sunmaktadır. Erikson, bireylerin gelişiminde sosyal etkileşimlerin ve yaşanan krizlerin belirleyici olduğunu vurgulamıştır.

2.4.3. Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı

Jean Piaget, çocukların bilişsel gelişimini inceleyen öncü bir psikologdur. Bilişsel gelişim teorisi, bireylerin bilgi edinme ve düşünme süreçlerinin nasıl geliştiğini anlamaya yönelik bir çerçeve sunar. Piaget, çocukların düşünce yapılarının zamanla nasıl değiştiğini ve geliştiğini dört temel aşamada ele almıştır (Ülger, 2023).

Piaget'in Bilişsel Gelişim Aşamaları (Piaget,1952):

1. Duyusal-Motor Dönem (0-2 Yaş): Bu dönem, bebeklerin çevrelerini keşfetmek için duyularını ve motor becerilerini kullandıkları bir süreçtir. Piaget, bu dönemde bebeklerin nesne sürekliliği kavramını geliştirdiklerini belirtmiştir. Yani, bir nesne gözden kaybolduğunda bile var olmaya devam ettiğini anlamaya başlarlar.

    - Bu aşama, bebeklerin çevrelerini duyular ve motor hareketler yoluyla keşfetmeye başladığı dönemdir.
    - Bebekler, nesneleri tanımaya ve neden-sonuç ilişkilerini anlamaya çalışırlar.
    - "Nesne sürekliliği" kavramı, bu dönemde gelişir; çocuklar, nesnelerin varlığının, görünürlükten bağımsız olduğunu anlamaya başlarlar.

- İşlem Öncesi Dönem (2-7 Yaş): Çocuklar, sembolik düşünceyi geliştirir; dil ve hayal gücü bu dönemde önemli bir rol oynar. Ancak çocuklar henüz mantıklı düşünme yetenekleri açısından sınırlıdır. Egocentrism (kendini diğerlerinden ayrı görme), bu dönemin belirgin bir özelliğidir; çocuklar, başkalarının perspektifini anlamakta zorluk çekerler.

2. Somut İşlemler Dönemi (7-11 Yaş):
    - Çocuklar, mantıklı düşünmeye ve somut nesnelerle problem çözmeye başlar.
    - Sıralama, sınıflandırma ve neden-sonuç ilişkilerini anlama gibi bilişsel beceriler gelişir.
    - Somut örneklerle düşünme kapasitesi artar, soyut kavramlara hâlâ sınırlı bir anlayışları vardır.
3. Soyut İşlemler Dönemi (11 yaş ve üstü):
    - Ergenlik döneminde çocuklar, soyut düşünme becerilerini geliştirir.
    - Hipotez oluşturma, soyut kavramları anlama ve ileri düzeyde mantık yürütme yetenekleri kazanılır.
    - Bireyler, soyut düşünme yaparken daha karmaşık sorunları çözmeye yönelik stratejiler geliştirebilir.

Piaget'in teorisi, çocukların bilişsel gelişimlerini yaşa dayalı aşamalarla açıklayarak, eğitimcilerin ve ailelerin çocukların öğrenme süreçlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır.

Piaget'in Teorisinin Temel İlkeleri (Su, 2022):

- Aktif Öğrenme: Piaget, çocukların çevreleriyle aktif bir şekilde etkileşim içinde bulunarak bilgi inşa ettiklerini savunur.
- Eşitlik ve Denge: Çocuklar, yeni bilgilerle mevcut bilişsel yapıları arasında bir denge sağlamak için "eşitlik" arayışı içindedirler.
- Gelişimsel Aşamalar: Her aşama, bir önceki aşamanın temellerine dayanır; bilişsel gelişim, ardışık ve yapısal bir süreçtir.

Piaget'in bilişsel gelişim kuramı, eğitim ve psikoloji alanında çocukların öğrenme süreçlerini anlamada önemli bir temel oluşturmuş ve eğitim uygulamalarını etkilemiştir.

2.4.4. Arnold Gesell'in Olgunlaşma Kuramı

Arnold Gesell, çocuk gelişimi alanında önemli katkılarda bulunan bir psikolog ve gelişimci olarak bilinmektedir. Gesell'in olgunlaşma kuramı, çocukların gelişim süreçlerini biyolojik temellere dayandırarak açıklamaktadır. Bu kurama göre, çocukların fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişimleri belirli evreler içinde, genetik faktörlerin etkisiyle ortaya çıkar. Çocukların gelişimi, biyolojik temeller üzerine inşa edilir ve her birey, genetik olarak belirlenmiş bir zaman çizelgesine göre gelişir (Gesell, 1940).

Olgunlaşma Kuramının Temel İlkeleri (Kuyurtar, 2011):

- Biyolojik Temel: Gesell, gelişimin büyük ölçüde genetik ve biyolojik faktörlerle belirlendiğini savunmuştur. Her çocuk, doğuştan gelen özelliklerine göre, belirli zaman dilimlerinde belirli gelişim aşamalarından geçer.
- Gelişimsel Dönemler: Gesell, çocukların gelişim sürecini birbirini takip eden aşamalara ayırmış; bu aşamaların belirli zaman dilimlerine göre gerçekleştiğini belirtmiştir. Örneğin, motor becerilerin gelişimi, belirli bir yaş aralığında belirli bir sıralamayla ortaya çıkmaktadır.
- Olgunlaşma: Gesell'in kuramında "olgunlaşma" terimi, bireyin gelişimsel potansiyelini gerçekleştirmesi anlamında kullanılır. Olgunlaşma, çevresel etmenlerden bağımsız olarak, bireyin kendi genetik yapısına dayalı bir süreçtir.
- Gözlem ve İzleme: Gesell, çocuk gelişiminin değerlendirilmesinde gözlemin önemli bir yöntemi olduğunu savunmuştur. Çocukların gelişimsel aşamaları, sistematik gözlemlerle anlaşılabilir ve takip edilebilir.

Gesell'in olgunlaşma kuramı, eğitim ve çocuk gelişimi alanında önemli bir etki yaratmış ve özellikle çocukların gelişimsel özelliklerini anlamada eğitmenler ve ebeveynler için bir çerçeve sunmuştur. Bu kuram, çocukların gelişiminde doğal bir süreç olarak olgunlaşmanın önemini vurgulamaktadır.

2.4.5. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı

Albert Bandura, sosyal öğrenme kuramı ile tanınan bir psikologdur. Bandura, insanların davranışlarını sadece bireysel deneyimleriyle değil, aynı zamanda sosyal

etkileşimlerle de öğrendiklerini savunmuştur. Bu kuram, bireylerin gözlem yoluyla, başkalarının davranışlarını taklit ederek ve bu davranışların sonuçlarını gözlemleyerek öğrenme süreçlerini anlamamıza yardımcı olur (Bahar, 2019).

Sosyal Öğrenme Kuramının Temel İlkeleri (Ceyhan, 2020):

- Model Alma: Bandura, bireylerin başkalarını gözlemleyerek nasıl öğrendiğini vurgular. İnsanlar, çevrelerinde gördükleri davranışları model alarak öğrenirler. Model alma, özellikle çocukların sosyal beceriler geliştirmelerinde önemli bir rol oynar.
- Öz-Yeterlilik: Bandura'nın kuramında "öz-yeterlilik" kavramı, bireylerin kendi yeteneklerine duyduğu inancı ifade eder. Bireyler, bir görevi başarma yetenekleri konusunda kendilerine güvendiklerinde, daha yüksek motivasyona ve başarılara ulaşma eğilimindedirler.
- Gözlemleme ve Taklit: Bireyler, gözlemledikleri davranışların sonuçlarını değerlendirerek hangi davranışları taklit edeceklerine karar verirler. Eğer bir davranış olumlu sonuçlar doğuruyorsa, bu davranışı taklit etme olasılıkları artar.
- Sosyal Etkileşim: Bandura, öğrenmenin sosyal bir süreç olduğunu ve bireylerin sosyal etkileşimler yoluyla bilgi edinme ve beceriler geliştirme sürecine katkıda bulunduğunu belirtir. Bu, grup dinamikleri ve sosyal bağların öğrenme üzerindeki etkisini de kapsar.

Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı, eğitimde ve psikolojik danışmanlıkta önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenme sürecinde gözlem ve model almanın önemini vurgularken, bireylerin sosyal ortamlarından nasıl etkilendiklerini anlamamıza yardımcı olur. Öğrenme, yalnızca bireysel deneyimlerle değil, aynı zamanda başkalarının davranışlarını gözlemleyerek ve bu davranışların sonuçlarına dayanarak da gerçekleşir (Bandura, 1977).

2.4.6. Urie Bronfenbrenner'in Ekolojik Gelişim Kuramı

Bronfenbrenner'in Ekolojik Gelişim Kuramı, bireylerin gelişim süreçlerini çevresel faktörlerin ve sosyal etkileşimlerin nasıl şekillendirdiğini anlamak amacıyla geliştirilmiş bir teoridir. Bu kurama göre, bireyler birçok farklı sistemle etkileşim halindedir ve bu

sistemler bireyin gelişiminde önemli bir rol oynar. Bronfenbrenner, bireyin gelişimini etkileyen bu sistemleri beş ana düzeyde tanımlamıştır (Demir Yıldız ve Dönmez, 2017):

- Mikrosistem: Bireyin doğrudan etkileşimde bulunduğu en yakın çevreleri içerir. Aile, arkadaşlar, okul ve oyun alanları gibi günlük yaşamdaki etkileşimler bu düzeyde yer alır. Mikrosistem, bireyin en yakın sosyal çevresidir ve bu çevredeki etkileşimler, bireyin gelişimini doğrudan etkiler
- Mezosistem: Mikrosistemler arasındaki bağlantıları ifade eder. Örneğin, ailenin okul ile olan etkileşimi veya çocuğun arkadaşlarının aile dinamiklerindeki etkisi bu düzeyde gözlemlenir. Mezosistem, farklı mikrosistemlerin etkileşimde bulunarak bireyin gelişimini nasıl etkilediğini gösterir.
- Ekzosistem: Bireyin doğrudan etkileşimde bulunmadığı ancak etkilerinin hissedildiği çevresel faktörleri kapsar. Örneğin, ebeveynlerin iş yerindeki stres düzeyi, çocuğun evdeki ruh halini etkileyebilir. Bu sistem, bireyin yaşam deneyimlerini dolaylı olarak etkileyen dışsal faktörleri içerir.
- Makrosistem: Bireyin yaşadığı kültürel ve toplumsal bağlamı temsil eder. Bu düzey, bireylerin değerlerini, inançlarını ve normlarını şekillendiren daha geniş sosyal yapıyı içerir. akrosistem, bireyin gelişimini etkileyen kültürel, ekonomik ve politik faktörleri kapsar (Bronfenbrenner, 1994).
- Kronosistem: Zaman boyutunu içerir ve bireyin yaşamındaki değişimleri ve geçişleri ifade eder. Örneğin, aile yapısındaki değişiklikler veya toplumsal olaylar gibi faktörler, bireyin gelişimini etkileyen önemli etmenlerdir.

Kuramın önemli bir bileşeni, bireylerin zaman içindeki gelişimlerinin evrimsel bir süreç olmasıdır. Bu bağlamda Bronfenbrenner, bir bireyin gelişimi, çevresel etmenler ile birey arasındaki etkileşimin sonucudur, şeklinde ifade etmektedir. Dolayısıyla bireyin gelişiminde sadece bireysel özellikler değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal etkileşimler de kritik bir öneme sahiptir. Bronfenbrenner'in Ekolojik Gelişim Kuramı, bireylerin sosyal etkileşimleri ve çevresel faktörlerin gelişim üzerindeki etkisini anlamak için kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Bu kuram, eğitimciler ve sosyal bilimciler için bireylerin gelişimsel ihtiyaçlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır (Kandemir, 2018).

2.4.7. Lev Vygotsky'nin Bilişsel Gelişim Kuramı

Lev Vygotsky, 20. yüzyılın en etkili psikologlarından biri olarak kabul edilir ve bilişsel gelişim alanında önemli katkılarda bulunmuştur. Vygotsky'nin bilişsel gelişim kuramı, bireylerin öğrenme süreçlerinin sosyal etkileşimler ve kültürel bağlamlar tarafından şekillendirildiğini vurgular. Vygotsky, bireylerin bilişsel becerilerinin, sosyal etkileşimler yoluyla ve dil aracılığıyla geliştiğini savunmuştur (Kapanadze, 2019).

Vygotsky'nin Bilişsel Gelişim Kuramının Temel İlkeleri (Atalay ve Gönül, 2023):

- Sosyo-Kültürel Yaklaşım: Vygotsky, bireyin bilişsel gelişiminin toplumsal ve kültürel faktörlerle iç içe olduğunu belirtir. Öğrenme, bireyin sosyal çevresiyle olan etkileşimleri yoluyla gerçekleşir.
- Yakınsal Gelişim Alanı (ZPD): Vygotsky'nin en önemli kavramlarından biridir. ZPD, bir bireyin bağımsız olarak çözebileceği problemler ile, bir rehberin yardımıyla çözebileceği problemler arasındaki alanı ifade eder. Bu kavram, öğretim ve öğrenme süreçlerinde rehberlik ve desteklemenin önemini vurgular.
- Dil ve Düşünce İlişkisi: Vygotsky, dilin bilişsel gelişimde merkezi bir rol oynadığını savunur. Bireyler, dil aracılığıyla düşüncelerini organize eder ve çevreleriyle etkileşimde bulunurlar. Dil, sosyal etkileşimler yoluyla öğrenmenin ve düşüncenin şekillendirilmesinde kritik bir araçtır.
- Sosyal Etkileşim: Vygotsky, öğrenmenin sosyal bir süreç olduğunu vurgular. Bireyler, başkalarıyla etkileşimde bulunarak düşünme becerilerini geliştirirler. Bu süreçte akran ilişkileri ve öğretmen-öğrenci etkileşimleri önemlidir.

Vygotsky'nin bilişsel gelişim kuramı, eğitim alanında önemli bir etki yaratmıştır. Eğitimciler, öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemek için ZPD kavramını kullanarak rehberlik yapabilirler. Ayrıca, dilin ve sosyal etkileşimlerin öğrenme üzerindeki etkisini anlamak, eğitim yöntemlerinin geliştirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Öğrenme, toplumsal etkileşimler yoluyla gerçekleşir; bireylerin bilişsel yetenekleri, sosyal bağlamları ve dil kullanımlarıyla şekillenir (Vygotsky, 1978).

2.4.8. Rudolf Steiner Kuramı

Rudolf Steiner, 20. yüzyılın başlarında eğitim felsefesi alanında önemli bir etki yaratan Avusturyalı bir düşünür ve eğitimcidir. Steiner, antroposofi (insan bilgisi) felsefesine dayanarak, çocukların eğitimini ve gelişimini bütünsel bir yaklaşım ile ele almıştır. Steiner'in kuramı, çocukların zihinsel, duygusal ve bedensel gelişimlerini birbirini tamamlayan unsurlar olarak görmektedir (Gray, 2011).

Steiner'in Eğitim Kuramının Temel İlkeleri (Meyers, 1999):

- Üçlü Eğitim Yaklaşımı: Steiner, eğitimin üç temel alanı olduğunu savunur: düşünce (zihin), duygu (kalp) ve irade (beden). Bu alanların dengeli bir şekilde geliştirilmesi, bireyin bütünsel olarak gelişmesini sağlar. Eğitim, yalnızca akademik başarıya odaklanmakla kalmayıp, aynı zamanda duygusal ve fiziksel yönleri de göz önünde bulundurur.
- Gelişim Aşamaları: Steiner, çocukların gelişimsel aşamalarını belirli yaş aralıklarına ayırarak, her aşamanın kendine özgü öğrenme stillerine ve ihtiyaçlara sahip olduğunu belirtmiştir:
    - 0-8 Yaş: Bu dönemde çocuklar, duyusal algıları ve hareketleri ile keşfedilir. Oyun, öğrenmenin temel aracıdır.
    - 7-14 yaş: Bu aşamada, çocuklar duygusal ve sosyal yönlerini geliştirir. Sanat ve hayal gücü, öğrenme süreçlerinde önemli bir yer tutar.
    - 14-21 Yaş: Gençler, eleştirel düşünme ve bireysel kimlik geliştirme aşamasına geçer. Daha soyut kavramlar üzerinde çalışma fırsatı bulurlar.
    - Sanat ve Yaratıcılık: Steiner'in eğitim anlayışında sanat ve yaratıcılık, öğrenme sürecinin ayrılmaz parçalarıdır. Sanat, bireylerin duygusal ve estetik deneyimlerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu bağlamda, müzik, resim, drama gibi sanatsal faaliyetler eğitim programının önemli bir bileşenidir.
    - Sınıf Ortamı ve Pedagoji: Steiner okulları, çocukların doğal öğrenme süreçlerine uygun bir ortam sağlamayı amaçlar. Sınıf düzeni, eğitmen-öğrenci ilişkisi ve öğretim yöntemleri, çocukların bireysel ihtiyaçlarına göre şekillenir.

Rudolf Steiner'in eğitim kuramı, çocukları sadece akademik başarılarına göre değerlendirmeyen, onların sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimlerini de önemseyen bütünsel bir yaklaşımı temsil etmektedir. Bu kuram, eğitim sistemlerinde alternatif yaklaşımlar arayan eğitimciler ve ebeveynler için önemli bir kaynak olmuştur. Eğitim, çocukların düşünce, duygu ve irade alanlarında dengeli bir gelişim göstermelerini sağlamak amacıyla tasarlanmıştır (Steiner, 1996).

2.4.9. John Dewey ve Eğitim

John Dewey, 20. yüzyılın en etkili eğitim felsefecilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Dewey'in eğitim felsefesi, pragmatizm olarak bilinen felsefi akımın bir parçasıdır ve öğrenme sürecinin deneyimle, sosyal etkileşimle ve toplumsal bağlamla ilişkisini vurgular. Dewey, eğitimi statik bir bilgi aktarım süreci olarak değil, dinamik ve sürekli bir deneyim süreci olarak görmüştür (Yeşiltaş ve Kaymakcı, 2009).

Dewey'in Eğitim Felsefesinin Temel İlkeleri (Büyükdüvenci, 1987):

- Deneyim: Dewey, öğrenmenin en etkili yolunun deneyim yoluyla olduğunu savunur. Öğrencilerin aktif olarak katıldığı, gerçek hayatla bağlantılı öğrenme süreçleri, bilgiyi anlamalarını ve uygulamalarını kolaylaştırır. Dewey'e göre, "eğitim, bireyin deneyimlerinin yeniden yapılandırılmasıdır."
- Problem Çözme: Dewey, eğitimde problem çözme odaklı bir yaklaşımı benimsemiştir. Öğrencilerin karşılaştıkları sorunları çözme yeteneklerini geliştirmek, onların eleştirel düşünme ve yaratıcı problem çözme becerilerini artırır. Bu süreç, öğrencileri düşünmeye, sorgulamaya ve bağımsız kararlar almaya teşvik eder.
- Toplumsal Bağlam: Dewey, eğitimin toplumsal bir işlevi olduğunu ve bireylerin toplumlarıyla etkileşimde bulunarak gelişmeleri gerektiğini vurgular. Eğitim, bireylerin sosyal sorumluluklarını anlamalarına ve toplumun bir parçası olarak aktif bir rol oynamalarına yardımcı olmalıdır. Dewey, "okul, toplumun bir mikrokozmosudur" diyerek, eğitim ile sosyal yaşam arasındaki bağlantıyı ifade etmiştir.
- Demokratik Eğitim: Dewey, eğitimin demokratik bir süreç olması gerektiğine inanıyordu. Eğitim, bireylerin farklı görüşleri anlamalarına ve toplumda eşit bir

şekilde yer almalarına yardımcı olmalıdır. Dewey'in eğitim felsefesi, bireylerin demokratik değerleri ve sosyal adaleti benimsemelerine yönelik bir araç olarak görülmüştür.

- Eğitimde Süreklilik: Dewey, eğitimin sadece okulda sınırlı kalmaması gerektiğini, yaşam boyu süren bir süreç olduğunu belirtmiştir. Eğitim, bireylerin yaşamları boyunca devam eden bir deneyim ve öğrenme süreci olmalıdır.

John Dewey'in eğitim felsefesi, bugünün eğitim sistemleri üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Onun vurguladığı deneyim, problem çözme, toplumsal bağlam ve demokratik değerler, modern eğitim yaklaşımlarının temel taşlarını oluşturmaktadır. Dewey'in düşünceleri, eğitimde yenilikçi yöntemlerin ve öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımlarının önemini vurgulayarak, öğretim pratiklerinin evriminde yol gösterici olmuştur. Eğitimin amacı, bireyin bireysel yeteneklerini geliştirmek ve bu yetenekleri toplum için yararlı hale getirmektir; eğitim, toplumsal bir deneyim olarak bireylerin sosyal sorumluluklarını anlamalarına yardımcı olmalıdır. Ayrıca, Dewey'in demokratik eğitim anlayışı, eğitim politikalarında toplumsal eşitlik ve adalet ilkelerinin savunulmasında da önemli bir rol oynamıştır. John Dewey, eğitim felsefesi ve pedagojisi alanında yaptığı katkılarla, eğitimin doğasına dair anlayışları köklü bir şekilde değiştirmiştir. Onun deneyimsel öğrenme, demokratik eğitim ve eleştirel düşünme gibi ilkeleri, günümüzde de eğitim uygulamalarının temelini oluşturmaktadır. Dewey'in eğitim anlayışı, bireylerin sadece akademik başarılarını değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal gelişimlerini de desteklemeyi amaçlayan bir eğitim sistemi için vazgeçilmez bir kaynaktır (Dewey,1938).

2.5. Okula ve Okumaya Hazır Olmanın Tanımı

Okula ve okumaya hazır olma durumu, çocukların eğitim hayatına adım atmadan önceki gelişimsel süreçleri ve bu süreçlerin eğitimle bütünleşmesine yönelik hazırlıkları ifade eder. Bu kavram, yalnızca akademik başarı için değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve bilişsel gelişim açısından da kritik bir öneme sahiptir. Okula hazır olan çocuklar, öğrenme sürecine daha etkin şekilde katılabilirler. Okul öncesi dönemde edinilen temel beceriler, çocukların okula başladıklarında daha iyi performans göstermelerine yardımcı olur. Okula hazır olma, okuma, yazma ve matematik becerileri gibi temel akademik yetkinlikleri içerir. Sosyal becerilerin gelişimi, okula hazır olmanın

önemli bir parçasıdır. Çocukların, akranlarıyla etkileşimde bulunma, paylaşımda bulunma, iş birliği yapma ve duygusal düzenleme gibi becerileri kazanmaları, okul ortamında sosyal ilişkilerini güçlendirir. Okula hazır olan çocuklar, duygusal olarak daha dayanıklıdırlar. Bağımsızlık, öz yeterlilik ve güven duygusu, öğrenme sürecinde duygusal olarak sağlıklı bir gelişim için gereklidir. Bu özellikler, çocukların okulda karşılaşacakları zorluklarla başa çıkmalarını kolaylaştırır. Okula ve okumaya hazır olma, çocukların öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlar. Erken yaşlardan itibaren öğrenmeye istekli olan çocuklar, yaşam boyunca öğrenmeye devam etme eğilimindedir (Oktay, 1982).

Okumaya Hazır Olmanın Tanımı ise, bir kavram olmasından dolayı eğitimciler tarafından farklı terimlerle ifade edilmiştir. Örneğin Oktay'ın "Okul Olgunluğu" terimine karşılık Başaran "Hazırbulunuşluk" terimini tercih etmiştir. Aynı kavramı İngilizce'de 'reading readiness', Almanca 'da 'schulreife', Fransızca 'da 'maturite scolaire' terimleri olarak telaffuz edilmektedir. Ünlü İngiliz eğitimci ve araştırmacı Thackray, hazırlıklı olmayı şöyle tanımlamaktadır: Her türlü öğrenme için hazırlık, çocuğun herhangi bir duygusal zorluğa uğramadan, kolayca ve yeterli bir şekilde öğrenebileceği dönemdir. Bu, o zamana kadar bazı bilgi ve becerilerin kazanılmasında güçlük çeken çocuğun bunu artık kolayca yapabilmesi demektir. Okuma hazırlığı ise çocukların okuma ve yazma becerilerini kazanmak için gerekli olan bilişsel, dilsel ve motor becerilerin gelişimini ifade etmektedir. Bu süreç, çocukların kitaplara, yazılı materyallere ve dil yapısına aşina olmaları ile başlar. Okuma hazırlığı Çocukların kelime dağarcıklarını artırmaları, dil bilgisi kurallarını anlamaları ve dinleme becerilerini geliştirmeleri, Harflerin ve seslerin tanınması, çocukların kelimeleri çözümlemeleri ve okuma becerilerini geliştirmeleri için kritik öneme sahiptir. Kitaplara olan ilgi ve okuma alışkanlıklarının kazanılması, çocukların okumaya yönelik motivasyonunu artırır (Thackray, 1998).

2.5.1. Okumaya Hazır Oluş ile İlgili Görüşler

Okumaya hazır oluşla ilgili üç temel görüş ortaya atılmıştır. Faktörcü görüşte, okumanın başarılı bir şekilde kazanılmasına etki eden sınıf ortamının tasarımı, yöntemler, araç-gereçler gibi faktörler tespit edilip, programlar buna göre yapılırsa problemin çözüleceği düşünülmüştür. Bu görüşten yola çıkarak "okumaya hazırlık" programları geliştirilmiş ve okullarda uygulanmıştır. Bu sistemde çocukların

bazılarının okumaya hazır olabileceği göz önüne alınmadan bütün öğrenciler hazırlık programına tabi tutulmuşlardır. Ayrıca bu programlar ağırlıklı olarak ortamla ilgili etkenler üzerinde durmuş, içsel unsurlara (öğrenmedeki zihinsel etkinlikler, kapasite vb.) fazla önem vermemiştir. Yaklaşık 30 yıl (1930-1960) bu düşünceyle hareket edilmiş, ve okuma yazmada çoğunluk açısından beklenilen başarı seviyesine ulaşılamamıştır (Kara ve Gözcü, 2015).

İkinci görüş, ise ağırlıklı olarak "olgunlaşma teorisi"ne dayandırılmıştır. Bu görüşe göre çocuk fiziksel, zihinsel, vb. olgunluğa erişmeden önce okuma yazma işi yaptırılmamalıdır. Çocuk öğrenmek için gerekli arzu ve isteği sergilediği zaman iş verilmelidir. Hazır oluncaya kadar bekle anlayışı 1980'li yıllara kadar okuma ve yazma programlarında ağırlığını hissettirmiştir. Herkesin belirli bir seviyede hazır oluşluğunu beklemek bazı çocukların hazır oluşluğunun dikkate alınmamasına yol açmıştır. Bir kısım araştırmacılar 1985'lerden itibaren okumanın doğuştan başladığını savunarak geleneksel "okumaya hazırlık" program ve çalışmalarına karşı çıkmışlardır. Okumaya hazırlık doğuştan çocuğun okula başladığı zamana kadar geçen süreyi kapsamaktadır ve yazı dilinin amaç, ve süreçlerini anlamak, okumayla ilgili bazı becerileri (örneğin, görsel ayrım ve harfleri tanıma) kazanmaktan daha önemlidir (Sulzby ve Teale, 1991). Bu görüşü savunanlara göre hikayeleri dinletmek ve hikâyelerin yeniden üretilmesine katkıda bulunmak gerçek süreçlerle çocuğu karşı karşıya getirmektir. Doğuştancılar okumayı gelişimsel bir kavram olarak kabul etmekte ve okuma öncesi becerileri okumayı öğrenme sürecinin bir parçası olarak görmektedirler (Akyol, 2003).

2.5.2. Okula Başlama Yaşı ve Okumaya Hazır Olmanın Önemi

Bugün evrensel düzeyde kabul edilmiş, bilgilerden çocukların fiziksel, zihinsel (zekâ) ve ruhsal (psikolojik) gelişimlerinin birkaç, evrede tamamlandığı bilinmektedir. Her evrenin kendine göre özellikleri bulunmaktadır ve her evrede yeni gelişen bazı beceriler ortaya çıkmaktadır. Örneğin ilk bir yaşta (bebeklik dönemi) önce herşeyi ağzına götürdükten sonra dış, dünyayı algılamaya yönelik beceriler kazanır, dişleri çıkmaya başlar, kaşık tutmayı, emeklemeyi ve sıralamayı öğrenmektedir. Okul öncesi ya da oyun dönemi olarak kabul edilen 3 - 5 yaş (72 aya kadar) dönemindeki çocukların bazı özellikleri oyun kurabilme, oyun çerçevesinde bazı kuralları öğrenebilme, başka çocuklarla birlikte oyun oynayabilme, ilgisini çeken şeylere dikkatini vermeye

başlama (ama henüz dikkat süreleri bir ders saati boyunca sürdürebilecekleri kadar uzun değildir), somut düşünme (neden-sonuç ilişkisi kuramama), kendisinden yapması istenen davranışları veya kendi yaptığı davranışların sonuçlarını kestirememe, büyüsel şekilde düşünme (ben istiyorum, o halde olur) şeklinde sıralanabilir. Özellikle davranışların neden ve sonuçlarını algılayamama bu yaş çocuğunun henüz kendini tehlikelerden koruyama-yasağının da bir göstergesi olmaktadır. Çocukların okula başlaması için doğru zamanın ne olduğu uzun yıllardır tartışılmaktadır. Bu konuda özellikle Dewey, Gessell, Piaget, Vygotsky gibi kuramcıların görüşleri önem arz etmektedir. Önceleri sadece "okula başlama yaşı" ön planda tutulurken, zamanla olgunluk, okula hazır oluş, somut işlemler dönemi gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Her çocuğun farklı gelişimsel özelliklere sahip olduğu ve farklı çevresel koşullardan geldikleri düşünüldüğünde, okula başlamada sadece yaşın değil, okula Birinci Sınıfa Başlamak İçin Hazır oluş kavramının da önemli hale geldiği görülmektedir. Bu bağlamda; Erikson, psikososyal gelişim kuramı, çocukların gelişimi için kritik olan aşamaları belirler. Okula başlama yaşı, çocukların "güven" veya "güvensizlik" gibi temel duygularını şekillendirebilir. Erikson, çocukların sosyal beceriler kazanabilmesi için okula başladıkları yaşın uygun olması gerektiğini belirtmektedir. Okula başlama, aynı zamanda çocukların kimlik gelişiminde de önemli bir yer tutar (Altun ve Bay, 2014).

Piaget, bilişsel gelişim kuramında çocukların gelişim aşamalarını tanımlar. Okula başlamadan önce çocukların belirli bilişsel becerilere sahip olmaları gerektiğini savunur. Ona göre, çocukların 7 yaşında birinci sınıfa başlaması gerekmektedir çünkü bu yaşta çocuklar somut işlemler dönemine geçerler. Piaget, yaşa uygun öğrenme materyallerinin önemine de dikkat çeker ve erken yaşta okula başlamanın bilişsel gelişime olumlu katkı sağladığını belirtir. Gesell'in olgunlaşma kuramı, çocukların gelişiminde genetik faktörlerin ve doğal olgunlaşmanın önemini vurgular. Okula başlama yaşı, çocukların bireysel olgunluk seviyelerine uygun olarak belirlenmelidir. Gesell, her çocuğun gelişim hızının farklı olduğunu göz önünde bulundurarak, okula başlama yaşının kişisel faktörlere göre ayarlanması gerektiğini ifade etmiştir (Eliza, 2014).

Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı, bireylerin gözlem yoluyla öğrenmelerini vurgular. Okula başlama yaşı, çocukların sosyal etkileşimlerde bulunma ve model alma fırsatlarını etkiler. Bandura, çocukların okula başlama yaşının sosyal öğrenme süreçleri

açısından önemli olduğunu belirtir; bu, çocukların başkalarını gözlemleyerek öğrenme fırsatlarını artırır (Rowan Christensen, 2017).

Bronfenbrenner, ekolojik sistemler teorisi ile bireylerin gelişiminde çevresel faktörlerin önemini vurgular. Okula başlama yaşı, ailenin, okulun ve toplumun etkileşimleri ile şekillenir. Bronfenbrenner, okula başlama yaşının, çocukların sosyal ve akademik gelişimlerini etkileyen çok boyutlu bir süreç olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle, bireysel ve toplumsal etmenlerin dikkate alınması gerektiğini ifade eder (Bratanoto, Latiana, Forman ve Pranoto, 2022).

Vygotsky sosyal etkileşimin öğrenmedeki rolünü vurgular. Okula başlama yaşı, çocuğun sosyal ve bilişsel gelişim süreçlerini etkiler. Vygotsky'nin "Yakınsal Gelişim Alanı" kavramı, çocukların uygun yaşta eğitim almalarının bireysel potansiyellerini geliştirmede kritik öneme sahip olduğunu belirtir. Bu bağlamda, Vygotsky, çocukların sosyal etkileşim yoluyla öğrenmelerinin önemini vurgular (Vygotsky, 1978).

Steiner, eğitimde bütünsel bir yaklaşım benimser ve çocukların doğal gelişim süreçlerine saygı gösterilmesini savunur. Okula başlama yaşı, çocukların bütün yönlerini (zihinsel, duygusal, fiziksel) geliştirecek şekilde seçilmelidir. Steiner, erken eğitimde sanatsal ve yaratıcı etkinliklerin önemine vurgu yapar; bu durum, çocukların oyun aracılığıyla öğrenmelerini destekler. Dewey ise eğitimin sosyal bir süreç olduğunu ve öğrencilerin deneyim yoluyla öğrenmelerinin önemini savunur. Okula başlama yaşı, çocukların aktif katılım gösterebilecekleri bir ortamda öğrenme fırsatlarını etkiler. Dewey'e göre, eğitim, bireylerin topluma katkıda bulunmalarına yardımcı olmalıdır; bu nedenle, okula başlamadan önce çocukların sosyal ve duygusal olgunluk düzeyinin uygun olması önemlidir. Okula başlama yaşı, çocukların eğitim hayatında önemli bir dönüm noktasıdır ve farklı kuramcıların görüşleri, bu yaşın belirlenmesinde dikkate alınması gereken önemli faktörleri ortaya koymaktadır. Eğitimciler, aileler ve politika yapıcılar, çocukların bireysel gelişim düzeylerini göz önünde bulundurarak en uygun okula başlama yaşını belirlemelidir (Pewa ve Mzimela, 2024).

2.5.3. Ülkelere Göre Dünyada Okula Başlama Yaşı

Dünyada okula başlama yaşı, ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir ve her ülkenin eğitim sistemi ve kültürel normları bu yaşın belirlenmesinde etkili olmaktadır. Dünyada okula başlama yaşı, ülkelerin eğitim sistemleri, sosyo-kültürel normları ve

politikaları doğrultusunda değişiklik göstermektedir. Çocukların okula başlaması, onların sosyal, duygusal ve akademik gelişimlerini etkileyen önemli bir faktördür. Ülkeler, çocukların bireysel gelişim düzeylerini göz önünde bulundurarak en uygun okula başlama yaşını belirlemeye çalışmaktadır (Kartal, 2013).

Okula başlama yaşı, ülkeden ülkeye değişim göstermekte olup, her ülkenin eğitim sistemi, kültürel, sosyal ve ekonomik faktörlere bağlı olarak bu yaşı belirlemektedir. İşte bazı ülkelerdeki okula başlama yaşları (Aslan ve Çelik, 2022):

- Amerika Birleşik Devletleri: ABD'de okula başlama yaşı eyaletlere göre değişiklik gösterir, ancak çoğu eyalette çocuklar 5 yaşında birinci sınıfa başlamaktadır.
- Almanya: Almanya'da çocuklar genellikle 6 yaşında okula başlarlar. Ancak, bazı eyaletlerde çocukların okula başlama yaşı 5 ya da 7 olabilmektedir.
- Fransa: Fransa'da zorunlu eğitim yaşı 3'tür; bu nedenle çocuklar genellikle 3 yaşında anaokuluna başlar ve 6 yaşında ilkokula geçiş yaparlar.
- İngiltere: İngiltere'de çocuklar 4 yaşında okul öncesi eğitim kurumuna başlayabilir, 5 yaşında ise ilkokula başlarlar.
- Japonya: Japonya'da çocuklar genellikle 6 yaşında ilkokula başlarlar. Okul öncesi eğitim ise 3-5 yaş arasında sunulmaktadır.
- İsveç: İsveç'te çocuklar 6 yaşında ilkokula başlarlar, ancak 1 yaşından itibaren kreş ve okul öncesi eğitim imkanları mevcuttur.
- Hindistan: Hindistan'da çocuklar genellikle 6 yaşında ilkokula başlamaktadır, ancak okul öncesi eğitim için 3 yaşından itibaren okula gitmeleri yaygındır.

Okula başlama yaşı, çocukların eğitim hayatına adım atmalarında kritik bir rol oynamaktadır. Erken yaşta eğitim, çocukların sosyal, duygusal ve akademik gelişimleri için önemli fırsatlar sunmaktadır. Farklı ülkelerin eğitim politikaları ve uygulamaları, çocukların okula başlama yaşını etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Bu nedenle, okula başlama yaşı, bireysel gelişimle birlikte toplumsal yapı ve kültürel normlarla da ilişkilidir. Okula başlama yaşı, her ülkenin eğitim sisteminin ve

kültürel değerlerin bir yansımasıdır; bu yaşın belirlenmesi, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamak için kritik öneme sahiptir (OECD, 2018).

2.5.4. Türkiye'de Okula Başlama Yaşı

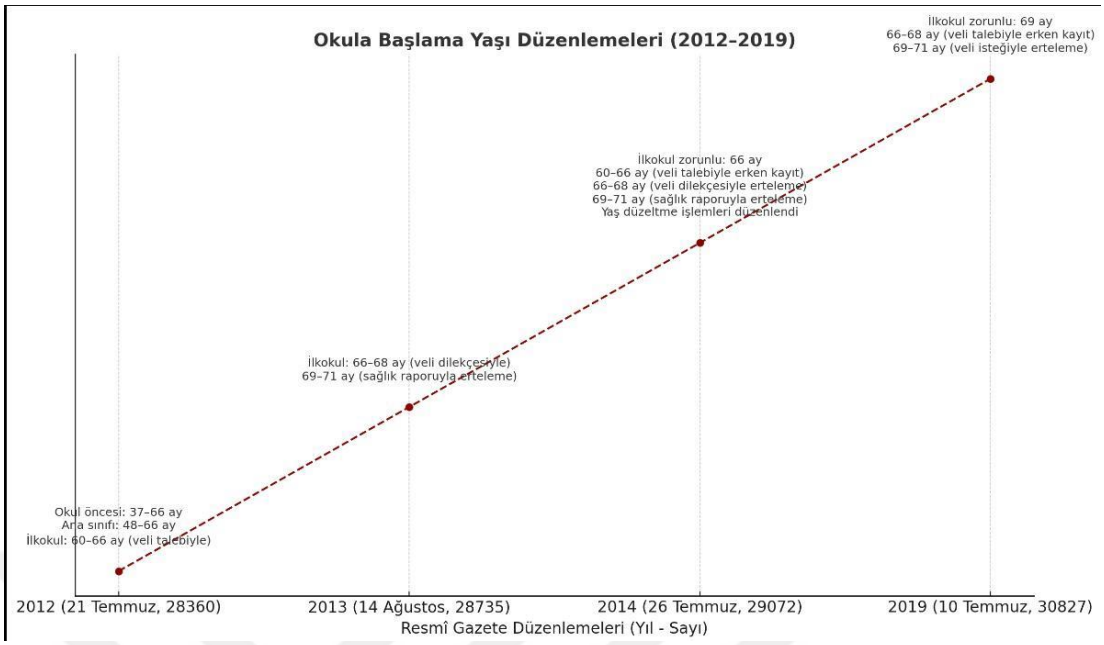
Eğitim sistemi, bir ülkenin toplumsal ve ekonomik gelişimi açısından kritik öneme sahiptir. Türkiye'de zorunlu eğitim uygulamaları, tarihsel süreç içinde çeşitli yasal düzenlemelerle şekillendirilmiş ve özellikle ilkokula başlama yaşı, öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimini doğrudan etkileyen bir parametre olarak öne çıkmıştır. 2012 yılında yürürlüğe giren 6287 sayılı kanun ile Türkiye'de zorunlu eğitim süresi 12 yıla çıkarılmış ve kademeler yapılandırılmıştır.Bu reform, eğitim politikalarının modernizasyonu ve ulusal eğitim hedeflerinin gerçekleştirilmesi açısından önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirilmiştir.Bu bağlamda, 4+4+4 eğitim sistemine geçişin hukuki çerçevesi, 2012–2019 yılları arasında yapılan yönetmelik değişiklikleri ile Erken okula başlama yaşı şekillenmiştir. 21Temmuz 2012;28360 Sayılı Resmî Gazete Düzenlemesine göre ;21Temmuz 2012 tarihinde yayımlanan ve 28360 sayılı Resmî Gazete'de yer alan Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği değişikliği, çocukların eğitim sürecine adaptasyonunu düzenleyen önemli bir adımı temsil etmektedir. Bu değişiklik ile anaokulu ve uygulama sınıflarına kayıtların, kayıt yılı eylül ayı sonu itibarıyla *37 aydan gün alan ve 66 ayını doldurmayan* çocuklar için yapılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, ana sınıflarına 48 ayını dolduran ancak 66 ayını tamamlamayan çocukların kaydı yapılabilirken, *60–66 ay* arası çocuklardan gelişim yönünden hazır olanların velisinin yazılı talebi doğrultusunda ilkokula kaydedilebileceği, diğerlerinin ise okul öncesi eğitim kurumlarına yönlendirileceği hükme bağlanmıştır. Bu düzenleme, çocukların eğitim öncesi süreçlerine uygun yaşta başlamalarını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır.

14 Ağustos 2013 tarihinde yayımlanan ve 28735 sayılı Resmî Gazete'de yer alan yönetmelik değişikliği, Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği kapsamında uygulanmıştır. Bu düzenleme ile *okula başlama yaşı* açısından *66, 67 ve 68* aylık çocuklar velisinin yazılı dilekçesi ile okula kaydedilebilirken, *69, 70 ve 71* aylık çocuklar için ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile kayıtların bir yıl ertelenebileceği hükme bağlanmıştır. Böylece, çocukların bilişsel ve

gelişimsel düzeyleri göz önünde bulundurularak, *okula başlama yaşı* esnek bir şekilde uygulanmıştır (Resmi Gazete, 2013).

26 Temmuz 2014 tarihinde yayımlanan ve 29072 sayılı Resmî Gazete'de yer alan düzenleme, ilkokula kayıt süreçlerinde *okula başlama yaşı* ve kayıt erteleme uygulamalarını kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Buna göre, birinci sınıfa kayıtlar, kayıt yılı eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını doldurmuş çocuklar için zorunlu olarak gerçekleştirilir. Gelişimsel açıdan ilkokula hazır olduğu değerlendirilen ve *60–66 ay arası çocuklardan, velisinin yazılı talebi bulunanlar da birinci sınıfa kaydedilebilir.* Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocukları değerlendirirken, *66, 67 ve 68* aylık çocukları velisinin dilekçesi ile, *69, 70 ve 71* aylık çocukları ise ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir. Ayrıca, nüfus kayıtlarında gerçek yaşından farklı yaş belirtilmiş öğrencilerin yaş düzeltme işlemleri okul yönetimi tarafından velilerden talep edilir; veliler üç ay içinde girişimde bulunmadığı takdirde durum il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne bildirilir. Mecburi ilköğretim çağında olup herhangi bir nedenle okula kaydı yapılmamış ve okuma-yazma bilmeyen çocuklar ise doğrudan birinci sınıfa kaydedilir. Bu düzenlemeler, çocukların bireysel gelişim düzeyleri ve eğitim hakları dikkate alınarak *okula başlama yaşı*uygulamasında hem esneklik hem de standartlaştırılmış bir prosedür sağlamayı amaçlamaktadır (Resmi Gazete, 2014).

10 Temmuz 2019 tarihinde yayımlanan 30827 sayılı Resmî Gazete'deki değişiklik, *okula başlama yaşı* açısından en güncel düzenlemeleri içermektedir. Buna göre, ilkokul birinci sınıfa kayıt, kayıt yılı eylül ayı sonu itibarıyla *69* ayını dolduran çocuklar için zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca, *66, 67 ve 68 aylık çocuklar*, velisinin yazılı talebi ile ilkokula kaydedilebilir. *69, 70 ve 71* aylık çocuklar ise, velisinin isteği doğrultusunda okul öncesi eğitim kurumlarına yönlendirilebilir veya kayıtları bir yıl ertelenebilir. Bu düzenleme, *okula başlama yaşı* uygulamasında hem çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını dikkate almayı hem de eğitim politikalarında esnekliği sağlamayı amaçlamaktadır (Resmi Gazete, 2019).

Şekil 2. Resmi Gazete düzenlemeleri
Kaynak: Resmi Gazete (2012,2013,2014.2019)

2.5.5. Okula Hazır Oluş ve Okula Başlama Yaşının İlerleyen Dönemlerdeki Olumsuz ve Olumlu Etkileri

Okula hazır oluş, çocukların eğitim hayatına başlamadan önceki gelişimsel durumunu ifade eder ve bu süreç, onların ilerleyen dönemlerdeki akademik ve sosyal başarıları üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Erken yaşta okula başlayan çocuklar, genellikle öğrenmeye daha istekli ve motive olurlar. Çocukların eğitimine erken yaşta başlanması, onların sosyal ve bilişsel gelişimlerini destekleyerek, okula uyumlarını kolaylaştırmaktadır (Bakkaloğlu ve Sucuoğlu, 2018).

Okula başlama yaşı, çocukların sosyal etkileşimlerini de önemli ölçüde etkiler. Erken yaşta eğitim alan çocuklar, akranlarıyla daha fazla etkileşimde bulunma fırsatı bulurlar. Bu etkileşim, onların empati kurma, iş birliği yapma ve sosyal normlara uyum sağlama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Arkadaşlık ilişkileri kurmak, çocukların duygusal zekalarını artırır ve ilerleyen yaşlarda sosyal hayatlarına olumlu katkılarda bulunur. Bu bağlamda okul öncesi eğitim, çocukların bilişsel becerilerini de geliştirmeye yönelik bir fırsat sunar. Okula hazır olan çocuklar, temel akademik becerileri öğrenme şansını yakalarlar. Okul öncesi dönemde edinilen beceriler, çocukların ilkokulda daha başarılı olmalarında anahtar bir rol oynamaktadır. Okul

öncesi eğitim, çocuklara temel matematik, okuma ve yazma becerileri kazandırarak, onların akademik başarılarını artırır. Okula hazır oluş ve okula başlama yaşı, çocukların sosyal, duygusal ve akademik gelişimlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Erken yaşta eğitime başlamaları, onların ilerleyen dönemlerde başarılı bireyler olmalarına katkıda bulunurken, toplumsal yapıların güçlenmesine de hizmet etmektedir (Demirtaş, 2019). Bu nedenle, çocukların eğitimine erken yaşta önem vermek, onların gelecekteki başarılarını olumlu yönde etkileyecektir. Bunun yanı sıra okula erken yaşta başlamanın gelişim aşamalarının olumsuz etkilendiği hakkında görüşler bulunmaktadır. Örneğin; erken yaşta okula başlayan çocuklar, sosyal etkileşimde bulunmakta zorluk çekebilir ve bu durum, onları yalnızlık hissine sürükleyebilir. Okula hazır oluş, çocukların eğitim hayatına başlamadan önceki gelişimsel durumunu ifade eder. Bu süreç, çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini etkileyen önemli bir aşamadır. Ancak, bazı durumlarda erken yaşta okula başlamak, çocukların gelişim süreçlerinde olumsuz etkilere yol açabilir. Çocuklar, okula başlamadan önce yeterince sosyal ve duygusal beceri geliştiremediklerinde, uyum sorunları yaşayabilirler. Okula başlama yaşı, aynı zamanda akademik başarı üzerinde de etkili olabilir. Erken yaşta okula başlayan çocuklar, bazen akademik baskı altında kalabilirler. Bu durum, çocukların öğrenme motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyebilir. Araştırmalar, erken yaşta okula başlamanın, çocukların ilerleyen yıllarda akademik başarısızlık yaşama riskini artırdığını göstermektedir.Okula uyum sağlamakta zorlanan çocuklar, ileriki dönemlerde özsaygı sorunları ve öğrenme isteksizliği yaşayabilirler. Ayrıca, çocukların sağlıklı bir gelişim göstermeleri için yeterli sosyal etkileşim ve destek alması gerekmektedir. Okul öncesi dönemde yeterince sosyal deneyim yaşamayan çocuklar, akranlarıyla sağlıklı ilişkiler kurmakta zorluk çekebilirler. Bu durum, onların sosyal becerilerini olumsuz etkileyerek, ilerleyen yaşlarda sosyal kaygı ve diğer psikolojik sorunlara yol açabilir. Okula hazır oluş ve okula başlama yaşı, çocukların gelişim süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Erken yaşta eğitim alan çocukların, bireysel gelişimleri ve sosyal ilişkileri açısından dikkatle değerlendirilmesi gereken bir süreçtir. Bu nedenle, çocukların bireysel ihtiyaçlarına uygun bir okula başlama yaşı belirlemek, onların ruhsal ve sosyal sağlıkları açısından kritik öneme sahiptir (Çelik, 2020).

2.6. Ergenlik Dönemi

Ergenlik dönemi, bireylerin fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerinin hızla gerçekleştiği bir yaşam evresidir. Bu dönem, genellikle 10-19 yaşları arasında kabul edilir ve çocukluktan yetişkinliğe geçişi simgeler. Ergenlik, hormonal değişikliklerle başlar ve bu değişimler bireyin vücut yapısını, cinsel olgunlaşmasını ve genel sağlığını etkiler. Bu süreçte gençler, kimlik gelişimi, bağımsızlık arayışı ve sosyal ilişkilere yönelik yeni deneyimler yaşarlar. Ancak ergenlik dönemi, psikolojik ve sosyal zorluklarla dolu bir süreçtir. Ergenler, kendilerini bulmaya çalışırken aileleri, arkadaşları ve toplumlarıyla olan ilişkilerini de sorgularlar (Gül ve Güneş, 2009).

Ergenlik döneminin başında, bireyler fiziksel değişimlere maruz kalır. Bu değişimler arasında boy uzaması, kilo artışı ve cinsel organların gelişimi yer alır. Hormonal değişiklikler, duygusal dalgalanmalara ve ruhsal sorunlara da yol açabilir. Yaygın olarak görülen sorunlar arasında depresyon, anksiyete, düşük özsaygı ve sosyal baskılar bulunmaktadır. Ergenlik döneminin kendine özgü zorlukları, gençlerin ruh sağlığını etkileyebilir ve ilerleyen yaşlarda da sürebilir. Eğitim kurumları, ergenlerin sosyal becerilerini geliştirmeleri, kendilerini ifade etmeleri ve akademik başarı elde etmeleri için önemli bir rol oynamaktadır. Okul ortamları, ergenlerin sosyal becerilerini geliştirmeleri için gereklidir. Dolayısıyla, eğitim sistemleri ergenlerin bu dönemde karşılaştıkları zorluklara duyarlı olmalı ve uygun destek mekanizmaları sunmalıdır. Bu durum bireylerin Ergenlik döneminin tamamlanması, bireyin psikolojik olarak daha olgun hale gelmesini ve topluma daha etkin bir birey olarak katılmasını sağlamaktadır (Steinberg, 2014).

2.6.1. Ergenlik Fizyolojik ve Psikolojik Değişimler

Ergenlik dönemi, bireylerin yaşamında önemli bir gelişim aşamasıdır ve bu dönemde birçok fizyolojik ve psikolojik değişim yaşanır. Fizyolojik değişimler, ergenlerin bedenlerinde meydana gelen hormonal ve fiziksel dönüşümleri içerirken; psikolojik değişimler, bireylerin düşünce yapıları, duygusal durumları ve sosyal ilişkilerindeki dönüşümü ifade eder (Bayhan ve Işıtan, 2010).

2.6.1.1. Ergenlik Döneminde Fizyolojik Değişimler

Ergenlik dönemi, bireylerin yaşamında önemli bir dönüm noktası olup, bu süreçte fiziksel ve fizyolojik değişimler büyük bir hızla gerçekleşir. Ergenlik, genellikle 10-19

yaşları arasında meydana gelir ve bu süreç, hormonal değişimlerle başlar. Hormonal değişiklikler, bireyin vücut yapısını, cinsel olgunlaşmasını ve genel sağlığını etkiler (Doğaner ve Aydoğan, 2018).

- Cinsel Olgunlaşma: Ergenlik döneminde en belirgin değişikliklerden biri cinsel olgunlaşmadır. Bu süreçte, erkeklerde testislerin büyümesi, sperm üretimi ve penisin uzaması gibi değişiklikler görülürken; kızlarda ise yumurtalıkların, rahmin ve memelerin gelişimi, adet döngüsünün başlaması gibi fiziksel değişiklikler meydana gelir.
- Boy ve Kilo Değişiklikleri: Ergenlik döneminde boy uzaması ve kilo artışı da dikkat çeken diğer fizyolojik değişimlerdir. Gençler, büyüme atakları geçirirler; bu da genellikle ergenlik döneminin başında veya ortasında gerçekleşir. Bu değişimler, bireylerin genel vücut oranlarını etkiler.
- Vücut Yağ Oranı ve Kas Gelişimi: Ergenlik döneminde vücut kompozisyonunda da değişiklikler olur. Erkeklerde kas kütlesi artarken, kadınlarda vücut yağ oranı artış gösterir. Bu durum, cinsiyete özgü fiziksel özelliklerin gelişimine katkıda bulunur.
- Hormonal Değişiklikler: Ergenlik döneminde, erkeklerde testosteron, kızlarda ise östrojen ve progesteron hormonlarının seviyeleri artar. Bu hormonlar, cinsel özelliklerin gelişimini ve fiziksel değişimleri yönlendirir

Ergenlik dönemindeki bu fizyolojik değişimler, sadece fiziksel gelişimle sınırlı kalmaz; bireylerin duygusal ve sosyal gelişimlerini de derinden etkiler.

2.6.1.2. Ergenlik Döneminde Psikolojik Değişimler

Ergenlik dönemi, bireylerin fiziksel değişimlerinin yanı sıra, psikolojik ve duygusal değişimlerin de yoğun bir şekilde yaşandığı bir süreçtir. Bu dönem, bireylerin kimliklerini keşfetmeleri, bağımsızlık kazanmaları ve sosyal ilişkilerini derinleştirmeleri açısından kritik bir öneme sahiptir. Ergenlik, bireylerin kendilerini ve dünyalarını anlama biçimlerini etkileyen birçok psikolojik değişimi içerir (Koç, 2004):

- Kimlik Gelişimi: Ergenlik dönemi, kimlik gelişiminin en yoğun yaşandığı dönemdir. Bireyler, kendilerini tanımlama, değerlerini belirleme ve sosyal rollerini keşfetme sürecine girerler. Erikson'un psikososyal gelişim kuramına

göre, bu dönemde "kimlik vs. rol karmaşası" aşaması yaşanır. Bireyler, kimliklerini oluştururken, toplumsal beklentileri, aile değerlerini ve arkadaş etkilerini dikkate alırlar.

- Duygusal Dalgalanmalar: Ergenler, hormonal değişimlerin etkisiyle duygusal dalgalanmalar yaşayabilirler. Bu durum, ruh hali değişikliklerine, kaygı ve stres seviyelerinin artmasına yol açabilir. Gençler, bağımsızlık arayışları sırasında daha fazla stres ve kaygı hissedebilirler.
- Sosyal İlişkiler: Ergenlik dönemi, arkadaş ilişkilerinin önem kazandığı bir süreçtir. Ergenler, akranlarıyla olan etkileşimlerinde sosyal becerilerini geliştirirler. Bu dönemde sosyal destek, duygusal sağlığı ve psikolojik öğeleri olumlu yönde etkileyebilir. Arkadaş edinme ve sosyal kabul, ergenlerin duygusal sağlığı açısından kritik bir öneme sahiptir.
- Bağımsızlık ve Sorumluluk: Ergenler, ailelerinden bağımsızlaşma ve kendi kararlarını alma isteği duyarlar. Bu süreç, onları daha sorumlu bireyler haline getirirken, bazı zorluklarla da karşılaşmalarına neden olabilir. Bağımsızlık arayışı, bazen aile ile çatışmalara yol açabilir.

Ergenlik dönemi, bireylerin psikolojik gelişimleri üzerinde önemli etkiler yaratabilir. Bu bağlamda bu dönemde karşılaşılan duygusal ve sosyal zorluklar, ergenlerin genel ruh sağlığını etkileyebilir ve ilerleyen yaşlarda da devam edebilir (Smith, 2016).

2.6.2. Ergenlik Dönemi Sorunları

Ergenlik dönemi, bireylerin fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan önemli değişimler geçirdiği kritik bir süreçtir. Bu dönem, gençlerin kimliklerini bulmaları, bağımsızlık arayışı ve toplumla etkileşimlerini derinleştirmeleri bakımından belirleyici nitelikler taşır. Ancak, bu gelişimsel aşamada ortaya çıkabilecek sorunlar, bireylerin genel sağlığını ve sosyal etkileşimlerini olumsuz etkileyebilir. Özellikle madde kullanımı ve bağımlılık gibi konular, ergenlerin yaşamlarında ciddi tehditler oluşturabilir. Ergenlerin beyin yapısındaki biyolojik değişim ve çevresel etmenlerin etkileşimi, onları riskli davranışlara karşı daha duyarlı hale getirir. Gençlerin içsel çatışmaları ve dışsal baskıları, alkol ve uyuşturucu kullanımına sürükleyebilir; bu durum, uzun vadeli bağımlılık sorunlarına davetiye çıkarabilir. Ergenlik dönemindeki madde kullanımı, bireylerin ruh sağlığını

olumsuz etkileyebilir ve bağımlılık sorunları gelişmesine yol açabilir (Smith, Smith ve Jones, 2016).

Ergenlik döneminde, karşılaşılan bir diğer önemli konu, benlik saygısı ve kimlik gelişimidir. Ergenlik çağındaki bireyler, kendilerini tanımlama ve değerlendirmenin yanı sıra, sosyal kimliklerini de oluşturma sürecindedir. Bu süreç, genellikle duygusal dalgalanmalara, özsaygı sorunlarına ve toplumsal kabul arayışına yol açar. Kimlik gelişimi, ergenlerin aileleri, arkadaşları ve toplumlarıyla kurduğu ilişkiler üzerinden şekillenir ve bu ilişkilerin sağlıklı olmaması durumunda, bireyler kaygı, depresyon ya da izolasyon gibi psikolojik sorunlarla yüzleşmek zorunda kalabilir. Yeterli destek ve rehberlik olmadığı takdirde, ergenler bu belirsizlik ve karmaşayı aşmakta güçlük çekebilir; bu da benlik saygısı eksikliğine ve potansiyellerinin açığa çıkmamasına neden olabilir. Ergenlik dönemindeki bu sorunlar, erken yaşlarda okula başlayan çocuklar için daha karmaşık hale gelir; çünkü eğitim ortamları, bireylerin kimliklerini keşfetmelerine yardımcı olduğu gibi, aynı zamanda stres ve baskı yaratabilir. Bu tür sorunların üstesinden gelmek için etkin bir iletişim ve uygun destek mekanizmalarının sağlanması elzemdir (Gül ve Güneş, 2009).

2.6.2.1. Ergenlerde Madde Kullanımı ve Bağımlılık

Ergenlik dönemi, bireylerin fiziksel, psikolojik ve sosyal değişimlerinin yoğun olarak yaşandığı bir süreçtir ve bu dönem, madde kullanımı ve bağımlılık riski açısından kritik bir zaman dilimidir. Ergenler, bağımsızlık arayışları ve akran baskısı gibi faktörler nedeniyle madde kullanımına yönelme eğiliminde olabilirler (Çağlar ve Türk, 2018).

Ergenlik dönemindeki gençler, özellikle sosyal kabul arayışı içindedirler ve bu da onları madde kullanımına yönlendirebilir. Akran baskısı, gençlerin sigara, alkol ve diğer uyuşturucu maddeleri denemelerine neden olabilir. Ergenlerde madde kullanımı, bilişsel işlevleri, sosyal ilişkileri ve akademik başarıyı olumsuz yönde etkileyebilir. Madde bağımlılığı, ergenlerin duygusal ve sosyal gelişimlerini tehlikeye atar. Yapılan araştırmalar, gençlerin madde kullanımı ile birlikte ruhsal sorunların artma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Madde kullanımı, ergenlerin ruh sağlığını olumsuz etkileyebilir ve bağımlılık sorunları gelişmesine yol açabilir. Madde kullanımı, ergenlerin fiziksel sağlığını da tehlikeye atar. Uzun vadede, madde bağımlılığı, depresyon, anksiyete gibi ruhsal bozukluklarla ilişkilendirilmektedir. Ayrıca, madde kullanımı, akademik başarısızlık, sosyal izolasyon ve aile içindeki çatışmaların artmasıyla sonuçlanabilir.

Ergenlerde madde bağımlılığı ile başa çıkmak için erken müdahale ve destek oldukça önemlidir. Ailelerin, eğitmenlerin ve toplumun bu süreçte ergenlere rehberlik etmesi, olumlu sosyal ilişkilerin gelişmesine yardımcı olabilir. Eğitim programları ve danışmanlık hizmetleri, gençlerin madde kullanımını önlemeye yönelik etkili stratejiler sunabilir. Ergenlik döneminde madde kullanımı ve bağımlılık, bireylerin genel sağlığı üzerinde ciddi etkiler yaratabilir. Bu süreçte uygun destek mekanizmaları sağlamak, ergenlerin sağlıklı gelişimlerini destekleyecek önemli bir adımdır (Duncan, Dowsett ve Cleassens, 2014).

2.6.2.2. Benlik Saygısı ve Kimlik Gelişimi

Ergenlik dönemi, bireylerin kendilerini tanıma, değerlendirmenin yanı sıra sosyal kimliklerini oluşturma sürecinin yoğun bir şekilde yaşandığı bir aşamadır. Bu süreç, benlik saygısının gelişimi ile doğrudan ilişkilidir. Ergenler, kimliklerini oluştururken, toplumsal normları, aile değerlerini ve arkadaş etkilerini dikkate alırlar. Bu durum, ergenlerin benlik saygısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre, ergenlik döneminde bireyler "kimlik vs. rol karmaşası" aşamasını yaşarlar. Bu süreçte, gençler kendilerini bulma, sosyal rollerini deneme ve toplumsal beklentilere uygun biçimde kimliklerini tanımlama çabası içindedirler. Kimlik gelişimi, sosyal ilişkilerin sağlıklı olmasına bağlıdır; bu bağlamda, olumlu sosyal etkileşimler gençlerin benlik saygısını artırabilir. Ergenlik döneminde benlik saygısı, bireylerin kendilerine olan güvenleri ve değerleri ile ilgilidir. Ergenler, sosyal çevrelerinden, ailelerinden ve bireysel deneyimlerinden etkilenerek benlik saygılarını geliştirirler. Olumsuz sosyal etkileşimler, akran zorbalığı veya eleştiriler, benlik saygısında düşüşe neden olabilir. Yüksek benlik saygısı, ergenlerin psikolojik sağlamlıklarını artırırken, düşük benlik saygısı ise kaygı, depresyon gibi sorunlarla ilişkilendirilmektedir. Ergenler, akranlarıyla olan ilişkilerinde kimliklerini bulma ve benlik saygılarını geliştirme fırsatları bulurlar. Arkadaş ilişkilerindeki destek ve kabul, ergenlerin kendilerini değerli hissetmelerine yardımcı olabilir. Sosyal ilişkilerin sağlıklı olması, ergenlerin kimlik gelişiminde önemli bir rol oynar. Eğitim ortamları, ergenlerin kimlik gelişimlerini desteklemek için kritik bir alan sunar. Öğretmenlerin, ailelerin ve diğer yetişkinlerin, ergenlerin kimlik ve benlik saygısı konusunda destekleyici bir rol oynamaları önemlidir. Bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olan programlar ve rehberlik hizmetleri, bu süreçte olumlu katkılar sağlayabilir. Ergenlik döneminde benlik saygısı ve

kimlik gelişimi, bireylerin sosyal ve psikolojik sağlığı açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu süreçte etkin destek ve rehberlik sağlamak, ergenlerin sağlıklı bireyler olarak gelişmelerine yardımcı olabilir (Harter, 1999).

2.6.3. Ergenlik Döneminde Okula Erken Başlayan Çocukların Sorunları

Ergenlik dönemi, bireylerin fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerinin yoğun bir şekilde yaşandığı bir süreçtir. Bu dönemde okula erken başlayan çocuklar, çeşitli zorluklarla karşılaşabilirler. Okula erken başlama yaşı, çocukların gelişimsel ihtiyaçları ve olgunluk seviyeleri göz önüne alındığında, sorunlar doğurabilecek bir durumdur (Genç, 1989).

Okula erken başlayan çocuklar, sosyal uyum problemleri yaşayabilirler. Yaşça daha büyük çocuklarla bir arada bulunmak, kendilerini dışlanmış veya uyumsuz hissetmelerine neden olabilir. Bu durum, sosyal kaygı ve yalnızlık hissi yaratabilir. Ayrıca, erken yaşta okula başlayan çocuklar, duygusal olgunluğa tam olarak ulaşmamışlardır. Okul ortamındaki baskılar, stres ve kaygı seviyelerini artırabilir. Bu zorluklar, çocukların ruhsal sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Erken okula başlayan çocuklar, akademik olarak daha hazır olsalar bile, liseye geçiş döneminde karşılaştıkları yoğun ders yükü ve artan beklentiler, stres yaratabilir. Bu zorluklar, öğrencilerin akademik performanslarında düşüşe neden olabilmektedir. Erken okula başlayan çocuklar, eğitim hayatlarının başlangıcında bazı avantajlar elde etseler de zaman yönetimi ve öğrenme becerileri konusunda zorluklar yaşayabilmektedirler. Erken yaşta okula başlayan çocuklar, kimliklerini bulma sürecinde zorluklar yaşayabilirler. Kendi yaş grubundan daha büyük çocuklar arasında kendilerini yetersiz hissetmeleri, kimlik gelişimlerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Okula erken başlayan çocukların karşılaştıkları sorunlar, bireysel farklılıklar ve çevresel etmenler doğrultusunda değişiklik gösterir. Ebeveynler, öğretmenler ve eğitimciler, bu süreçte çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını dikkate alarak destekleyici bir ortam yaratmalı ve geçiş süreçlerini kolaylaştıracak stratejiler geliştirmelidir (Barnett, 2011).

2.6.3.1. Akademik Zorluklar

Erken yaşta okula başlamış çocuklar, eğitim hayatlarının başlangıcında bazı avantajlar elde etseler de akademik performansları üzerinde çeşitli zorluklarla karşılaşabilirler. Bu bağlamda, ergenlik döneminde okula erken başlayan çocuklar,

çeşitli akademik zorluklarla karşılaşma eğilimindedir. Bu durum, bilişsel gelişim aşamalarının yetişkinlere göre uyumlu olmaması ve erken yaşta edinilen öğrenme deneyimlerinin yetersiz kalması ile ilgilidir. Genellikle bu çocuklar, yaşıtlarıyla kıyaslandığında daha yüksek bir akademik yükle karşılaşırken, aynı zamanda duygusal ve sosyal olgunlukları açısından geri kalabilirler. Bunun sonucu olarak, zihinleri belirli bir beceri setine erişim sağlarken, diğer becerilerde ise boşluklar oluşması kaçınılmaz bir durumdur. Bu akademik zorluklar, öğretim metotlarının ve müfredatın etkisiyle de şekillenir. Okul ortamı, çocukların bireysel öğrenme stilleri ve hızlarına uygun olmaktan uzak olabilir; bu durum, erken başlayan çocukların ihtiyaç duyduğu farklı öğrenme yaklaşımlarına yanıt verememektedir. Özellikle, soyut düşünce becerilerinin gelişim sürecine tam olarak ulaşamayan bu çocuklar, matematik ve dil becerileri gibi temel akademik alanlarda geri kalabilirler. Bu alanlarda yaşanan güçlükler, genel bir öğrenme motivasyonunu da olumsuz etkileyebilir; kendi akademik yeterlilikleri konusunda bir güvensizlik geliştiren gençler, okula karşı olumsuz bir tutum geliştirme eğilimindedirler. Ayrıca, öğretmenlerin bu çocukların ihtiyaçlarına yanıt verme konusundaki yetersizlikleri de dikkate alınmalıdır (Duncan vd., 2007).

Eğitmenler, erken yaşta okul hayatına atılan bireylerin karşılaştıkları özel zorlukları tanıma ve bunlara uygun destekleme yöntemlerini geliştirme konusunda sınırlı bilgiye sahip olabilirler. Bu durumun giderilmesi için, eğitim sistemlerinin ve öğretmen eğitimlerinin yeniden gözden geçirilmesi hayati önem taşımaktadır. Çünkü uygun erken müdahale ve destek, çocukların akademik başarılarının artırılmasına ve öz güven geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu bağlamda, farklı öğrenme stillerine sahip olan çocuklar için bireyselleştirilmiş eğitim programları ve özel destek hizmetlerinin sağlanması, akademik zorlukların üstesinden gelme açısından kritik bir role sahiptir. Böylece, ergenlik döneminde okula erken başlayan çocukların karşılaştığı akademik engeller daha etkili bir şekilde aşılabilir (Bayram, 2019).

2.6.3.2. Sosyal Uyum Problemleri

Sosyal uyumun sağlaması gereken temel bileşenlerden biri de sosyal ilişkiler oluşturma yeteneğidir. Erken yaşta okula başlayan çocuklar genellikle yaşıtlarına oranla daha az sosyal deneyime sahiptir. Bu durum, grup dinamiklerinde katılımcı olma isteksizlikleri, kendine güven eksikliği ve kimlik oluşumunda gecikmeleri gibi sorunlarla sonuçlanabilir. Akranlarıyla kuracakları etkileşimlerde sıkça yaşadıkları

zorluklar, zamanla sosyal becerilerinin gelişimini de olumsuz etkiler ve bu da ergenlik döneminde yalnızlığın hissedilmesine neden olabilir. Ayrıca, bu süreçte yaşanan sosyal uyumsuzluklar ileriki yıllarda sosyal fobi, anksiyete ve diğer psikolojik sorunların da temelini atabilir. Erken yaşta okula başlamış çocuklar, genellikle bazı sosyal uyum bozuklukları ile karşılaşabilmektedirler. Bu durum, çocukların gelişimsel ihtiyaçları ve olgunluk seviyeleri göz önüne alındığında, çeşitli zorlukların ortaya çıkmasına neden olabilir (Smith vd., 2016):

- Sosyal İlişkilerde Zorluklar: Erken okula başlayan çocuklar, akranlarıyla olan sosyal etkileşimlerde zorluk yaşayabilirler. Yaşça daha büyük çocuklarla birlikte bulunmaları, sosyal becerilerini geliştirmelerini engelleyebilir. Bu durum, sosyal kaygı ve yalnızlık hissi yaratabilir. Erken yaşta okula başlayan çocuklar, kendi yaş grubundaki akranları ile etkileşimde bulunmada zorluk yaşayabilirler.
- Duygusal Olgunluk Eksikliği: Erken yaşta okula başlayan çocukların, duygusal olgunluğa tam olarak ulaşmamış olmaları, sosyal ortamlarda zorlanmalarına neden olabilir. Bu durum, sosyal etkileşimlerde uyum sağlama becerilerini olumsuz etkileyebilir. Örneğin, duygusal dalgalanmalara ve stresli durumlarla başa çıkmada yetersizlik yaşayabilirler.
- Akran Zorbalığı: Erken okula başlayan çocuklar, sosyal uyum sağlamakta zorlandıkları için akran zorbalığına maruz kalma riskleri daha yüksek olabilir. Bu durum, çocukların özsaygılarını olumsuz etkileyebilir ve ilerleyen dönemlerde psikolojik sorunlara yol açabilir.
- Bağımsızlık Arayışı: Erken yaşta eğitim hayatına atılan çocuklar, bağımsızlık arayışında da zorluklar yaşayabilirler. Ailelerinden erken ayrıldıkları için, duygusal destekten yoksun kalabilir ve bu durum, sosyal ilişkilerinde zorluk yaşamalarına neden olabilir.
- Akademik Süreçte Zorluklar: Okula erken başlayan çocuklar, akademik baskı altında kalabilirler. Bu baskı, sosyal stresle birleştiğinde, çocukların öğrenme motivasyonunu olumsuz etkileyebilir ve kendilerini yetersiz hissetmelerine yol açabilir.

Erken okula başlayan çocukların sosyal uyum bozuklukları, bireysel farklılıklar ve çevresel etmenler doğrultusunda değişiklik gösterebilir. Eğitimcilerin ve ailelerin, bu

süreçte çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını dikkate alarak destekleyici bir ortam yaratmaları büyük önem taşır.

2.6.3.3. Duygusal Sorunlar

Ergenlik dönemi, bireylerin duygusal gelişimlerinde kritik bir evredir. Bu süreç, hormonal değişimlerin etkisiyle başlayarak, bireylerin kimliklerini bulma, sosyal ilişkilerini geliştirme ve duygusal olgunluk kazanmaları için bir fırsat sunar. Ergenler, bu dönemde sıklıkla kararsızlık, kaygı ve yoğun duygusal dalgalanmalar yaşayabilirler. Özellikle sosyal baskılar, aile ilişkileri ve akademik beklentiler, ergenlerin duygusal sağlığını önemli ölçüde etkileyebilir (Steinberg, 2014).

Duygusal gelişim, sadece bireysel içsel deneyimlerle sınırlı kalmaz; aynı zamanda sosyal ilişkilerle de derinden bağlantılıdır. Ergenler, yaşıtlarıyla kurdukları ilişkiler sayesinde empati ve sosyal beceriler geliştirmekte, ancak bu süreçte çatışmalar ve hayal kırıklıkları da yaşayabilmektedirler. Bu nedenle, ergenlik dönemindeki duygusal gelişim, sosyal destek sistemlerinin varlığı ile de doğrudan ilişkilidir. Araştırmalar, ergenlerin sosyal ilişkilerinin kalitesinin, ruhsal sağlıkları üzerinde belirleyici bir etki yarattığını göstermektedir. Ayrıca, ergenlik döneminde sağlanan uygun eğitim ve danışmanlık hizmetleri, bireylerin duygusal olgunluklarına katkı sağlayabilir. Eğitim kurumlarının ergenlerin duygusal sorunlarına duyarlı olması ve destekleyici bir ortam sunması, onların sağlıklı bir şekilde gelişmelerine yardımcı olur. Bu bağlamda, ergenlerin duygusal gelişimlerini desteklemek, sadece bireylerin değil, aynı zamanda toplumun genel sağlığı için de önem teşkil etmektedir (Akün, 2013).

2.7. Eğitimin Tanımı ve Önemi

Eğitim en bilindik tanımıyla bireyde istenilen yönde davranış, meydana getirme sürecidir. Bu tanımda ortaya çıkan ilk önemli nokta" istenilen yönde" bir bireydir. Bu da şüphesiz eğitim politikalarıyla belirlenecektir. İkinci nokta ise, "süreç," kelimesidir. Demek ki eğitim kısa süreli bir iş veya eylem değil uzun soluklu ve geleceğe dönük bir olaydır. Bu açıdan eğitimin bir başka tanımına bakıldığında: Bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme ve geliştirmede ise koşulan en etkili süreçlerin başında kuşkusuz eğitim gelmektedir (Uçan, 1982).

2.7.1. Türkiye'de Eğitim Sistemi Tarihsel Gelişimi

Eğitim sisteminin tarihsel gelişimi, toplumların kültürel ve sosyal dinamiklerini derinden etkileyen bir mevcudiyettir. Türk eğitim sistemi, Osmanlı İmparatorluğu döneminden başlayarak, Cumhuriyet'in kuruluşu ile birlikte büyük değişiklikler geçirmiştir. Osmanlı döneminde eğitim, medreselerde dini bir temele dayanıyordu ve genellikle erkek çocuklarına yönelikti. Ancak, 19. yüzyılda özellikle Tanzimat Fermanı ile birlikte Batı tarzı eğitim anlayışı benimsenmeye başlamıştır (Çelik, 2017).

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edilerek eğitimde laiklik ilkesi benimsenmiştir. Bu kanun ile birlikte, eğitimde birlik sağlanmış, medreseler kapatılmış ve laik okullar açılmıştır. Bu dönemde, kadınların eğitim alması teşvik edilmiş, kız okulları açılmıştır. Ayrıca, eğitim sisteminin modernleşmesi amacıyla öğretmen yetiştirme kurumları kurulmuştur (Akyüz, 2006).

1980'li yıllarda eğitim sisteminde önemli ekonomik düzenlemeler gerçekleştirilmiş, eğitimdeki sorunların çözümüne yönelik reformlar yapılmıştır. 1997 yılında 8 yıllık zorunlu eğitim uygulaması başlatılmıştır (Gök, 2013). Daha yakın tarihte, 2012 yılında 4+4+4 eğitim sistemi ile zorunlu eğitim süresi 12 yıla çıkarılmıştır; bu sistem ile ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitim farklı kademelere ayrılmıştır (Tofur ve Cansoy, 2017). Günümüzde, Türk eğitim sistemi kalite artırma çabaları kapsamında sürekli olarak yenilikler ve reformlar geçirmektedir. Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak, öğretmen kalitesini artırmak ve müfredatın güncellenmesi gibi konular hala gündemde olan önemli meseleler arasında yer almaktadır (Durdukoca, 2018).

2.7.1.1. Türk Eğitim Sisteminin Mevcut Durumu ve Yapısı

Türk eğitim sistemi, 2023 itibarıyla zorunlu eğitim süresinin 12 yıl olarak belirlendiği bir yapıya sahiptir. Bu süreç, 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul ve 4 yıl lise şeklinde organize edilmiştir. Eğitimin temel amacı, bireylerin akademik ve sosyal becerilerini geliştirmek, eleştirel düşünme yeteneklerini artırmak ve topluma yararlı bireyler yetiştirmektir (Gök, 2013).

Eğitim sistemi, merkezi yönetim tarafından belirlenen müfredat ve standartlara dayanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı, eğitim politikalarını ve uygulamalarını denetleyen ana otorite olarak görev yapmaktadır. Eğitim kurumları, devlet ve özel okullar

olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. Devlet okulları genellikle daha fazla öğrenci kabul etmekte ve daha geniş bir sosyal tabana hitap ederken, özel okullar farklı eğitim programları ve öğretim yöntemleri sunarak velilere alternatifler sağlamaktadır (Tofur ve Cansoy, 2017).

Ancak, Türk eğitim sisteminde çeşitli zorluklar ve eleştiriler bulunmaktadır. Özellikle eğitimin kalitesi, kırsal alanlarda ve dezavantajlı bölgelerde yeterince yüksek değildir. Ayrıca, öğretmen yetiştirme süreçlerinde ve mesleki gelişim konularında da sorunlar yaşanmaktadır. Eğitimde fırsat eşitsizliği, özelleştirme, müfredatın güncellenmesi ve öğrenci başarısının artırılması gibi konular, günümüzde eğitim reformu tartışmalarının merkezinde yer almaktadır (Adem, 2015).

Geçmişteki reformlar ve değişimler, eğitim sisteminin günümüzdeki durumunu şekillendirmiştir. Sürekli olarak eğitim politikalarının gözden geçirilmesi ve güncellenmesi gerekmektedir. Öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsenmesi, eğitimde kaliteyi artıracak önemli bir adımdır (Yeşil ve Şahan, 2015).

2.7.2. Eğitim Politikaları

Eğitim politikaları, bir ülkenin eğitim sistemini şekillendiren ve yönlendiren stratejik belgelerdir. Bu politikalar, toplumsal, ekonomik ve kültürel faktörlerin etkisiyle oluşmakta ve bireylerin gelişiminde, eğitimin kalitesinin artırılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Eğitim politikalarının tanımı, yalnızca öğretim yöntemleri ve müfredatla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda eğitimdeki eşitlik, erişilebilirlik ve sosyal adalet gibi temel kavramları da kapsar. Bu bağlamda, eğitim politikaları, bireylerin potansiyellerini gerçekleştirmeleri için gerekli olan bilgi ve becerileri edinme süreçlerini destekleyerek, toplumsal gelişime katkıda bulunur (Akça, Şahan ve Tural, 2017).

2.7.2.1. Eğitim Politikalarının Tanımı ve Önemi

Eğitim politikaları, bir ülkenin eğitim sistemini şekillendiren ve yönlendiren stratejik belgelerdir. Bu politikalar, eğitimdeki hedefleri, müfredat geliştirmeyi, öğretim yöntemlerini ve değerlendirme süreçlerini kapsayan geniş bir yelpazede yer alır. Eğitim politikalarının temel amacı, bireylerin bilgi ve beceri edinmelerini sağlamak, sosyal eşitliği teşvik etmek ve toplumun gereksinimlerine uygun eğitim sistemleri oluşturmaktır (Yıldız ve Yıldız, 2016).

Eğitim politikalarının önemi şu şekillerde öne çıkmaktadır (Balyer, 2018):

- Bireysel Gelişim: Eğitim politikaları, bireylerin potansiyellerini gerçekleştirmeleri için gerekli bilgi ve becerileri edinmelerini destekler. Bu, bireylerin hem kişisel hem de mesleki yaşamlarında başarı elde etmelerine yardımcı olur.
- Sosyal Eşitlik: Eğitim politikaları, fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla herkesin eğitim hizmetlerine erişimini artırmayı hedefler. Bu, özellikle dezavantajlı grupların eğitimden yararlanma şanslarını artırır.
- Ekonomik Gelişme: Eğitim, bir ülkenin ekonomik kalkınması için önemli bir faktördür. Eğitim politikaları, iş gücünün niteliklerini artırarak ekonomik rekabetçiliği sağlamaya yardımcı olur.
- Toplumsal Dönüşüm: Eğitim politikaları, toplumun kültürel ve sosyal dinamiklerini etkileme potansiyeline sahiptir. Eğitim yoluyla bireylerin bilinçlenmesi, toplumsal değerlerin şekillendirilmesine katkıda bulunur.
- Uluslararası Standartlara Uyum: Eğitim politikaları, küresel eğilimlere ve uluslararası standartlara uyum sağlamak amacıyla sürekli olarak güncellenmelidir. Bu, eğitim sisteminin kalitesini artırır ve uluslararası alanda rekabet gücünü artırır.

Eğitim politikaları, bireylerin ve toplumların gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Uygun şekilde tasarlanmış ve uygulanan eğitim politikaları, toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel gelişimini destekleyerek, geleceğin daha iyi bir toplum inşa etmesine katkıda bulunabilir.

2.7.2.2. Türkiye'de Eğitim Politikaları

Türkiye'de eğitim politikalarının tarihi, Cumhuriyet'in ilanından bu yana çeşitli evreler geçirmiştir. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, eğitim sisteminin laik ve çağdaş bir yapıya kavuşturulması için temel adımlar atılmıştır. Özellikle 1924 Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitimdeki parçalanma giderilmiş, eğitim birliği sağlanmıştır. Bu süreç, bireylerin ulusal kimlik bilinciyle yetişmeleri ve topluma faydalı bireyler olarak entegre olmaları açısından kritik öneme sahiptir (Baytal, 2000).

İlk yıllarda, eğitimin laikleşmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla atılan adımlar, 1980'lerden itibaren özellikle piyasa odaklı reformlarla değişmeye başlamıştır. Bu dönemde, eğitim sisteminin özerkliğini artırmaya yönelik politikalar, aynı zamanda eğitimde rekabeti ve kaliteyi artırmayı hedeflemiştir. Örneğin, 2000'li yıllarla birlikte uygulamaya konan eğitim reformları, müfredatın uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi, özel okulların teşvik edilmesi ve öğretmen yeterliliklerinin artırılması gibi unsurları içermektedir. Ancak, bu reformlar, eleştirilerle de karşılanmıştır; kaynak dağılımındaki eşitsizlikler, pedagojik yaklaşımların tutarsızlığı ve eğitimde fırsat eşitsizliği gibi sorunlar, halen çözülmesi gereken önemli meseleler arasındadır. Eğitim politikaları, sadece devlet organları aracılığıyla değil, aynı zamanda STK'lar, akademik kurumlar ve aileler gibi farklı paydaşların iş birliğiyle de şekillenmektedir. Bu paydaşların katkıları, eğitim sisteminin dinamiklerini anlamak ve geliştirmek açısından kritik öneme sahiptir. Eğitim politikalarının başarısı, toplumsal bir uzlaşı ve sürekli geri bildirim mekanizmalarıyla sağlanabilir. Dolayısıyla, bu politikaların uygulanmasında karşılaşılan zorlukların ve fırsatların değerlendirilmesi, geleceğin eğitim sistemlerini şekillendirirken belirleyici bir rol oynamaktadır. Eğitim politikaları, bir ülkenin eğitim sistemini şekillendiren ve yönlendiren stratejik belgelerdir. Bu politikalar, toplumsal, ekonomik ve kültürel faktörlerin etkisiyle oluşmakta ve bireylerin gelişiminde, eğitimin kalitesinin artırılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Eğitim politikalarının tanımı, yalnızca öğretim yöntemleri ve müfredatla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda eğitimdeki eşitlik, erişilebilirlik ve sosyal adalet gibi temel kavramları da kapsar. Bu bağlamda, eğitim politikaları, bireylerin potansiyellerini gerçekleştirmeleri için gerekli olan bilgi ve becerileri edinme süreçlerini destekleyerek, toplumsal gelişime katkıda bulunur (Balyer, 2018).

2.7.2.3. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Tanımı, Açıklaması ve Genel yapısı

4+4+4 eğitim sistemi, Türkiye'de 2012 yılında yürürlüğe giren ve ilköğretim sistemini yeniden yapılandıran bir düzenlemedir. Bu sistem ile birlikte, eğitim kademeleri üç aşamaya ayrılarak zorunlu eğitim süresi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmıştır. İlk dört yıl "ilkokul", ikinci dört yıl "ortaokul", son dört yıl ise "lise" olarak tanımlanmıştır. Böylece ilköğretim, 1. sınıftan 8. sınıfa kadar kesintisiz olmaktan çıkarılmış, yerine kademeli ve yönlendirmeye açık bir yapı getirilmiştir.Bu sistemin temel amacı, öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun kademeli bir yapı ile

eğitilmeleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda daha erken yaşta yönlendirilebilmeleri ve farklı eğitim seçeneklerine erişimlerinin artırılmasıdır. Ayrıca sistem, açık öğretim, mesleki ve dini eğitim gibi farklı yolları daha erişilebilir hâle getirerek esneklik kazandırmayı hedeflemiştir. Millî Eğitim Bakanlığı (2012),Yeni düzenleme ile birlikte, eğitim kademelerini 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul ve 4 yıl lise olmak üzere üç aşamada yapılandırılmıştır. Böylelikle öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun bir şekilde eğitilmeleri ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmeleri amaçlanmıştır. Bu bağlamda , 1981 yılında Türkiye'nin yükseköğretim sistemi, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile yeniden yapılandırılmıştır. Bu düzenleme ile tüm yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu'na (YÖK) bağlanmış ve merkezi bir sistem oluşturulmuştur. 2012 yılından itibaren Türkiye'de zorunlu eğitim 12 yıla çıkarılmış, bu eğitim dört aşamaya ayrılmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2012):

- Okul Öncesi Eğitim: 3-5 yaş arası çocuklar için isteğe bağlı eğitimdir.
- İlköğretim: 6-10 yaş arası çocuklar için zorunlu ve ücretsiz 4 yıllık eğitimdir.
- Ortaöğretim: 10-14 yaş grubu öğrenciler için zorunlu ve ücretsiz 4 yıllık eğitimdir.
- Lise: 14-17 yaş arası çocuklar için 4 yıllık eğitim veren genel veya mesleki liseleri kapsar.

Fen Liseleri, yüksek yetenekli öğrencilere fen ve matematik eğitimi vererek bilim adamı yetiştirmeyi amaçlar. Sosyal Bilimler Liseleri, sosyal bilimler alanında nitelikli bilim insanları yetiştirmeyi hedefler ve 5 yıl sürer. Anadolu Liseleri, öğrencilerin yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını sağlarken, yabancı dil eğitimi de sunar. Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, çeşitli meslek alanlarında eğitim verir ve mezunlara işyeri açma belgesi sunar. Anadolu İmam Hatip Liseleri, dini eğitim veren ortaöğretim kurumlarıdır ve mezunları yükseköğretime devam edebilirler. Bu sistem, eğitimciler ve akademisyenler tarafından hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle tartışılmıştır. Özellikle öğrencilerin 5. sınıfta farklı branş öğretmenleriyle tanışması, okul değiştirme durumları ve erken yaşta mesleki yönlendirme konularında çeşitli eleştiriler gündeme gelmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun sistemin uygulanışında çeşitli sorunlar yaşamakta ve altyapı eksikliklerinin bu süreci olumsuz etkilediği belirtilmiştir (Demirtaş ve Güneş, 2013).

2.7.2.4. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Amacı

2012 yılında Türkiye'de yürürlüğe giren ve kamuoyunda "4+4+4" olarak bilinen eğitim sistemi, zorunlu eğitimi 12 yıla çıkaran, eğitimi üç kademeye ayıran ve yapısal olarak önemli değişiklikler içeren bir eğitim reformudur. Bu sistemin temel amacı, eğitimde daha esnek, yönlendirici ve öğrenci merkezli bir yapı oluşturmaktır (Turan, 2016).

Yeni sistemin en önemli hedeflerinden biri, öğrencilerin yaş, gelişim düzeyi ve bireysel yeteneklerine uygun olarak erken yaşta yönlendirilebilmelerini sağlamaktır. Böylece öğrenciler, sadece akademik başarıya değil, aynı zamanda ilgi alanlarına, becerilerine ve gelecek planlarına göre şekillenen bir eğitim yolculuğuna yönlendirilebileceklerdir. Bu yönlendirme süreci, ikinci kademe olan ortaokulun ardından mesleki eğitime, imam hatip liselerine veya genel lise türlerine yönelme gibi seçeneklerle desteklenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın açıklamasına göre bu reformun amacı sadece eğitimin süresini uzatmak değil, aynı zamanda içerik ve yapıyı daha çağdaş, demokratik ve bireysel farklılıklara duyarlı hale getirmektir. MEB (2012), bu düzenlemenin gerekçesini şöyle belirtmektedir: Öğrencilerin gelişim düzeyleri ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak, kademeli bir eğitim modeli oluşturulmuş; bu yolla öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmesi hedeflenmiştir" (Millî Eğitim Bakanlığı, 2012, s. 5). Ek olarak, bu sistem ile birlikte örgün eğitim ile birlikte açık öğretim imkânları da genişletilmiş, özellikle ortaokul ve lise düzeyinde farklı yaş gruplarındaki bireylerin eğitime erişimi kolaylaştırılmıştır. Bu durum, eğitimde fırsat eşitliğini artırmayı amaçlayan sosyal bir politika olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca sistemin uygulamaya geçişinde, din eğitimi, seçmeli dersler ve mesleki eğitim alanlarında daha fazla seçenek sunulması, velilerin ve öğrencilerin eğitime ilişkin karar alma süreçlerine daha fazla katılım göstermesine olanak tanımıştır. Bu durum da bireylerin kendi eğitim yollarını belirleme konusunda daha özgür olmalarını sağlamayı hedeflemiştir (Çelebi ve Kazancı, 2021).

2.7.2.5. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Öngördüğü Değişiklikler

2012 yılında yürürlüğe giren ve kamuoyunda "4+4+4" sistemi olarak bilinen 12 yıllık zorunlu eğitim düzenlemesi, Türkiye'de eğitim yapısında köklü değişiklikler öngörmüştür. Bu sistemin yasal temeli, 6287 sayılı Kanun ile düzenlenmiş ve

ilköğretim sistemini köklü biçimde dönüştürmüştür. Aşağıda bu sistemin öngördüğü başlıca değişiklikler açıklanmaktadır (Gündüz ve Aksoy, 2013; MEB, 2012, s. 2):

- Zorunlu Eğitim Süresinin 12 Yıla Çıkarılması: Sistemin en temel değişikliği, daha önce 8 yıl olan zorunlu eğitim süresinin 12 yıla çıkarılmasıdır. Bu değişiklik ile tüm öğrenciler için ilkokul (4 yıl), ortaokul (4 yıl) ve lise (4 yıl) eğitimi zorunlu hale getirilmiştir. Böylece eğitim yaşamı boyunca daha uzun süre örgün eğitime katılım hedeflenmiştir. Yeni düzenleme ile zorunlu eğitim süresi 12 yıla çıkarılmış ve bu süreç üç kademede yapılandırılmıştır: 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul, 4 yıl lise.
- Kademeli Eğitim Modeline Geçiş: Daha önce 8 yıllık kesintisiz ilköğretim uygulaması yürürlükteyken, 4+4+4 sistemi ile bu yapı üç kademeye ayrılmıştır. Her kademe, öğrencilerin gelişim özellikleri ve pedagojik ihtiyaçları dikkate alınarak düzenlenmiştir. Bu yapı, öğrencilerin daha erken yaşta ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.
- Açık Öğretim Seçeneği ile Esnek Eğitim: Yeni sistem ile birlikte özellikle ortaokul ve lise düzeyinde açık öğretim olanağı da zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır. Bu durum, örgün eğitime devam edemeyen veya farklı yaş grubundaki bireylerin eğitime erişimini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Zorunlu eğitim çağında olan bireylerin, örgün eğitim yerine açık öğretimi de tercih edebilecekleri yasal güvence altına alınmıştır.
- Seçmeli Derslerin Sayısının ve Çeşitliliğinin Artırılması: Özellikle ortaokul düzeyinde seçmeli ders uygulaması genişletilmiş, öğrencilere dini eğitim, sanat, spor, yazılım ve mesleki alanlar gibi çeşitli konularda seçenekler sunulmuştur. Bu durum, öğrenci merkezli bir yaklaşımı desteklemektedir.
- Mesleki ve Teknik Eğitime Erken Yönlendirme: Sistemin getirdiği en önemli yeniliklerden biri, mesleki eğitime yönelimin ortaokul kademesinde başlamasıdır. Öğrenciler, 8. sınıf itibarıyla imam hatip ortaokullarına ya da meslek liselerine yönlendirilebilmektedir.
- İmam Hatip Ortaokullarının Yeniden Açılması: Daha önce kapatılan imam hatip ortaokulları bu sistem ile birlikte yeniden açılmış ve öğrencilerin din

ağırlıklı eğitim alabilecekleri alternatif bir kurum haline gelmiştir. Bu da eğitimde çoğulculuğu destekleme yönünde bir adım olarak değerlendirilmiştir.

- Okula Başlama Yaşının Aşağıya Çekilmesi: Sistem kapsamında, ilkokula başlama yaşı 72 aydan 66 aya düşürülmüştür. Ancak bu uygulama ilerleyen yıllarda esnetilmiş ve veli isteğine bağlı olarak düzenlenmiştir.

2.7.2.6. 4+4+4 Eğitim sisteminin Olumlu ve olumsuz Yönleri

Olumlu yönleri (Karatay ve Kurtuluş, 2022):

- Eğitim Süresinin Uzatılması: Bu sistem, 12 yıllık zorunlu eğitim ile öğrencilere daha fazla bilgi ve beceri kazandırmayı hedeflemektedir.
- Fırsat Eşitliği: Tüm öğrencilere eşit eğitim imkânı sağlanması, özellikle dezavantajlı gruplar için faydalı olmuştur.
- Mesleki Eğitim ve Yönlendirme: Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre mesleki eğitim alabilme fırsatları sunulmakta, böylece iş gücü piyasasına daha hazır bireyler yetiştirilmektedir.
- Daha Nitelikli Eğitim: Eğitimdeki çeşitlilik ve zenginleşme, öğrencilere daha iyi bir eğitim deneyimi sunmaktadır.

Olumsuz yönleri (Akpınar, Dönder, Yıldırım ve Karahan, 2012):

- Geçiş Dönemindeki Zorluklar: Sistemin uygulanması sırasında öğretmenler ve öğrenciler için adaptasyon süreci zorlu geçmiştir.
- Müfredat Değişiklikleri: Sürekli değişen müfredatlar, eğitim kalitesini olumsuz etkileyebilmekte ve öğrencilerde öğrenme kaybına yol açabilmektedir.
- Yetersiz Öğretmen Eğitimi: Öğretmenlerin yeni sisteme uyum sağlaması için yeterli eğitim almamış olmaları, öğretim kalitesini düşürmektedir.
- Ezberci Öğrenme Yaklaşımları: Bazı uygulamalar, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek yerine ezberci bir öğrenme modeline yönlendirebilmektedir.
- Bu değerlendirme, 4+4+4 eğitim sisteminin katkılarını ve zorluklarını ortaya koyarak, Türkiye'deki eğitim pratiğine dair önemli bir bakış açısı sunmaktadır.

2.7.2.7. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Uygulanmasındaki Sonuçlar

2012 yılında uygulamaya konulan 4+4+4 eğitim sistemi, Türkiye'de zorunlu eğitimi 12 yıla çıkarmış ve yapısal olarak üç kademeli bir modeli benimsemiştir: ilkokul (4 yıl), ortaokul (4 yıl) ve lise (4 yıl). Bu sistemin başarısı çeşitli açılardan değerlendirilebilir: eğitim erişimi, yönlendirme, bireysel farklılıkların gözetilmesi, toplumsal etkiler ve uygulamadaki sonuçlar (Gündüz ve Aksoy, 2013):

- Sistemle birlikte açık öğretim sistemi de zorunlu eğitim kapsamına alınmış, böylece eğitim alma şansı örgün eğitime devam edemeyen bireyler için de mümkün hale gelmiştir. Özellikle kız çocuklarının eğitime katılım oranlarında artış gözlenmiştir. Bu durum, eğitimde fırsat eşitliği açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması, özellikle kırsal bölgelerde eğitim alma şansı sınırlı olan öğrenciler için önemli bir gelişme olarak görülmektedir (Demirtaş ve Güneş, 2013, s. 50).
- Sistemin en büyük savunulan yönlerinden biri, öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerine göre daha erken yaşta yönlendirilebilmeleridir. Seçmeli dersler ve imam hatip/meslek liselerine yönlendirme, bireysel farklılıkların gözetilmesini kolaylaştırmıştır. Ancak, bu yönlendirmenin her zaman bilimsel ve pedagojik ölçütlere dayanmadığına yönelik eleştiriler de yapılmaktadır
- Sistemle birlikte öğrenciler çok daha geniş bir seçmeli ders havuzuna sahip olmuştur. Bu durum öğrencilerin kendi ilgi alanlarına göre gelişim göstermelerine olanak tanımış, müfredatın daha esnek ve çağdaş hale gelmesine katkı sunmuştur.
- Her ne kadar sistem bazı alanlarda başarı göstermiş olsa da uygulamada ciddi tartışmalar da ortaya çıkmıştır. Özellikle imam hatip ortaokullarının yeniden açılması, laiklik ilkesi açısından bazı çevrelerde kaygıya neden olmuştur. Ayrıca, sistemin çok hızlı ve hazırlıksız bir şekilde uygulamaya geçmesi, fiziki altyapı ve öğretmen yetersizliği gibi sorunları beraberinde getirmiştir.
- Akademik başarı açısından 4+4+4 sisteminin doğrudan etkisini gösteren uzun dönemli bilimsel veriler sınırlıdır. Ancak öğretmen görüşlerine dayalı çalışmalar, sistemin bazı bölgelerde motivasyon artışı sağladığını, ancak genel anlamda müfredat karmaşası ve yönlendirme sorunları yarattığını belirtmiştir.

4+4+4 sistemi, bazı yönleriyle Türkiye'de eğitim sistemine çağdaş bir yaklaşım getirmiş olsa da uygulamadaki eksiklikler, sistemin başarısını tam anlamıyla hayata geçirmesini engellemiştir. Özellikle yönlendirme süreçlerinin bilimsel temellere dayanmaması ve fiziki altyapı yetersizlikleri sistemin başarısını sınırlandırmıştır. 4+4+4 eğitim yasası, Türkiye'deki eğitim sisteminde önemli değişiklikler getiren bir düzenlemedir. Bu sistemin önemli bileşenlerinden biri, mesleki eğitimin erkene çekilmesi ve ilkokuldan itibaren mesleki becerilerin kazandırılmasıdır. Bu yaklaşım, özellikle sanayileşme sürecinde nitelikli iş gücüne olan ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Ancak mesleki eğitimin erken yaşlarda başlaması, çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini olumsuz etkileyebilir (Balcı, 2021).

4+4+4 eğitim modeli, Türkiye'deki eğitim sisteminin dinamiklerinde köklü değişiklikler yapmaktadır. Bu model, ilköğretimden ortaöğretime kadar olan süreçleri yeniden yapılandırarak, çocukların erken yaşta eğitim almasının önemini ön plana çıkarmaktadır. Erken okula başlama yaşı değişikliklerinin, çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde olumlu etkileri gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, her çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarının farklılık gösterdiği de göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitim kurumları, çocukların bireysel ihtiyaçlarına uygun müfredatlar geliştirmeli ve öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerini desteklemelidir. Ailelerin eğitim süreçlerine aktif katılımı, çocukların akademik ve sosyal becerilerinin gelişimi açısından kritik bir öneme sahiptir. Eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması ve çocuk gelişimini destekleyecek yenilikçi politikaların hayata geçirilmesi, geleceğin daha yetkin bireylerini yetiştirmek için gereklidir (Akman ve Eryılmaz, 2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, araştırma grubuna, veri toplama süreci ve veri toplama araçları, verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada fenomenoloji deseninin kullanılması uygun görülmüştür. Fenomenoloji deseni, bireylerin belirli bir deneyim veya olgu hakkındaki algılarını ve anlamlarını inceleyen nitel bir araştırma yöntemidir. Bu yaklaşım, insanların deneyimlerini derinlemesine anlamayı hedefler ve öznel deneyimlere dayanarak bu deneyimlerin özünü ortaya çıkarmaya çalışır. Araştırmacılar, katılımcıların ifadelerinden ortak temaları ve örüntüleri analiz eder. Genellikle küçük katılımcı gruplarıyla çalışılarak derinlemesine görüşmeler, odak grup görüşmeleri veya gözlemlerle veri toplanır. Bu desen, kişisel anlatıların ve deneyimlerin betimlenmesine dayanarak, olguların temel doğasını ve anlamını açığa çıkarmaktadır (Tuffour, 2017).

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın katılımcılarını okula erken başlamış, ortaokul ve lise düzeyinde eğitim görmekte olan çocukların ebeveynleri (n=18) oluşturmaktadır. Katılımcılar belirlenirken basit rastgele örnekleme metodundan yararlanılmıştır. Bu yöntemde, evrende yer alan her bir bireyin örneklem olarak seçilme olasılığı eşittir ve seçim tamamen rastgele yapılmaktadır. Böylece örneklem, evreni temsil etme açısından tarafsız ve şansa dayalı olmaktadır (Creswell, 2003). Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de sıralanmıştır.

Tablo 1. Ebeveynlerin demografik özellikleri

Özellik	n	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	18	100
Erkek	-	0
Medeni Durum		
Evli	15	83,3
Bekar	3	16,7
Çocuk Sayısı		
1 Çocuk	10	55,6
2 Çocuk	3	16,7

3 ve daha fazla	5	27,8
Öğrenim Durumu		
İlkokul ve altı	2	11,1
Ortaokul	1	5,6
Lise	5	27,8
Lisans	8	44,4
Lisansüstü	1	5,6
Eşinizin Öğrenim Durumu		
İlkokul ve altı	1	5,6
Ortaokul	3	16,7
Lise	3	16,7
Lisans	9	50,0
Lisansüstü	1	5,6
Algılanan Aile Gelir Durumu		
Düşük	6	33,3
Orta	10	55,6
Yüksek	2	11,1
Yaşanılan Yerleşim Yeri		
İl	6	33,3
İlçe	12	66,7
Toplam	18	100
Yaş	Min.-Max.	Ort.±s.s.
	35-51	41,7.±5,8

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 1 incelendiğinde ebeveynlerin tamamı kadınlardan (%100) oluşmaktadır. Medeni durum açısından bakıldığında ebeveynlerin %83,3'ü (n=15) evli, %16,7'si (n=3) bekardır. Çocuk sayısı açısından değerlendirildiğinde %55,6'sının (n=10) bir çocuk, %16,7'sinin (n=3) iki çocuk ve %27,8'inin (n=5) üç ve daha fazla çocuğu bulunmaktadır. Eğitim düzeyine göre dağılım incelendiğinde ebeveynlerin %11,1'i (n=2) ilkokul ve altı, %5,6'sı (n=1) ortaokul, %27,8'i (n=5) lise, %44,4'ü (n=8) lisans ve %5,6'sı (n=1) lisansüstü mezunudur. Eşlerin eğitim durumuna göre %5,6'sının (n=1) ilkokul ve altı, %16,7'sinin (n=3) ortaokul, %16,7'sinin (n=3) lise, %50'sinin (n=9) lisans ve %5,6'sının (n=1) lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Algılanan aile gelir durumu açısından katılımcıların %33,3'ü (n=6) düşük, %55,6'sı (n=10) orta ve %11,1'i (n=2) yüksek gelir grubunda yer almaktadır. Yerleşim yeri bakımından ebeveynlerin %33,3'ü (n=6) ilde, %66,7'si (n=12) ilçede yaşamaktadır.

Tabloda yer almayan diğer açık uçlu sorular arasında meslek, eşin mesleği ve yaşanılan bölge yer almaktadır. Ebeveynlerin mesleki dağılımlarına bakıldığında, dört kişinin ev hanımı olduğu; bunun yanı sıra özel eğitim öğretmeni, Türkçe öğretmeni, hemşire (n=2), bankacı (n=2), yayıncı (n=2), müdür yardımcısı, satış danışmanı, temizlik personeli, öğretmen, psikolog ve kamu personeli meslek gruplarında da yer aldıkları görülmektedir. Eşlerinin mesleklerine ilişkin bulgular incelendiğinde ise; şoför, inşaat işçisi (n=2), elektrik teknisyeni, kamu personeli (n=3), inşaat mühendisi, finans danışmanı, yayıncı (n=2), güvenlik amiri, şehir dışında şoförlük yapanlar (n=2), mühendis (n=2) ve güvenlik görevlisi gibi farklı meslek gruplarının bulunduğu; ayrıca bazı katılımcıların eşlerinin meslek bilgisini belirtmediği görülmüştür. Son olarak yaşanılan bölge açısından ebeveynlerin çoğunluğunun İstanbul'da ikamet ettiği anlaşılmaktadır. İstanbul ili içerisinde Gaziosmanpaşa (n=4), Sultangazi (n=2), Güvercintepe, Bahçelievler, Küçükçekmece, Kadıköy, Ümraniye, Esenler, Bağcılar, Büyükçekmece, Ataşehir ve Bakırköy ilçelerinde dağılım göstermektedir. İstanbul dışındaki tek yerleşim yeri olarak Ankara'nın Etimesgut ilçesi tespit edilmiştir.

Ebeveynlerin demografik özelliklerinin ardından çocuklara ilişkin demografik özellikler incelenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Çocukların demografik özellikleri

Özellik	n	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kız	10	55,6
Erkek	8	44,4
Öğrenim Durumu		
Ortaokul	6	33,3
Lise	12	66,7
Doğum Yılı		
2009/12.sınıf	2	12,5
2010/11. sınıf	4	25,0
2011/10. sınıf	3	18,8
2012/9.sınıf	1	6,2
2013/8.sınıf	2	12,5
2014/7 sınıf	2	12,5
2015/6.sınıf	2	12,5
Okula Başlama ayı		
64 (2014/2015)	3	15,8
60	1	10,5
61	2	5,3
62	2	10,5
63	2	10,5

65	2	15,8
66 (2019/2018)	2	10,5
67	2	10,5
68	2	10,5
Okul Öncesi Eğitim Alma		
Evet	13	72,2
Hayır	5	27,8
Okul Öncesi Eğitim Süresi		
Eğitim almadı	5	27,8
1 Yıldan az	4	22,2
1 yıl	4	22,2
2 yıl	3	16,7
3 yıl ve üzeri	2	11,1
Çocuğun devam ettiği okul türü		
Devlet okulu	13	72,2
Özel okul	4	22,2
Proje okulu	1	5,6
Diğer	-	0
Akademik Başarı Durumu		
Başarılı	5	27,8
Orta düzey	10	55,6
Başarısız	2	11,1
Değişken	1	5,6
Çocukta Sosyal İlişkiler		
Çok iyi	6	33,3
İyi	4	22,2
Orta	4	22,2
Zayıf	4	22,2
Toplam	18	100

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 2 incelendiğinde Cinsiyet dağılımı incelendiğinde, katılımcıların n=10'u kız (%55,6) ve n=8'i erkek (%44,4) öğrencilerden oluşmaktadır. Bu oran, örneklem grubunun cinsiyet bakımından dengeli bir dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Eğitim düzeyi açısından bakıldığında, katılımcıların n=6'sı ortaokul (%33,3), n=12'si lise (%66,7) düzeyinde öğrenim görmektedir. Bu bulgu, örneklemin büyük ölçüde lise öğrencilerinden oluştuğunu göstermektedir. Doğum yılı ve sınıf düzeyi incelendiğinde, katılımcıların n=2'si 2009 doğumlu (12. sınıf, %12,5), n=4'ü 2010 doğumlu (11. sınıf, %25,0), n=3'ü 2011 doğumlu (10. sınıf, %18,8), n=1'i 2012 doğumlu (9. sınıf, %6,2), n=2'si 2013 doğumlu (8. sınıf, %12,5), n=2'si 2014 doğumlu (7. sınıf, %12,5) ve n=2'si 2015 doğumlu (6. sınıf, %12,5) şeklinde dağılmaktadır. Bu

dağılım, farklı yaş ve sınıf düzeylerinden öğrencilerin çalışmaya dahil edildiğini, ancak özellikle 2010 ve 2011 doğumlu öğrencilerin (n=7; toplam %43,8) örneklemde daha yoğun olduğunu göstermektedir.

Okula başlama ayı bakımından incelendiğinde, katılımcıların n=3'ü 64 ayda (2014/2015, %15,8), n=2'si 60 ayda (%10,5), n=1'i 61 ayda (%5,3), n=2'si 62 ayda (%10,5), n=2'si 63 ayda (%10,5), n=3'ü 65 ayda (2019/2018, %15,8), n=2'si 66 ayda (%10,5), n=2'si 67 ayda (%10,5) ve n=2'si 68 ayda (%10,5) ilkokula başlamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin ilkokula başlama yaşlarında belirgin bir çeşitlilik bulunduğunu, ancak en yoğun başlangıç dönemlerinin 64 ay ve 65 ay (n=6; toplam %31,6) olduğunu göstermektedir. Okul öncesi eğitim durumu incelendiğinde katılımcıların %72,2'sinin (n=13) okul öncesi eğitim aldığı, %27,8'inin (n=5) ise bu eğitimi almadığı tespit edilmiştir. Okul öncesi eğitim süresi dikkate alındığında ise çocukların %27,8'inin (n=5) hiç eğitim almadığı, %22,2'sinin (n=4) bir yıldan az süre, %22,2'sinin (n=4) bir yıl süre, %16,7'sinin (n=3) iki yıl süre ve %11,1'inin (n=2) üç yıl ve üzeri süreyle okul öncesi eğitim aldığı görülmektedir. Çocukların devam ettikleri okul türü incelendiğinde, büyük çoğunluğunun devlet okuluna gittiği saptanmıştır (%72,2; n=13). Bunun yanında %22,2'si (n=4) özel okulda, %5,6'sı (n=1) ise proje okulunda eğitim görmektedir. "Diğer" kategorisine giren okul türünde herhangi bir öğrenci bulunmamaktadır (%0,0). Akademik başarı düzeyi açısından incelendiğinde, katılımcıların %55,6'sının (n=10) başarı düzeyinin orta seviyede, %27,8'inin (n=5) başarılı, %11,1'inin (n=2) başarısız, %5,6'sının (n=1) ise değişken başarıya sahip olduğu belirlenmiştir. Son olarak, sosyal ilişkiler durumu değerlendirildiğinde çocukların %33,3'ünün (n=6) sosyal ilişkilerinin çok iyi, %22,2'sinin (n=4) iyi, %22,2'sinin (n=4) orta, %22,2'sinin (n=4) ise zayıf olduğu görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Tekniği

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur ve görüşme formu ebeveyne ilişkin 11, çocuğa ilişkin 9 olmak üzere toplam 20 demografik, 10 görüşme sorusu olmak üzere toplam 30 sorudan meydana gelmektedir (Ek C).

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, Türkiye'de ilkokula başlama yaşının orta ergenlik dönemindeki akademik başarı ve sosyal davranışlar üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla İstanbul ve Ankara ilinde ikamet etmekte olan toplam 18 ebeveyn ile yüzyüze görüşmeler sağlanmıştır. Araştırmanın veri toplama sürecinde nitel yöntem kullanılmış; verilerin toplanmasında demografik anket formlarından ve görüşme formundan faydalanılmıştır. Veri toplama işlemleri, ebeveynlerin gönüllü katılımı esas alınarak yürütülmüş, araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında katılımcılara gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Katılımcıların gizlilik haklarına saygı gösterilmiş ve veriler anonim olarak toplanmıştır. Görüşme formlarının uygulanmasında ebeveynlere gerekli açıklamalar yapılmış ve uygun süre tanınmıştır. Veri toplama aşamasından önce sorulara ilişkin üç uzman onayı alınmıştır (Ek B).

3.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Çalışmada nitel olarak elde edilen verilerin analizleri içerik analizi tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Bu teknik, araştırmacının topladığı verilerin düzenlenip yorumlanarak betimleyici bir şekilde sunulmasını içermektedir (Değirmenci ve Doğru, 2017). Çalışmada izlenen analiz basamakları aşağıda sıralanmıştır:

- Aşama (Verilerin dökümü): Görüşme formlarında yer alan veriler öncelikle hiçbir değişiklik yapılmadan ham dökümleri bilgisayar ortamında metin haline dönüştürülmüştür.
- Aşama (Verilerin düzenlenmesi): Henüz işlenmemiş olan veri seti, ayıklama, özetleme ve dönüştürme işlemlerinden geçirilerek "İşlenmiş metin" haline getirilmiştir. İşlenmiş metin, ham metne göre araştırma sorusuna uygun yanıtları içeren, düzenlenen daha üst bir metin halidir.
- Aşama (Verilerin kodlanması): Veri analizi sürecinde kodlama becerileri önem taşımaktadır. Araştırmanın amacına göre hangi verilerin araştırmanın dışında bırakılacağına, hangi verilerin kullanılacağına ve veri setinin nasıl sınıflandırılacağına karar verildikten sonra kodlamalar yapılmıştır.
- Aşama: Her görüşülen kişi için ayrı ayrı bir kod listesi oluşturulacak ve tüm görüşmelerden elde edilen kodlar bir araya getirilmiştir.

- Aşama: Sınıflandırılan anlamlı bütünler arasındaki ortak yönler bulunarak temalar oluşturulacaktır. Temalar belirlendikten sonra verilerin raporlanmasına ve değerlendirilmesine geçilmiştir.
- Aşama: Tema ve kod oluşturulamayan sorularda nitel değerlendirme yapılmıştır (Burns ve Grove, 2010; Gök ve Erba, 2011).

3.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmada, nitel araştırmalarda kabul edilen Lincoln ve Guba'nın (1985) kriterleri temel alınmıştır. Araştırmanın bulgularının doğruluğunu ve tutarlılığını sağlamak amacıyla veri toplama ve analiz süreçlerinde ayrıntılı dokümantasyon yapılmıştır. Tüm görüşmeler ses kaydı ile kayıt altına alınmış ve yazıya dökülmüştür. Analiz sırasında elde edilen temalar, araştırmacının kişisel önyargılarından bağımsız olarak, doğrudan katılımcı ifadelerine dayandırılmıştır.

Araştırmanın iç geçerliliğini artırmak için triangülasyon yöntemine başvurulmuştur. Katılımcılar farklı yaş, cinsiyet ve deneyim gruplarından seçilmiş; görüşmeler sırasında farklı veri kaynakları ve sorular kullanılarak temaların doğruluğu pekiştirilmiştir. Ayrıca, katılımcılara, elde edilen bulguların özetleri sunularak üye kontrolü yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Eğitim süreçleri, bireylerin sosyal ve akademik gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Okula başlama yaşı ve çocukların okula hazır oluşu, bu süreçlerin temel bileşenleridir. Bu çalışma, okula başlama yaşının çocukların başarı yönelimleri ve sosyal davranışları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Verilerin analizinde ebeveyn görüşlerine göre ve araştırma problemleri baz alınarak tema-kod kategorilendirmesi yapılmıştır.

4.1. Erken Okula Başlamaya Yönelik Ebeveyn Düşünceleri Ve İtici Nedenlerine Yönelik Bulgular

Çalışmanın birinci probleminde erken okula başlamaya yönelik ebeveyn düşünceleri ve itici nedenleri inclenmiş ve bu sorunun 1., 9. ve 10. görüşme sorularında irdelendiği görülmüştür. Probleme yanıt veren sorulara ilişkin tema ve kod dağılımları Tablo 3-5'te incelenmiştir.

İlk görüşme sorusuna "Çocuğunuzu okula erken başlatma kararı alırken sizi en çok etkileyen faktörler nelerdi? Bu kararda aile içi, çevresel ya da çocuğa özgü bireysel nedenlerden hangileri etkili oldu, bizimle paylaşır mısınız?" ilişkin oluşturulmuş tema ve kodlar Tablo 3'te paylaşılmıştır.

Tablo 3. Çocukların okula erken başlama kararlarına ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Sistem ve çevresel baskılar	Eğitim sisteminin erken başlatma zorunluluğu	8
	Toplumsal / çevresel baskı	6
Aile içi ve ebeveyn faktörleri	Çalışma koşulları ve zaman yönetimi	7
	Eş veya aile yönlendirmesi	5
	Ekonomik nedenler	4
Çocuğa özgü bireysel nedenler	Bilişsel ve akademik hazırlık	6
	Sosyal ve duygusal hazır oluş	5
	Kendi isteği / motivasyonu	3
Algılanan fayda ve beklentiler	Akademik ve sosyal avantaj beklentisi	5

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 3'te de görüldüğü üzere ebeveynlerin bu kararı almalarında farklı birçok neden olmuştur. Ebeveynler, 4+4+4 sistemi ve okul yönetimi tarafından yapılan yönlendirmelerden etkilendiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca çevrelerinde çocuklarını erken gönderen ailelerin davranışı, kararı hızlandıran bir faktör olmuştur. Ayrıca Yoğun iş temposu, ekonomik durum ve aile içi yönlendirmeler (eşin önerisi veya büyükanne/dededen gelen destek) önemli rol oynamıştır. Bazı ailelerce çocuğun akademik ve bilişsel hazır oluşu, öğrenme isteği ve sosyal-duygusal olgunluğu kararın belirleyici unsurları arasında olmuştur ve ayrıca çocuğun motivasyonu ve kendi isteği de gözlemlenmiştir. İlişkin bazı ebeveyn yanıtları aşağıdadır:

> "*K1: Çocuğumu okula erken başlatma kararını vermek zorunda kaldım diyebilirim. Aslında o dönem henüz çok küçüktü, bence oyun çağındaydı. Ama 4+4+4 sistemiyle beraber bizim mahallede, çevrede herkes çocuklarını göndermeye başlamıştı. Bizim okuldan çağrı gelmişti. Müdür, "59 ayı dolduranlar başvursun, kayıt alınacak" dedi. Biz de "erken öğrenirse iyi olur" diye düşündük. Evde durdukça sıkılıyordu, sosyal etkileşim azdı. Benim bir yandan küçük bir bebeğim daha olmuştu, ilgim bölünüyordu. Kısacası, sistem ve şartlar bizi buna itti. Bizim köyde okul imkanları çok sınırlıydı. Kalabalık bir aileyiz, İstanbul'a gelince çocuğumuz için daha iyi bir gelecek olur diye düşündük. Kayıt zamanı okul müdürü ''59 ayını doldurmuşsa gönderebilirsiniz' deyince, şehirde daha iyi başlar, daha iyi okur ümidiyle gönderdik. Köyde çobanlık yapmasın, inşaatta çalışmasın istedik. Bu fırsatı kaçırmak istemedik çünkü İstanbul'da yaşamak zaten zordu, eğitim tek kurtuluş gibi görünüyordu. Erken yaşta okula başlayarak daha çabuk yol alır sanmıştık ama şehir karmaşası çocuğun üstüne çok yüklendi.*
>
> *K5: Aslında hiç planlamamıştık bu kadar erken göndermeyi. Fakat eşim de ben de tam zamanlı çalışıyoruz. Annelerimiz başka şehirde yaşıyor. Anaokulu bitince kızımızı bırakabileceğimiz bir destek sistemimiz yoktu. O dönemlerde 4+4+4 sisteminin çocukları erken başlatma fırsatı sunduğunu öğrendik. Müdürle görüştüğümüzde, çocuğun okul öncesi eğitim aldığı için uyum sağlayacağını düşündük. Ayrıca sistemin avantajları, yabancı dile erken başlama, akademik olarak öne geçme gibi yönleri hep önümüze kondu. Biz de bilinçli bir karar gibi düşündük ama şimdi geriye baktığımda aslında toplumsal baskılar, iş hayatının zorunlulukları ve sistemin yönlendirmesiyle aldığımız bir karardı*."

Çalışmanın dokuzuncu görüşme sorusu ise "Bugünkü deneyimleriniz ve gözlemleriniz doğrultusunda, çocuğunuzu yeniden okula başlatma şansınız olsaydı, yine erken yaşta okula başlatır mıydınız? Neden böyle bir tercih yapardınız?" olarak belirlenmiştir ve yanıtlara ilişkin oluşturulan tema ve kodlar Tablo 4'te paylaşılmıştır.

Tablo 4. Çocukların okula erken başlama kararlarında mevcut fikirlere ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Erken başlatmanın duygusal etkileri	Duygusal olgunluk eksikliği / adaptasyon zorluğu	11
	Akademik olarak uygun ama duygusal yetersizlik	5
	Özgüven ve kişilik gelişimine olumsuz etkiler	7
Pişmanlık ve karar sorgulama	Kararı tekrar yaşasaydı beklerdim	10
	Uzman görüşü eksikliği	6
Gelişim odaklı koşulların önemi	Rehberlik ve destek ihtiyacı	5
	Bireysel gelişimin dikkate alınması	6

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 4'te de görüldüğü üzere ebeveynlere çocuklarını tekrar erken yaşta okula başlatıp başlatmayacakları sorulduğunda ebeveynlerin çoğu olumsuz yanıt vermiştir. Ebeveyn görüşlerine göre, çocuklar çoğunlukla duygusal olarak hazır değildir. Sosyal ilişkilerde ve okul ortamına uyumda zorluk yaşadıkları, özgüven kaybı ve kişilik gelişiminde olumsuz etkiler gözlemlenmiştir. Ayrıca erken eğitime başlama kararının uzman rehberliği veya gelişim değerlendirmesi olmadan alınması pişmanlık yaratmıştır. Ayrıca bazı çocuklar akademik olarak hazır olsa da duygusal yetersizlikleri, erken başlamanın olumsuz etkilerini artırmıştır.

Örnek katılımcı görüşleri ise aşağıda paylaşılmıştır:

> "*K16: Eğer bugünkü bilgilerimle aynı koşullarda olsaydım, yine erken başlatır mıydım sorusu zor. Belki biraz daha hazırlıklı olmayı isterdim. Ama şartlar gereği doğru kararı verdiğimi düşünüyorum. Tek fark, karar öncesi daha kapsamlı bir gelişim değerlendirmesi yapmayı isterdim.*
>
> *K18: Kesinlikle erken yaşta başlatmazdım. Geriye dönüp baktığımda, çocuğumun yaşının küçüklüğü hem duygusal hem akademik açıdan pek çok zorluğa yol açtı. Zamanında başlamış olsaydı belki de çok daha güçlü bir özgüven ve başarı profili sergileyebilirdi. Bu nedenle, aynı deneyimi tekrar yaşamamak adına daha dikkatli ve bilinçli bir karar alırdım*."

Çalışmanın onuncu görüşme sorusu da “Bugün sizinle çocuğunuzun okul deneyimleri, öğretmenlerden aldığınız geri bildirimler ve sosyal ilişkileri hakkında görüştük. Bu kapsamda, paylaşmak istediğiniz ek bir husus veya dikkatinizi çeken başka bir konu var mıdır?” olarak belirlenmiştir ve yanıtlara ilişkin oluşturulan tema ve kodlar Tablo 5’te paylaşılmıştır.

Tablo 5. Çocukların okula erken başlamalarına dair ek görüşler

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Sistem ve yapısal sorunlar	4+4+4 sisteminin esnek olmaması	12
	Özel/özgün durumlar için destek yetersizliği	8
	Okul yapısı ve eğitim ortamının uyumsuzluğu	5
Rehberlik ve uzman desteği ihtiyacı	Rehberlik servislerinin yetersizliği	13
	Uzman görüşü ile bireysel değerlendirme ihtiyacı	10
Duygusal ve sosyal gelişim	Duygusal adaptasyon ve özgüven	11
	Sosyal farklılık ve eşitlik endişesi	6
Ebeveyn deneyimi ve farkındalık	Karar sonrası pişmanlık ve öğrenilen dersler	9
	Anne-baba iş birliği ve destek avantajı	4

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 5 incelendiğinde, ebeveynlerin 4+4+4 sisteminin bireysel farklılıkları göz ardı ettiğini, özellikle dar gelirli ve eğitim seviyesi düşük ailelerde çocuklar için yeterli desteğin olmadığını belirttikleri görülmektedir. Eğitim ortamının dijital ve çağdaş gereksinimlere uyumsuzluğu da vurgulanmıştır. Karar sürecinde rehberlik servislerinin yetersizliği ve uzman desteğinin eksikliği en sık dile getirilen sorundur ve ebeveynler, yaş yerine bireysel gelişim değerlendirmesine dayalı rehberlik önermişlerdir. Ayrıca erken başlatmanın çocukların duygusal adaptasyonunu ve özgüvenini etkilediği, sosyal uyumda zorluk yarattığı sıkça vurgulanmıştır ve sosyal eşitlik ve fırsat farklılıkları da önemli bir endişe olarak öne çıkmıştır.

Örnek katılımcı görüşleri ise aşağıda paylaşılmıştır:

"*K7: Erken başlama konusunda aileler yalnız bırakılmamalı. Rehberlik servislerinin yönlendirmesiyle daha sağlıklı kararlar verilebilir. Ayrıca, eğitim sistemi de bireysel farklılıkları daha fazla göz önünde bulundurmalı. Keşke tüm aileler, okul öncesi dönemde rehberlik desteğine ulaşabilse. Biz neyi doğru yaptık sorusunun cevabı bu: erken yönlendirme, doğru iletişim, sabır ve eğitimle iş birliği.*

K15: Özellikle özel okullar kayıt alırken yaşa çok dikkat etmiyor. Akademik başarıyı ön planda tutarken çocuğun sosyal-duygusal gelişimini göz ardı edebiliyorlar. Veliler olarak biz de çocuklarımızı 'hazır' görsek bile mutlaka uzman görüşü almalıyız. Şimdi küçük çocuğum için çok daha temkinliyim. Onu aceleye getirmeden, gerçekten hazır olduğunda okula başlatmayı planlıyorum."

4.2. Erken Okula Başlamanın Ebeveynlere Göre Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın ikinci probleminde erken okula başlamaya yönelik ebeveynlerin olumlu ve olumsuz gözlemledikleri yanlar inclenmiş ve bu sorunun 2., 3. ve 4. görüşme sorularında irdelendiği görülmüştür. Probleme yanıt veren sorulara ilişkin tema ve kod dağılımları Tablo 6-8'te incelenmiştir.

İkinci görüşme sorusuna "Çocuğunuzu okula erken başlattıktan sonra gözlemlediğiniz olumlu ya da olumsuz durumlar oldu mu? Bizimle paylaşır mısınız?" ilişkin oluşturulmuş tema ve kodlar Tablo 6'da paylaşılmıştır.

Tablo 6. Çocukların okula erken başlamalarında olumlu ve olumsuz durumlar

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Olumlu durumlar	Akademik avantajlar / erken öğrenme	5
	Sosyal beceriler ve olumlu etkileşimler	6
	Akademik ve bilişsel kazanımlar	6
	Motivasyon ve öğrenme isteği	7
Olumsuz durumlar	Okuma-yazma ve derslerde başlangıçta gecikme	12
	Okula uyum zorluğu ve ağlama	14

	Fiziksel olarak sınıf arkadaşlarına göre küçük olma	8
	Psikosomatik belirtiler	3
	Duygusal kırılganlık ve özgüven sorunları	7

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 6'ya göre, erken başlama çoğu çocukta akademik zorluklara yol açmış, özellikle yazı yazma, okuma-yazma geçişi ve dikkat gerektiren derslerde başlangıçta gecikmeler yaşanmıştır. Ancak bazı çocuklarda bilişsel avantajlar da gözlemlenmiştir. Çocukların okul uyumu sürecinde yoğun duygusal tepkiler verdiği, sabahları ağladığı ve psikolojik stres yaşadığı belirtilmiştir ve psikosomatik belirtiler de bazı çocuklarda gözlemlenmiştir. Yaşıtlarından küçük olmaları sosyal uyumda zorluk yaratmıştır ve bazı çocuklar yalnız kalmış, alay konusu olmuştur. Ancak bazı çocuklar sosyal çevreyi genişletmiş ve farklı karakterdeki çocuklarla etkileşime girebilmiştir. Olumlu olarak da bazı çocuklarda akademik ve bilişsel kazanımlar erken başlama sayesinde görülmüştür ve ayrıca merak ve öğrenme isteği olumlu gözlemler arasında olmuştur.

Örnek katılımcı görüşleri ise aşağıda paylaşılmıştır:

> "*K10: Erken başlatmanın ardından gözlemlediğim ilk şey, sınıfa uyum sağlamada yaşadığı güçlüktü. Yaşıtlarından daha küçük olduğu için bazı kavramları anlamakta zorlanıyordu. Sınıf içi kuralları kavraması zaman aldı. Sosyal olarak içine kapanık bir tavır sergiledi. Arkadaşlık kurmakta zorlandığı günler oldu. Özellikle ilk aylarda okuldan mutsuz döndüğüne sık sık şahit oldum. Bu da beni oldukça endişelendirdi.*
>
> *K16: Olumlu olarak, kızım kitapları sevdi, yazmayı çabuk öğrendi. Disiplinli bir çocuk oldu. Ancak sınıftaki çocuklardan daha küçük olduğu için ilk yıllarda yazı yazarken eli çabuk yoruluyordu. Bazen derslerde dikkatini toplamakta zorlanıyordu. Evde de sık sık "ben çok yoruldum" deyip ders çalışmak istemediği oluyordu. Okula başladığı ilk yıldan itibaren bazı zorluklar dikkatimi çekti. Özellikle sınıf arkadaşlarının yaşça daha büyük olması, onun hem akademik olarak hem de sosyal anlamda uyum sağlamakta zorlanmasına neden oldu. Dikkatini derse vermekte zorlanıyor, verilen yönergeleri anlamakta gecikiyordu. Fiziksel olarak da daha küçük olduğu için sınıf ortamına ayak uydurmakta epeyce zorlandı. Bu süreçte duygusal tepkiler verdiğini, zaman zaman okula gitmek istemediğini de gözlemledim.*"

Üçüncü görüşme sorusuna "Çocuğunuzun okula erken başlaması nedeniyle yaşadığı herhangi bir zorluk gözlemlediniz mi? Bu zorluklar daha çok hangi alanlarda yaşandı (örneğin arkadaş ilişkileri, derslerle başa çıkma, duygusal uyum, akran zorbalığı gibi)? Eğer böyle durumlar olduysa, siz bu süreci nasıl yönettiniz ya da nasıl başa çıktınız?" ilişkin oluşturulmuş tema ve kodlar Tablo 7'de paylaşılmıştır.

Tablo 7. Çocukların okula erken başlamalarında yaşanan zorluklar ve alanları

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Akademik zorluklar	Okuma-yazma gecikmesi / dersleri anlamada güçlük	15
	Dersleri takip etmede zorluk / dikkat eksikliği	10
Duygusal uyum	Okula uyum zorluğu / ağlama	18
	Psikolojik ve psikosomatik tepkiler	6
	Özgüven kırılması	12
Başa çıkma stratejileri	Evde destek ve birebir ilgilenme	15
	Rehberlik ve okul desteği	10
	Sosyal ve duygusal destek faaliyetleri	6
Sosyal ilişkiler	Arkadaş ilişkilerinde zorluk / dışlanma	14
	Akran zorbalığı	5

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 7'de görüldüğü gibi çocukların çoğu okuma-yazma, dikkat ve çok adımlı görevlerde başlangıçta zorlanmıştır. Bu durum motivasyon kaybına ve öfke tepkilerine neden olmuştur. Ayrıca ilk yıllarda okula uyum süreci sancılı geçti; sabah ağlamaları, içe kapanma ve özgüven kırılması yaygın olmuştur; çocuklarda psikolojik ve psikosomatik belirtiler de gözlenmiştir. Bu zorluklara ilişkin ise evde birebir destek, düzenli tekrar, rehberlik ve psikolojik destek, sosyal aktivitelerle özgüvenin güçlendirilmesi yaygın başa çıkma yöntemleri olmuştur.

Örnek katılımcı görüşleri ise aşağıda paylaşılmıştır:

"*K13: İlk yıl akademik anlamda zorlandı. Yazma süreci yavaş ilerledi, okumada akıcılık geç gelişti. Ancak ikinci sınıftan itibaren bu farklar büyük ölçüde kapandı. Şu anda lisede ve akademik başarı düzeyi*

oldukça iyi. Özellikle fen bilimleri ve Türkçede başarılı. Erken başlamanın akademik gelişim açısından ilk yıllarda zorluk ama uzun vadede avantaj sağlayabileceğini düşünüyorum.

K15: Evet, özellikle ilk iki yıl duygusal uyumda zorlandı. Okulda bazen ağlayarak kalmak istemediğini söyledi. Akranları daha olgundu, bu durum onun bazı oyunlara alınmamasına neden oldu. Pandemi döneminin de etkisiyle sosyal ortamlardan yalıtıldı. Süreçte öğretmeniyle sık sık iletişim kurarak ve oyun terapisi desteği alarak durumu dengelemeye çalıştık."

Dördüncü görüşme sorusuna "Çocuğunuzun okula erken başlamasının ardından akademik olarak zorlandığı ya da başarılı olduğu dönemler gözlemlediniz mi? Bu süreçte erken başlamanın çocuğunuzun akademik gelişimini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?" ilişkin oluşturulmuş tema ve kodlar Tablo 8'de paylaşılmıştır.

Tablo 8. Çocukların okula erken başlamalarında yaşanan akademik başarı ve başarısızlıklar

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Zorluk dönemleri	Okuma-yazma gecikmesi	10
	Matematik ve problem çözmede gerilik	8
	Pandemi / online eğitim etkisi	5
	Ders temposuna uyumda zorluk	7
Başarı dönemleri	Teknoloji ve dijital becerilerde üstünlük	4
	Sözel ve temel derslerde başarı	6
	Genel akademik başarı	5

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 8'e göre, çocukların çoğu okuma-yazma, matematik ve soyut kavramlarda başlangıçta zorlanmıştır. Uzun süreli dikkat gerektiren dersler ve pandemi koşulları süreci daha da güçlendirmiştir. Buna karşın bazı çocuklar teknoloji ve dijital becerilerde üstünlük göstermiş. Ayrıca sözel derslerde ve temel konularda erken öğrenme avantajı, motivasyonu artırmıştır. Dolayısıyla erken başlama bazı çocuklar için olumlu, bazıları için olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Olumsuz etkiler arasında motivasyon düşüklüğü, özgüven kırılması ve temel becerilerin eksik

kazanılması; olumlu etkiler arasında erken temel beceri kazanımı, sorumluluk bilinci ve akademik sürdürülebilir başarı yer almıştır.

Örnek katılımcı görüşleri ise aşağıda paylaşılmıştır:

> "*K2: Akademik olarak teknolojiyle bağlantılı konularda çok başarılıydı. Bilgisayarla yazı yazma, sunum hazırlama, animasyon yapma gibi alanlarda çok ilerideydi. Ama klasik ders yapısında, özellikle uzun süreli dikkat gerektiren Matematik ya da Fen gibi derslerde geride kaldı. Özellikle 6. sınıftan itibaren bu fark daha da açıldı. Şimdi lisede bu zorluklar devam ediyor.*
>
> *K16: Erken başlamanın kızımın akademik gelişimini olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Özellikle ilkokulun ilk iki yılında, konulara adapte olmakta zorlandı. Öğrenme süreci ağır ilerlediği için sınıf içinde özgüveni de etkilendi. Her ne kadar zamanla bazı eksiklerini kapatmış olsa da, başlangıçta yaşadığı eksiklikler onun genel akademik performansını düşürdü. Yani öğrenmeye dair motivasyonu azaldı, kendini arkadaşlarıyla kıyaslamaya başladı. Bu da uzun vadede etkili oldu.*"

4.3. Erken Okula Başlamanın Okul Tarafınca Aldığı Geri Dönüşlere İlişkin Bulgular

Çalışmanın üçüncü probleminde erken okula başlamaya yönelik okul tarafından yapılan geri dönüşlerin incelenmesi amaçlanmış ve bu sorunun 5. görüşme sorusunda irdelendiği görülmüştür. Probleme yanıt veren soruya ilişkin tema ve kod dağılımları Tablo 9'da incelenmiştir.

Beşinci görüşme sorusu "Çocuğunuzun ilkokul veya ortaokul döneminde öğretmenlerinden çocuğunuza yönelik nasıl geri bildirimler aldınız? Bu geri bildirimlerde çocuğunuzun hangi yönleri ön plana çıkarıldı? Bu yorumları aldığınızda sizde ne gibi duygular ya da düşünceler oluştu? Bu geri bildirimler çocuğunuzun gelişimini ya da sizin yaklaşımınızı nasıl etkiledi?" ilişkin oluşturulmuş tema ve kodlar Tablo 9'da paylaşılmıştır.

Tablo 9. Çocukların okula erken başlamalarında okuldan yapılan geribildirimler

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Olumlu geri bildirimler	Akademik yetenek ve öğrenme isteği	7
	Sosyal beceri ve empati	6
	Sorumluluk ve öz disiplin	5
Olumsuz geri bildirimler	Dikkat eksikliği / odaklanma sorunu	10
	Sosyal çekingenlik / pasiflik	8
	Duygusal hassasiyet	6
	Akademik eksiklikler / performans	5

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 9'da görüldüğü üzere, çocukların meraklı, öğrenmeye açık, akademik ve sosyal becerilerinin güçlü olduğu vurgulanmıştır. Bazı öğrencilerde liderlik ve sorumluluk bilinci de ön plana çıkmıştır ve bu yorumlar ailelerde gurur ve motivasyon yaratmıştır. Dikkat eksikliği, pasiflik, sosyal çekingenlik ve duygusal hassasiyet en sık dile getirilen konular olmuştur. Bazı öğretmenler çocukları "problemli" olarak etiketlemiş; bu durum ebeveynlerde endişe ve suçluluk duygusu oluşturmuştur.

Örnek katılımcı görüşleri ise aşağıda paylaşılmıştır:

> "*K3: Evet, öğretmenlerinden çeşitli dönemlerde geri bildirimler aldık. Özellikle dikkat dağınıklığı konusunda uyarıldık. Ders sırasında kolayca dikkatinin dağıldığı ve bu nedenle etkin katılımda zorlandığı söylendi. Ayrıca ödevlerini zamanında teslim etme konusunda da sıkıntılar yaşadığı belirtildi. Bunun dışında, sosyal ilişkilerde aktif olduğu ve saygılı bir çocuk olduğu da olumlu bir geri bildirim olarak bize sunuldu.*
>
> *K8: Genelde "iyi niyetli ama dikkat süresi kısa", "gruplara girmekte zorlanıyor" gibi şeyler söylendi. 2. sınıfta öğretmeni onun görsel hafızasının güçlü olduğunu ama yazılı çalışmalarda zayıf kaldığını belirtmişti. Bu sene rehber öğretmeni "kendine güveni çok düşük" dedi. Bu beni çok yaraladı çünkü bunun sebebi olarak kendimi gördüm. Zaman ayıramadım, ilgilenemedim diye düşünüyorum. Onlardan gelen her geri bildirim benim içimde vicdan yükü oldu. Kendimi suçluyorum*."

4.4. Erken Okula Başlamanın Performans ve Sosyal Uyuma Etkilerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın son probleminde öğrencilerin sosyal uyum ve akademik başarı, okul performansları irdelenmiştir. Problem 6. ve 8. görüşme sorularında açığa çıkarılmıştır. Probleme yanıt veren sorulara ilişkin tema ve kod dağılımları Tablo 10-12'de incelenmiştir.

Altıncı görüşme sorusu "Çocuğunuzun okula erken başlaması, arkadaşlık ilişkileri ve sosyal uyum sürecini nasıl etkiledi? Bu süreçte dikkatinizi çeken belirli durumlar ya da yaşantılar oldu mu? Çocuğunuzun akranlarıyla ilişkileri zamanla nasıl şekillendi? Bu deneyimler sizin ebeveyn olarak bakış açınızı nasıl etkiledi?" ilişkin oluşturulmuş tema ve kodlar Tablo 10'da paylaşılmıştır.

Tablo 10. Çocukların okula erken başlamalarında sosyal uyum süreçleri

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Olumsuz sosyal etkiler	Sosyal çekingenlik / içine kapanma	15
	Yaş farkı kaynaklı uyum zorlukları	10
	Özgüven / motivasyon etkisi	8
	Yalnızlık ve arkadaş eksikliği	13
Olumlu sosyal etkiler	Sosyal uyum ve arkadaş edinme	9
	Empati ve problem çözme becerileri	6
	Bireysel sosyal tercih / seçicilik	4
Ebeveyn algısı ve tepkiler	Endişe ve kaygı	14
	Destekleyici yaklaşım	12
	Olumlu deneyim ve güven artışı	7

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 10'da da görüldüğü üzere, erken başlama, özellikle ilkokulun ilk yıllarında sosyal çekingenlik, yalnızlık ve akranlarıyla uyumda güçlük yaratmıştır. Yaş farkı, hem fiziksel hem duygusal olgunluk açısından belirleyici olmuş; bazı çocuklar çocuğu dışlamış veya küçümsemiştir ve bu durum özgüven kaybına ve pasif davranışlara yol

açmıştır. Bazı öğrencilerde ise zamanla sosyal uyum artmış; arkadaş çevresi genişlemiş, okul kulüplerinde aktif rol almış, empati ve liderlik becerileri gelişmiş. Bazı çocuklar sosyal ilişkilerde seçici davranarak kendine uygun arkadaş grupları oluşturmuştur. Bu noktada başlangıçta ebeveynler endişeli olmuş; çocuklarının yalnızlık ve uyum sorunlarını gözlemlemişlerdir. Destekleyici yaklaşımlar (motive etme, sosyal etkinliklere yönlendirme, rehberlik desteği) sürecin olumlu ilerlemesini sağlamıştır. Zamanla sosyal becerilerdeki ilerleme ebeveynlerde güven ve umut yaratmıştır.

Örnek katılımcı görüşleri ise aşağıda paylaşılmıştır:

> "*K6: Sosyal ilişkilerde bazı dönemlerde zorlandı. Yaşı küçük olduğu için arkadaşlık kurarken zaman zaman dışlandığını hissetti. Özellikle oyun gruplarında kurallara uyum sağlamakta zorlandığı oldu. Kendini ifade etme konusunda geri planda kaldığı için öğretmeni onu daha çok gözlemlemeye başladı. Zamanla bazı arkadaşlarıyla yakınlık kurdu ama genelde sınıfın merkezinde yer alan bir çocuk olmadı.*
>
> *K14: İlkokulda içine kapanıktı ama ortaokuldan itibaren açılmaya başladı. Şu anda birkaç yakın arkadaşı var. Akranlarına göre biraz daha sakin yapıda ve bu da ilişkilerini etkiliyor. Ancak zamanla arkadaşlık kurmayı öğrendi. Bazen hâlâ "beni anlamıyorlar" diyor. Sanırım yaş farkı burada belirleyici*."

Yedinci görüşme sorusu "Çocuğunuzun okula erken başlamasının, okulu sevme durumu ve okula aidiyet hissi üzerinde nasıl etkileri olduğunu; ayrıca okula gitmekten keyif alma, arkadaş çevresine uyum sağlama ve okul ortamına bağlılık gibi konularda ne tür gözlemleriniz olduğunu paylaşır mısınız?" ilişkin oluşturulmuş tema ve kodlar Tablo 11'de paylaşılmıştır.

Tablo 11. Çocukların okula erken başlamalarında okulu ve arkadaşarı sevmeye etkiler

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Olumsuz etkiler	Okulu sevmeme / isteksizlik	15
	Aidiyet hissinin zayıf olması	11
	Okul stresine bağlı kaygı	8
	Sosyal uyum eksikliği	10
Olumlu etkiler	Okula ilgi / öğrenmeye heves	12
	Okula aidiyet ve bağın gelişmesi	9
	Sosyal ve akademik başarı ile bağlantı	7
Ebeveyn algısı ve müdahale	Kaygı ve üzüntü	11
	Destekleyici müdahale	10
	Gelişimi gözlemleme / güven	6

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 11 incelendiğinde erken başlamanın, özellikle ilkokulun ilk yıllarında çocuğun okula hevesini azaltmış ve aidiyet hissini zayıflatmış olduğu görülmektedir. Çocuklar okulu zorunluluk olarak görmüş, sabahları gitmek istememiş ve bazen kaygı yaşamıştır. Sosyal uyum eksikliği ve sınıfta yalnız kalma da bu durumun bir yansıması olmuştur. Bazı çocuklar ise proje, kulüp ve etkinliklerde yer alarak aidiyet ve motivasyon kazanmıştır. Okulu sevmek ve okula bağlılık, akademik başarı ve sosyal uyum ile de ilişkili olarak gözlemlenmiştir. Ebeveynler de çocukları motive etme, sosyal ve akademik etkinliklere yönlendirme, öğretmenlerle iş birliği yapma gibi müdahalelerde bulunmuşlardır. Bu süreç, ebeveynlerin çocuklarının gelişimini daha güvenle izlemelerine ve desteklemelerine olanak sağlamıştır.

Örnek katılımcı görüşleri ise aşağıda paylaşılmıştır:

> "*K4: Okulu sevmeye başlaması zaman aldı. İlk iki yıl sadece gitmek zorunda olduğu bir yerdi. Şimdi biraz daha alıştı. Özellikle sosyal etkinliklere katıldığı zaman mutlu oluyor. Ancak okulda hâlâ çok aktif bir çocuk değil. Daha çok öğretmen yönlendirmesiyle katılım gösteriyor. Okula aidiyeti sınırlı diyebilirim. Belki daha yaşında gitseydi, daha istekli ve hazır hissederdi kendini.*

K8: Okulu sevip sevmemesi dönem dönem değişti. Dijital içerikli etkinlikler varsa motive oluyor. Ama klasik sınıf yapısında sıkılıyor. Aidiyet hissi zayıftı ama liseye geçince teknoloji kulübüne katılınca biraz arttı. Şu anda bir STEM projesinde yer almak onu heyecanlandırıyor."

Sekizinci görüşme sorusu "Okuldan verilen ödev ve projelerde çocuğunuzun performansını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu görevleri tamamlarken zorlandığı ya da başarılı olduğu yönler nelerdir?" ilişkin oluşturulmuş tema ve kodlar Tablo 12'de paylaşılmıştır.

Tablo 12. Çocukların okula erken başlamalarında akademik başarılarına etkiler

Tema	Kod	Katılımcı Sayısı (n=18)
Olumsuz yönler / zorluklar	Dikkat eksikliği / uzun süreli odaklanamama	16
	Yazılı ifade / yazma güçlüğü	10
	Sosyal / grup projelerinde çekingenlik	8
Olumlu yönler / başarılar	Yaratıcılık ve görsel çalışma	7
	Araştırma ve proje becerisi	12
	Akademik sorumluluk ve disiplin	8
	İlgi ve motivasyon	7
	Liderlik / koordinasyon	6

Kaynak: Albayrak, D. (2025). Çocuklarını ilkokula erken yaşta başlatan ebeveynlerin, çocukların akademik ve sosyal gelişim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). İstanbul Gelişim Üniversitesi Tez Arşivi.

Tablo 12 incelendiğinde çocukların dikkat süresi, uzun yazılı ödevler ve mekanik tekrar gerektiren görevlerde zorlandığı gözlemlenmiştir. Sosyal projelerde başlangıçta çekingenlik göstermiş ve grup çalışmalarında edilgen kalmıştır. Ev ortamındaki dikkat dağıtıcı unsurlar (kardeşler, gürültü, teknoloji eksikliği) performansı etkileyen faktörler arasında yer almıştır. Buna ek olarak yaratıcılık ve görsel ifade, çocukların öne çıkan güçlü yönleri olmuştur. Proje ve araştırma görevlerinde özgün içerik üretebilmiş, sorumluluk almış ve zamanla liderlik/koordinasyon becerilerini göstermeye başlamıştır. Özellikle görsel ve teknoloji destekli ödevlerde motivasyonu yüksek olmuştur.

Örnek katılımcı görüşleri ise aşağıda paylaşılmıştır:

"*K5: Ödevlere karşı genel anlamda isteksizdi. Konsantrasyonu çabuk dağıldığı için bir ödevi bitirmesi uzun sürebiliyordu. Özellikle yazılı ifade gerektiren çalışmalarda zorlandığını gözlemledim. Buna rağmen birlikte çalıştığımızda bazı konularda başarılı olduğunu gördüm. Desteklendiğinde potansiyeli ortaya çıkabiliyordu. Proje ödevlerinde ise daha yaratıcı davranabiliyor ama rehberliğe ihtiyaç duyuyordu.*

K11: Zorlanıyor. Özellikle yazılı ödevlerde cümle kurmakta güçlük çekiyor. Resim çizmeyi seviyor ama yazmaya gelince sıkılıyor. Proje ödevlerini çoğu zaman ben yardım ederek yaptırıyorum. Sadece bıraksam yapmıyor. Bazen ödevi yapamadığı için ağlıyor. "Yine beceremedim" diyor. Bu, onun öz güvenini çok etkiliyor. Elinden geleni yapıyor ama sonucu görünce hep kendini kötü hissediyor. Ben de kendimi yetersiz hissediyorum."

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulguların literatürle kıyaslanması ve yorumlanması sağlanmıştır.

Çalışmada ilk olarak ebeveynlerin çocuklarını okula gönderme kararında birçok etkenin olduğu belirlenmiştir. Araştırmalar, ailelerin okul tercihleri ve erken okul başlangıcındaki kararlarının bir dizi sosyo-kültürel ve ekonomik faktörden etkilendiğini ortaya koymaktadır. 4+4+4 eğitim sistemi gibi yapısal düzenlemeler, çocuğun hangi yaşta ve hangi sınıfa başlaması gerektiği konusundaki algıyı doğrudan şekillendirir ve aileleri yönlendirmektedir (Pianta ve Kraft-Sayre, 1999). Ailelerin çevresel etkilerden de etkilendiği görülmektedir; komşular, arkadaş çevresi ve diğer ebeveynlerin deneyimleri, çocuğun okula başlama yaşına ilişkin normları belirlemektedir. Bu durum, sosyal öğrenme teorisi açısından açıklanabilir; bireyler başkalarının davranışlarını gözlemleyerek kendi kararlarını biçimlendirmektedir (Bandura, 1977). Ekonomik durum ve iş yoğunluğu ise pratik açıdan belirleyici faktörlerdir. Çocuğun erken okula başlaması, ebeveynlerin çalışma saatleri ve gelir düzeyi ile doğrudan ilişkilidir. Çalışan ebeveynler, çocuklarını güvenli ve yapılandırılmış bir ortama göndermeyi önceliklendirebilir, bu da okul seçiminde erken başlama yönünde bir eğilimi tetiklemektedir (Eccles ve Barber, 1999). Buna ek olarak, çocuğun akademik ve sosyal durumu, ailelerin kararını şekillendiren bireysel bir faktördür. Örneğin dikkat eksikliği, sosyal uyum sorunları veya erken öğrenmeye yatkınlık, çocuğun motivasyonunu ve hazırbulunuşluğunu etkileyebilmekte ve bu da ailelerin okula başlama zamanını planlarken dikkate aldığı önemli bir parametredir (Blair ve Raver, 2015).

Belirlendiği üzere, çocukların erken yaşta okula başlamasının akademik gelişim üzerinde hem olumlu hem de zorluk yaratan etkiler oluşturduğu belirlenmiştir. Bazı katılımcılar, çocuklarının okula başladığı ilk yıllarda okuma, yazma ve temel matematik becerilerini kazanma konusunda zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle hazır oluş düzeyi yeterince olgun olmayan çocuklar, akademik görevleri yerine getirirken sıkılma ve motivasyon kaybı yaşamışlardır. Bu durum, okul öncesi deneyim eksikliğinin erken başlama sürecinde belirleyici olabileceğini göstermektedir (Entwisle, 2018). Öte yandan, zamanla çocukların öğrenmeye karşı ilgisi artmış ve akademik başarıları gelişmiştir.

Özellikle kendi merak ve ilgi alanlarına uygun görevlerde başarı gösterdikleri, ödev ve projelerde yaratıcı ve aktif oldukları gözlemlenmiştir. Bu, erken başlama sürecinin, çocuk bireysel olarak desteklendiğinde bilişsel gelişimi olumlu yönde etkileyebileceğine işaret etmektedir (Duncan vd., 2007). Ayrıca, öğretmen rehberliği ve aile desteği ile sağlanan olumlu geri bildirimlerin çocukların akademik motivasyonunu pekiştirdiği gözlemlenmiştir. Hattie ve Timperley (2007) da, yapılandırılmış ve pozitif geri bildirimin öğrenme sürecinde başarıyı artırdığını belirtmektedir.

Çalışmanın diğer bulguları erken başlama nedeniyle çocukların ilk yıllarda sosyal uyum ve arkadaşlık ilişkilerinde zorluk yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Yaşı küçük olan çocukların sınıfta daha çekingen, öğretmene bağımlı ve oyunlarda geri planda kaldığı, kalıcı arkadaşlık kurmakta güçlük çektiği gözlemlenmiştir. Bu bulgular, okul öncesi deneyimi olmayan veya yaşı küçük başlayan çocukların sosyal uyum sürecinde ek destek gerektirebileceğini destekler niteliktedir (Alexander, 2018). Zamanla çocukların akran ilişkileri gelişmiş ve çekingenliklerinin bir kısmı azalmıştır. Özellikle öğretmen ve aile rehberliği, sosyal etkinliklere katılım ve oyun temelli etkileşimler, çocukların sosyal becerilerini desteklemiştir. Sosyal uyum, yalnızca akran ilişkilerini değil, aynı zamanda özgüveni ve içsel motivasyonu da etkileyen bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Denham vd., 2012; Ladd, 2005). Bununla birlikte, bazı çocukların teknoloji üzerinden arkadaşlık kurmayı tercih ettiği ve fiziksel sosyal etkileşimlerde hâlâ zorluk yaşadığı gözlemlenmiştir. Bu, erken yaşta başlama ile sosyal becerilerin gelişimi arasında bireysel farklılıkların bulunduğunu göstermektedir. Genel olarak, erken başlama sürecinde çocukların sosyal uyumu, yaş, bireysel karakter, okul ortamının yapısı ve aile/öğretmen desteği ile şekillenmektedir. Sosyal becerilerde gözlenen gelişim, çocuğun sosyal çevreye adaptasyonunu ve okul deneyimini olumlu yönde etkilemektedir (Rimm-Kaufman ve Pianta, 2000).

Okulu sevme ve aidiyet hissine ilişkin bulgular, erken başlayan çocukların okulu sevmeleri ve okula aidiyet duygusu geliştirmelerinin bireysel farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bazı çocuklar okula başlangıçta motivasyonlu olmasına rağmen sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlayamama, yaş farkı veya akademik zorluklar nedeniyle aidiyet hissini geliştirmekte zorlanmıştır. Bu durum, okulun sadece akademik değil, sosyal ve duygusal bağlamda da çocukların gelişiminde kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca bazı çocukların erken yaşta başlamaları, sosyal ve akademik

başarı ile birleştiğinde okula karşı yüksek bir aidiyet duygusu geliştirmelerine olanak sağlamıştır. Bu çocuklar okul etkinliklerine katılım göstermiş, arkadaş çevresine uyum sağlamış ve öğretmenleri ile olumlu ilişkiler kurmuşlardır. Bu bulgular, erken başlama kararının doğru destek mekanizmaları ile birleştiğinde, okul sevgisi ve aidiyet duygusunu güçlendirdiğini göstermektedir (Rimm-Kaufman ve Pianta, 2000).

Akademik performansa ilişkin katılımcıların gözlemleri, çocukların ödev ve projelerde özellikle yaratıcı ve görsel etkinliklerde başarılı olduklarını, ancak uzun süreli dikkat gerektiren yazılı çalışmalar ve mekanik tekrar gerektiren görevlerde zorlandıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, erken başlama ile dikkat ve öz düzenleme becerilerinin gelişimi arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Çocuklar, rehberlik ve destek sağlandığında performanslarını artırabilmiş, motivasyon ve sorumluluk bilinci ile ödevlerini tamamlayabilmişlerdir. Duncan ve arkadaşları (2007) ve Blair ve Raver (2015) da, erken başlama sürecinde bilişsel ve öz düzenleme becerilerinin desteklenmesinin akademik başarı için kritik olduğunu vurgulamaktadır. Öğretmen geri bildirimlerinin, çocukların öz güveni ve performansı üzerinde olumlu etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Hattie ve Timperley (2007) bu bulguyu destekler şekilde, yapılandırılmış ve pozitif geri bildirimin çocukların akademik motivasyonunu ve başarı düzeyini artırdığını ifade etmektedir. Ayrıca aile desteği ve ev ortamının uygunluğu, çocukların ödevleri tamamlama sürecinde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre, erken okula başlayan çocukların motivasyon ve dikkat sürelerinin bireysel farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bazı çocuklar, özellikle proje ve görsel çalışmalar gibi ilgi çekici görevlerde yüksek motivasyon ve aktif katılım göstermiştir. Ancak yazılı ve uzun süreli dikkat gerektiren görevlerde çabuk sıkılma ve motivasyon kaybı yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bu durum, erken başlama ile dikkat ve öz düzenleme becerilerinin gelişiminde yaşa bağlı farklılıkları destekler niteliktedir (Blair ve Raver, 2015; Diamond, 2013). Bağımsız çalışma alışkanlıkları, aile desteği ve ev ortamının uygunluğu ile yakından ilişkilidir. Sessiz bir çalışma alanının olmaması, evde kalabalık ortamlar veya öğretici desteğin eksikliği, çocukların bağımsız çalışmasını zorlaştırmıştır. Bu bulgu, erken başlama ile bağımsız çalışma becerisinin gelişimi arasında doğrudan ilişki olduğunu, ancak uygun destek sağlandığında bu becerinin güçlendirilebileceğini göstermektedir (Zimmerman, 2002). Motivasyon ve dikkat becerilerinin gelişimi, erken başlama sürecinde öğretmen rehberliği, görevlerin ilgi

alanına uygunluğu ve aile desteği ile desteklenmediğinde sınırlı kalabilmektedir. Bununla birlikte, yapılandırılmış geri bildirim ve rehberlik, çocuğun öz güvenini ve akademik motivasyonunu artırmada etkili olmuştur (Hattie ve Timperley, 2007).

Duygusal tepkilere ilişkin veriler ise erken yaşta okula başlayan çocukların duygusal tepkilerinin ve stres düzeylerinin bireysel olarak değiştiğini göstermektedir. Bazı çocuklar, okula başlarken yoğun kaygı ve isteksizlik yaşamış, sabahları okula gitmek istememiş ve sınıf ortamında kendilerini yetersiz hissetmişlerdir. Bu bulgu, yaşa bağlı hazır oluş ve okulun sosyal/duygusal ortamının çocuklar üzerindeki etkisini destekler niteliktedir (Pianta ve Kraft-Sayre, 1999; Rimm-Kaufman ve Pianta, 2000). Okula başlama sürecinde yaşanan kaygı, sosyal uyum ve aidiyet duygusuyla yakından ilişkilidir. Çocuklar, arkadaş ilişkilerinde ve sınıf etkinliklerinde dışlanma veya yetersizlik hissi yaşadıklarında, duygusal stres düzeylerinde artış gözlenmiştir. Bazı çocuklar, teknoloji ve oyun aracılığıyla sosyal bağ kurarak kaygılarını yönetmişlerdir. Bu, çocukların başa çıkma stratejilerinin gelişiminde bireysel farklılıkların önemini ortaya koymaktadır (Denham vd., 2012). Duygusal tepkilerin ve kaygı düzeylerinin yönetiminde aile ve öğretmen desteği kritik bir rol oynamıştır. Rehberlik hizmetlerinden faydalanmak, sosyal etkinliklere katılım ve olumlu geri bildirim, çocuğun duygusal dayanıklılığını artırmış ve okul stresini azaltmıştır. Bu durum, sosyal-emotional learning (SEL) uygulamalarının erken başlama sürecinde önemini desteklemektedir (Geesa vd., 2022).

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışmada ilkokula erken başlamanın çocukların akademik ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkilerinin ebeveyn perspektifinden incelenmesi amaçlanmış ve bu amaç doğrultusunda çocukları ortaokul ve lisede öğrenim görmekte olan toplam 18 ebeveynden görüşleri toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Ebeveynlerin çocuklarını okula gönderme kararında birçok etken vardır. 4+4+4 eğitim sistemi ve okul yönetiminin etkisi, çevredeki ailelerin davranışları, iş yoğunluğu, ekonomik durum ve aile içindeki öneriler önemli rol oynamaktadır. Bazı aileler ise çocuğun akademik ve sosyal durumu ile motivasyonunu dikkate almıştır.
- Ebeveynlere çocuklarını erken yaşta okula başlatma konusunda sorulduğunda çoğu olumsuz yanıt vermiştir. Çocukların duygusal olarak hazır olmadığını, sosyal ilişkilerde zorluk yaşadıklarını ve özgüven kaybı gördüklerini belirtmişlerdir. Uzman rehberliği olmadan alınan kararlar pişmanlık yaratmıştır.
- Ebeveynler, 4+4+4 eğitim sisteminin bireysel farklılıkları göz ardı ettiğini ve düşük gelirli ailelerde yeterli destek sağlanmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca, eğitim ortamının modern gereksinimlere uyumsuzluğu ve rehberlik servislerinin yetersizliği sıkça dile getirilmektedir. Ebeveynler, rehberliğin bireysel gelişime dayalı olmasını önermişlerdir. Erken eğitim, çocukların duygusal uyumunu etkiliyor ve sosyal eşitsizlik kaygıları da vardır.
- Erken başlama çoğu çocukta akademik zorluklar yaratmıştır, özellikle yazma, okuma-yazma geçişi ve dikkat gerektiren derslerde gecikmeler olmuştur. Bazı çocuklar bilişsel avantajlar da elde etmiştir. Çocuklar, okulda yoğun duygusal tepkiler vermiş, sabahları ağlamış ve psikolojik stres yaşamıştır. Yaşıtlarından küçük olmaları sosyal zorluklar yaratmış, bazıları yalnız kalmış ve alay konusu olmuştur. Ancak bazıları sosyal çevrelerini genişletmiştir. Erken başlama bazı çocuklarda akademik ve bilişsel kazanımlar sağlamış, merak ve öğrenme isteği de gözlemlenmiştir.
- Çocukların çoğu okuma-yazma, dikkat ve çok adımlı görevlerde başlangıçta zorluk yaşamıştır. Bu durum öfke tepkilerine ve motivasyon kaybına yol

açmıştır. Okula uyum süreci zor geçmiş, psikolojik belirtiler görülmüştür. Birebir destek, tekrar ve rehberlik gibi yöntemler kullanılmıştır.

- Çocukların çoğu okuma-yazma, matematik ve soyut kavramlarda başlangıçta zorlanmıştır. Uzun dersler ve pandemi süreci bu zorlukları artırmıştır. Bazı çocuklar ise teknoloji ve dijital becerilerde daha iyidir. Erken öğrenme bazı çocuklar için motivasyonu artırırken, diğerleri için olumsuz sonuçlar doğurmuştur.
- Çocukların meraklı ve öğrenmeye açık olduğu belirtilmiştir. Bazı öğrencilerin liderlik becerileri de dikkat çekmektedir. Ancak dikkat eksikliği, sosyal çekingenlik ve duygusal hassasiyet gibi sorunlar da sıkça dile getirilmektedir.
- Özellikle ilkokulun ilk yıllarında erken yaşta okula başlamak, sosyal çekingenlik, yalnızlık ve akranlarına uyum sağlamada zorluk gibi sorunlara yol açmıştır. Yaş farklılıkları, bazı çocukların başkalarını dışlamasına veya küçümsemesine, bunun sonucunda özgüven kaybına ve pasif davranışlara yol açmıştır. Zamanla bazı öğrenciler sosyal becerilerini geliştirmiş, arkadaş çevrelerini genişletmiş ve okul kulüplerinde aktif rol almışlardır. Ebeveynler başlangıçta çocuklarının yalnızlığı ve sosyal sorunları konusunda endişelenmiş, ancak destekleyici yaklaşımlar olumlu bir ilerleme kaydetmelerine yardımcı olmuştur.
- Erken başlama, ilkokulun ilk yıllarında çocukların okula olan ilgisini azaltmış ve aidiyet hissini zayıflatmıştır. Çocuklar okulu zorunluluk olarak görüp gitmekte isteksizlik ve kaygı yaşamışlardır. Sosyal uyum eksikliği de yaşanırken, bazı çocuklar etkinliklerle aidiyet ve motivasyon bulmuştur. Ebeveynler, çocuklarını motive etmek ve öğretmenlerle iş birliği yapmak için müdahalelerde bulunmuşlardır.
- Çocuklar dikkat süresi, uzun yazılı ödevler ve tekrar gerektiren görevlerde zorlanmaktadır. Sosyal projelerde çekingenlik gösteriyorlar ve grup çalışmalarında pasif kalmışlardır. Evdeki dikkat dağıtıcı unsurlar performansı etkilemektedir, ancak yaratıcılık ve görsel ifade güçlü yönleri olmuştur.

Yukarıda elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Dikkati çabuk dağılan öğrenciler için görsel materyaller, poster, kısa videolar ve proje temelli ödevler etkili olabilir.

- Özellikle grup projelerinde ve yazılı görevlerde, ebeveyn veya öğretmen rehberliği ile özgüvenin artırılması ve görevlerin tamamlanması kolaylaştırılmalıdır.
- Yaşı küçük veya çekingen çocuklar için grup çalışmaları, oyunlar ve sosyal kulüpler aracılığıyla sosyal beceriler geliştirilebilir.
- Akranlarla oyun ve ortak etkinlikler düzenleyerek güvenli ve pozitif sosyal deneyimler sağlanmalıdır.
- Gelecek araştırmalarda erken okula başlamanın akademik başarı, sosyal uyum ve duygusal gelişim üzerindeki etkilerini sistematik olarak inceleyen uzun süreli çalışmalar yapılması alanyazın açısından faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

Adem, M. (2015). Türk Eğitim Sisteminde Niteliğin Ekonomik Yönleri. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 112-130.

Akça, Y., Şahan, G., ve Tural, A. (2017). Türkiye'nin kalkınma planlarında eğitim politikalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(Special Issue 2), 394-403.

Akman, Y., ve Eryılmaz, A. (2019). Educational reforms in Turkey: An analysis of the implementation of new curriculum. *International Journal of Educational Reform*, 28(2), 125-136.

Akpınar, B., Dönder, A., Yıldırım, B., ve Karahan, O. (2012). Eğitimde 4+ 4+ 4 Sisteminin (Modelinin) Karşıt Program Bağlamında Değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36(36), 25-39.

Akün, E. (2013). Yapısal aile sistemleri kuramı bağlamında ergenlik döneminde aile yapısı ve ergenlik dönemi sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53(1), 85-116.

Akyol, H. (2003). *Okuma yazma öğretimi: Kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi

Akyüz, Y. (2006). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Özgür Yayınları.

Alexander, K. L., Entwisle, D. R., & Olson, L. S. (2007). Lasting consequences of the summer learning gap. *American sociological review*, *72*(2), 167-180.

Altun, S. A., ve Bay, Ç. D. N. (2014). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 244-263.

Angel, S. (2012). Music and paleolithic man: The soundtrack of human cognitive development. *HIM 1990-2015*. 1246.

Aslan, O., ve Çelik, S. (2022). İlkokula Başlama Yaşının Akademik Başarıya Etkisi: Bir Karma Yöntem Çalışması. *Asya Studies*, *6*(21), 109-126.

Atalay, N. B., ve Gönül, B. (2023). Bilinçli Alıştırma Kavramının Vygotsky'nin Bilişsel Gelişim Kuramı Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 6(4), 538-547 .

Atatanır, H. (2022). Çocukluk olgusunun ve çocuk haklarının tarihsel gelişimi. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 205-219.

Avcı, N., ve Pekince, P. (2018). Çocukların çocukluğa bakış açıları. *Eğitim ve Bilim,* 43(196), 1-25.

Avşar, Z., ve Öğütoğulları, E. (2012). Çocuk işçiliği ve çocuk işçiliği mücadele stratejileri. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 2(1), 9-40.

Bahar, B. (2019). Sosyal öğrenme kuramı ve sosyal değişim kuramı perspektifinden etik liderlik. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 237-242.

Bakkaloğlu, H., ve Sucuoğlu, B. (2018). Okul öncesi eğitimde çocukların okula uyum süreçleri. *Eğitim ve Bilim*, 43(193), 123-145.

Balcı, E. (2021). Adalet ve kalkınma partisi iktidarı döneminde Türkiye'de eğitim politikaları. *İnsan ve İnsan*, 8(27), 117-137.

Balyer, A. (2018). *Eğitim politikaları ve uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. New Jersey: Prentice Hall.

Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action. *New Jersey: Englewood Cliffs*.

Barnett, W. S. (2011). Effectiveness of early educational intervention. *Science,* 333(6045), 975-978.

Başaran, İ. E. (1998). *Eğitimde olgunluk ve hazırbulunuşluk*. Ankara: Gül Publishing House.

Bayhan, P., ve Işıtan, A. G. S. (2010). Ergenlik döneminde ilişkiler: Akran ve romantik ilişkilere genel bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi,* 20(20), 33-44.

Bayram, S. B. (2019). Ergenlerin mükemmeliyetçilik özellikleri ve akademik alanda arzuların ertelenmesi ile akademik stres arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(35), 41-55.

Baytal, Y. (2000). Tanzimat ve II. Abdülhamid Dönemi Eğitim Politikalari. *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 11(11), 23-32.

Berktaş, S. (2024). Çocukluğun Tarihsel ve Toplumsal Arka Planı. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 9(15), 119-141.

Blair, C., & Raver, C. C. (2015). School readiness and self-regulation: A developmental psychobiological approach. *Annual Review of Psychology*, *66*(1), 711-731.

Bowlby, J. (2008). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. New Jersey: Basic Books.

Bratanoto, V. Z., Latiana, L., Forman, A., ve Pranoto, Y. K. S. (2022). Bronfenbrenner's Bioecological Theory: School readiness for children in the context of distance learning during the Covid-19 pandemic. *Jurnal Pendidikan Usia Dini*, 16(1), 85-100.

Britto, P. R., ve Limlingan, M. (2012). Early childhood education and school readiness in the Philippines. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 6(1), 1-10.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge: Harvard University Press.

Burns, N., & Grove, S. K. (2010). *Understanding nursing research-eBook: Building an evidence-based practice*. Philadelphia: Elsevier Health Sciences.

Büyükdüvenci, S. (1987). Pragmatizm ve eğitim. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 20(1), 323-339.

Ceyhan, Ş. (2020). Sosyal öğrenme kuramı ile flüt derslerinin niteliği artırılabilir mi?. *Sahne ve Müzik*, 1(11), 210-235.

Cohen, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2018). *Research methods in education*. New York: Routledge.

Coşan, B. (2019). Sanayi Devrimi'nden çok uluslu şirketlere çocuk işçiliği: şahin pençesinde yavru kuş. *Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi,* 2(2), 286-303.

Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitavie and mixed methods approaches.* Thousand Oaks: Sage Publications.

Çağlar, E. E., ve Türk, T. (2018). Ergenlik Döneminde Madde Kullanım Deneyimi ve Depresyon Arasındaki İlişki. *Bağımlılık Dergisi,* 19(4), 99-106.

Çelebi, N., ve Kazancı, E. (2021). Cumhuriyet dönemi eğitim politikaları ve yabancı eğitim uzmanlarının eğitimdeki etkileri (1923-1960). *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 19(4), 198-218.

Çelik, M., ve Gündoğdu, K. (2007). Türkiye'de okulöncesi eğitimin tarihsel gelişimi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*(16), 172-190.

Çelik, T. (2020). Eğitimde erken dönem: Çocukların gelişimi ve eğitimsel etkileri. *Eğitim Bilimleri Dergisi,* 25(3), 45-60.

Çelik, V. (2017). Osmanlı Dönemi Eğitim Sistemi: Tarihsel Gelişim ve Reformlar. *Eğitim Araştırmaları Dergisi,* 14(2), 45-60.

Çelik, V. (2020). Türkiye'de Eğitim Reformu: 4+4+4 Eğitim Sistemi ve Etkileri. *Eğitim Bilimleri Dergisi,* 45(2), 50-68.

Değirmenci, A., & Doğru, M. (2017). Türkiye'de sosyobilimsel konularla ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi: bir betimsel analiz çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(44), 123-138.

Demir Yıldız, C., ve Dönmez, B. (2017). Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde yöneticilerin karar verme davranışını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 12(28), 223-244.

Demircan, S., Gürlen, G., ve Uysal, H. (2014). The relationship between the month of birth and academic achievement among primary school students. *Educational Sciences: Theory & Practice,* 14(2), 686-693.

Demirtaş, H. (2019). Erken çocukluk eğitiminin olumsuz etkileri. *Çocuk Gelişimi Dergisi*, *5*(2), 45-57.

Demirtaş, Z., ve Güneş, H. (2013). 4+4+4 eğitim sistemine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 45–58.

Denham, S. A., Bassett, H. H., Thayer, S. K., Mincic, M. S., Sirotkin, Y. S., & Zinsser, K. (2012). Observing preschoolers' social-emotional behavior: Structure, foundations, and prediction of early school success. *The Journal of genetic psychology*, *173*(3), 246-278.

Denham, S. A., et al. (2012). *Handbook of child psychology*. New Jersey: Wiley.

Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Indiana: Kappa Delta Pi.

Dewey, J. (1997). *Democracy and education: An introduction to the philosophy of education*. New York: Free Press.

Doğan, E. M., ve Tatlı, H. (2014). İnsani Gelişme ve Yoksulluk Bağlaminda Türkiye'nin Dünyadaki Yeri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(1), 99-124.

Doğaner, Y. Ç., ve Aydoğan, Ü. (2018). Adolesan Dönemi ve Fizyolojik Değişimler. *Turkiye Klinikleri Family Medicine-Special Topics*, 9(5), 1-7.

Duman, D., ve Doğdu, M. (2010). Achieving perception of nation-state in the context of development of citizenship consciousness in the children's magazines between 1930-1950: Turkish child-republican child. *Journal of Early Childhood Studies*, 2(2), 334-363.

Duman, D., ve Doğdu, M. (2010). Çocukların çocukluğa bakış açıları. *Eğitim ve Bilim*, 43(196), 1-25.

Duncan, G. J., Dowsett, C. J., ve Claessens, A. (2007). School readiness and later achievement. *Developmental Psychology*, 43(6), 1428-1446.

Düzcan, E. (2020). *1947'den günümüze Türkiye sinemasında çocukluk: Sosyolojik bir analiz.* Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

Eccles, J. S., & Barber, B. L. (1999). Student council, volunteering, basketball, or marching band: What kind of extracurricular involvement matters?. *Journal of adolescent research*, *14*(1), 10-43.

Eliza, D. (2014). Reading readiness of kindergarten students At-Taqwa mosque east Jakarta. *Indonesian Journal of Early Childhood Education Studies*, 3(1), 1-7.

Elliot, A. J., ve McGregor, H. A. (2001). A 2× 2 achievement goal framework. *Journal of personality and social psychology*, 80(3), 501.

Entwisle, D. R. (2018). *Children, schools, and inequality*. Newyork: Routledge.

Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. Newyork: W. W. Norton & Company.

Erikson, E. H. (1963). *Childhood and society.* W. W. Norton & Company.

Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. Newyork:W. W. Norton & Company.

Erikson, E. H. (1993). *The life cycle completed*. W Newyork:. W. Norton & Company.

European Commission. (2019). *Education and training: Key data on early childhood education and care in Europe*. Publications Office of the European Union.

Fawcett, E. (2012). The impact of school starting age on academic achievement: Evidence from Northern Ireland. *Educational Research*, 54(3), 309-322.

Garrison, J. (2008). *The educational philosophy of Rudolf Steiner:A critical examination*. Massachusetts: University of Massachusetts Press.

Geesa, R. L., Robbins, K., & Shively, K. (2022). The collaborative model for teaching o-SEL: Preparing educators to design online environments for social-emotional learning. *Journal of Online Learning Research*, *8*(1), 67-100.

Genç, G. (1989). Ergenlik Puberte'te Fizyolojik Değişikler. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.

Gesell, A. (1940). *The first five years of life: A guide to the study of the child*. Newyork: Harper & Brothers.

Gormley Jr, W. T., Phillips, D. A., Newmark, K., Welti, K., & Adelstein, S. (2011). Social-emotional effects of early childhood education programs in Tulsa. *Child development*, *82*(6), 2095-2109.

Gök, E. (2013). Perceived Quality of Teacher Education Programs in Turkey:Basic Issues and Their Application to Turkish Public Higher Education Institutions. *Higher Education Journal*, 1(1), 55-66.

Gök, G., & Erba, D. (2011). Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri [Perceptions and recommendations of preschool teachers regarding inclusive education]. *International Journal of Early Childhood Special Education*, *3*, 66-87.

Gökçe, D. (2019). The effects of early school starting age on time management skills in adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 34(4), 455-474.

Gray, F. (2011). Between theory and practice: Rudolf Steiner as philosopher and architect. *Proceedings of the 2011 International Conference of the Association of Architecture Schools of Australasia.*

Gül, S. K., ve Güneş, İ. D. (2009). Ergenlik Dönemi Sorunları ve Şiddet. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 80.

Gündüz, M., ve Aksoy, N. (2013). 4+4+4 eğitim sistemine ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(1), 59–76.

Güneş, A., ve Güneş, F. (2017). Bilişsel gelişim dönemleri ve çocuk kütüphaneleri. *Eğitim Bilim Toplum*, 15(60), 25-49.

Günışık, E. (2017). Çocuk ve eğitim. [PDF Link]

Gürkan, H. (2021). Cumhuriyet Gazetesinde Çocuk ve Çocukluk Meselesi (1928-1939). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 37(104), 173-220.

Gürses, İ., ve Kılavuz, M. A. (2011). Erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemleri teorisi açısından kuşaklararası din eğitimi ve iletişiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 153-166.

Güven, Y. (2018). Çocuklarda fiziksel gelişim ve sağlık. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 43(197), 77-90.

Güzel, B. (2016). 21. Yüzyılda Çocuk İşçiliği ile Mücadele İlerleme Raporu. *Journal of International Social Research*, 9(42), 1993- 1999.

Harter, S. (1999). *The construction of the self: Developmental and sociocultural foundations*. London: Guilford Press.

Hastings, C. (2018). *Children and enlightenment: The age of reason and its legacy*. Routledge.

Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, *77*(1), 81-112.

İnan, M. R. (1983). Dünyada çocuk yılı ve eğitimde çocuğa görelik. *Eğitim ve Bilim*, 8(45), 36-49.

Kagitcibasi, C. (2005). *Child development across cultures*. East Sussex: Psychology Press.

Kandemir, F. (2018). Ekolojik kuram bağlamında dini gelişim psikolojisi. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 22(3), 1433-1456.

Kara, G., ve Gözcü, S. (2015). Okula Hazır Olma Konusunda Öğretmen ve Aile Görüşleri: Bir Olgu Bilim Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 391-408.

Karadoğan, U. C. (2019). "Çocuk ve Çocukluk" Kavramının Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet*, 4(7), 195-226.

Karakuş, H. (2021). Being a child in the pronatalist culture an essay on newspaper reports of the years of 1929-1940. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 50(2), 965-1002.

Karatay, Z., ve Kurtuluş, F. T. E. (2022). Kamu politikası analizi: İlköğretim eğitim politikaları. *Management and Political Sciences Review*, 4(2), 108-128.

Kartal, S. (2013). Türkiye'de ilkokula başlama yaşının beş yaşa indirilmesinin eğitim politikaları açısından değerlendirilmesi. *Mülkiye Dergisi*, 37(3), 201-214.

Kaya, M. (2021). Ergenlik Döneminde Fiziksel Gelişim ve Sağlık. *Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 75-82.

Keskin, S. Ç., ve Kırtel, A. (2016). Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Osmanlı'da bir gün. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(12), 98-112.

Kirk, S. A. (2006). *Children's rights and childhood*. Newyork: Routledge.

Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 231-238.

Koyuncuoğlu, A. (2021). Çocuk edebiyatının dünya'daki ve türkiye'deki tarihsel gelişimi. *Spor, Eğitim ve Çocuk*, 1(1), 1-16.

Kremer, S. (2016). *Childhood and family in the Middle Ages*. Routledge.

Kuyurtar, N. (2011). *Bilişsel temelli sosyal beceri grup eğitiminin okul öncesi yaş grubundaki etkililiğinin incelenmesi.* Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Küçüker, M. (2016). The comparison of academic achievement levels of primary school students starting school at different ages. *Journal of Educational Sciences*, 14(1), 23-34.

Ladd, G. W. (2005). *Children's peer relations and social competence: A century of progress*. Yale University Press.

Lincoln, Y., & Guba, E. (1985). *Naturalistic inquiry*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Meyer, M. (2008). *Children in the Middle Ages: History, society, and culture*. California: University of California Press.

Meyers, P. A. H. (1999). *Religious education for the whole person: A theory grounded in the works of Rudolf Steiner*. Master's Thesis, Seattle University.

Miller, P. (2011). *The development of children* (6th ed.). Worth Publishers.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. *T.C. Resmî Gazete*. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/04/20120411-1.html

Muratlı, S. (1990). Çocuk ve spor antrenman bilgisi. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 34-36.

Nathani, N., Mathur, G., ve Dwivedi, G. (2019). Social responsibility and academic achievement: A perceptual learning. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, 9(1), 5221-5226

OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2020). *Starting strong 2020: Key OECD indicators on early childhood education and care*. Paris: OECD Publishing.

Oktay, A. (1982). Okulöncesi dönemde öğrenme ve okumaya hazırlıklı olmak. *Eğitim ve Bilim*, *7*(39), 216-258.

Oktay, A. (2009). *Okul olgunluğu: Kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.

Orhan, R., ve Ayan, S. (2018). Psiko-Motor ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 523-540.

Ozyurek, A., Kita, S., Allen, S., Brown, A., Furman, R., ve Ishizuka, T. (2008). Development of cross-linguistic variation in speech and gesture: Motion events in English and Turkish. *Journal of Memory and Language*, 59(4), 402-413.

Öcal, A. (2011). Elementary school seventh grade students' views on citizenship. *Education and Science*, 43(196), 1-25.

Özdemir, S. (2016). Türkiye'de çocuk hakları ve eğitim. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 1-20.

Özden, B., ve Aksu, R. K. D. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin 12 Yıllık (4+ 4+ 4) Zorunlu Eğitime İlişkin Uygulama Öncesi ve Bir Yıl Sonrası Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 181-202.

Özgülük, B., ve Öztemür, G. (2017). Psikanalitik kuram: Sigmund Freud. *Kişilik Kuramları: Gerçek Hayattan Kişilik Analizi Örnekleriyle*. 15(8), 116-135.

Özpolat, A. O., ve Toper, F. (2023). Çocukluk ve çocuğa yönelik sosyal hizmetlerin tarihsel gelişimi. *Sosyolojik Düşün*, 8(1), 1-34.

Pewa, N. P., ve Mzimela, J. (2024). Early childhood development educators' perceptions of learners' readiness for Grade R. *South African Journal of Childhood Education*, 14(1), 1234.

Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. Madison: International Universities Press.

Piaget, J. (1964). Cognitive development in children: Piaget's theory. *Journal of Research in Science Teaching*, 2(3), 176-186.

Piaget, J. (2001). *The psychology of intelligence*. Newyork: Routledge.

Piaget, J., & Inhelder, B. (2008). *The psychology of the child*. New Jersey: Basic books.

Pianta, R., & Kraft-Sayre, M. (2003). Successful kindergarten transition. *Baltimore, MD: Paul H. Brookes*.

Programme for International Student Assessment (PISA). (2018). *PISA 2012 Results: What students know and can do: student performance in mathematics, reading and science*. Paris: OECD.

Razaki, C. B., ve Ülkeryıldız, E. (2025). Antik Çağdan Günümüze Kamusal Alanda Çocuk Temsili ve Çocukluk Olgusunun Çocuk Mekânlarına Yansımaları. *Kent Akademisi*, 18(2), 878-907.

Resmî Gazete. (2012, 23 Temmuz). Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmî Gazete (Sayı: 28360). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120721-5.htm

Resmî Gazete. (2013, 14 Ağustos). *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*. Resmî Gazete (Sayı: 28735). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/08/20130814-4.htm

Resmî Gazete. (2014, 26 Temmuz). *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*. Resmî Gazete (Sayı: 29072). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm

Resmî Gazete. (2019, 10 Temmuz). *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.* Resmî Gazete (Sayı: 30827). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190710-5.htm

Rideout, V. J., ve Robb, M. B. (2019). *The common sense census: Media use by kids agzero to eight*. San Francisco: Common Sense Media.

Rimm-Kaufman, S. E., & Pianta, R. C. (2000). An ecological perspective on the transition to kindergarten: A theoretical framework to guide empirical research. *Journal of Applied Developmental Psychology*, *21*(5), 491-511.

Rochat, M. J. (2023). Sex and gender differences in the development of empathy. *Journal of Neuroscience Research*, 101(5), 718-729.

Roeser, R. W., ve Eccles, J. S. (2000). Adolescents' perceptions of middle school and high school. *The Journal of Early Adolescence*, 20(1), 54-80.

Rowan Christensen, R. S. (2017). Guided reading: a study in teacher self-efficacy and preparedness. *Texas Campus Christi*, 38(2), 119-136.

Sağlam, M., ve Aral, N. (2016). Tarihsel süreç içerisinde çocuk ve çocukluk kavramları. *Çocuk ve Medeniyet*, *1*(2), 43-56.

Sakic, M., Burusic, J., ve Babarovic, T. (2013). The relationship between schoo starting age and school performance. *Educational Studies*, 39(3), 333-350.

Saygın, A. (2017). *Aristoteles'in politikasına giriş*. Ankara: İmge Yayınevi.

Schmitt, D. P., ve Allik, J. (2005). Simultaneous administration of the Big Five Inventory in 56 nations: Cultures differ in the mean levels of the Big Five personality traits but not in their structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(1), 95-110.

Sirin, S. R. (2005). Socioeconomic status and academic achievement: A meta-analytic review of research. *Review of educational research*, *75*(3), 417-453.

Smith, J., Smith, R., ve Jones, A. (2016). Early school starting age and social adaptation: The role of teacher and peer support. *Journal of Educational Psychology*, 108(3), 373-386.

Steinberg, L. (2014). *Adolescence*. Newyork: McGraw-Hill Education.

Steiner, R. (1996). *The education of the child in the light of spiritual science*. Hudson: Anthroposophic Press.

Su, M. (2022). Piaget'in Bilişsel Gelişim Teorisinin Ergenlik Dönemi Dini Gelişim Üzerindeki Etkileri: Elkind'in Yaklaşımı. *Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 63-82.

Sulzby, E., ve Teale, W. H. (1991). *Emergent literacy: Writing and reading*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.

Şimşek, H. (2015). Eğitimde reform ve yenilikler: Türkiye örneği. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 1-24.

Taş, G. (2016). Feminizm üzerine genel bir değerlendirme: Kavramsal analizi, tarihsel süreçleri ve dönüşümleri. *Akademik hassasiyetler*, 3(5), 163-175.

Thackray, L. (1998). *Reading readiness: A comparative study*. London: Educational Press.

Tuffour, I. (2017). A critical overview of interpretative phenomenological analysis: A contemporary qualitative research approach. *Journal of Healthcare Communications*, *2*(4), 52-58.

Turan, F. (2016). Türkiye'nin zorunlu eğitim politikaları-tarihsel perspektif. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-10.

Tutkun, U. (2023). Gelişim dönemlerinde müziğin çocuklar üzerindeki etkileri. *Okul Yönetimi*, *3*(1), 23-31.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2022). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi (ADNKS) sonuçları. https://data.tuik.gov.tr/bulten/index?p=adrese-dayali-nufus-kayit-sistemi-sonuclari-2022-49685

Ummanel, A. (2018). Osmanlı Türkçesi ile Yazılmış Olan "Çocuklara İlk Bilgiler" Adlı Kitabın Erken Çocukluk Eğitimi Açısından İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 53-66.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2020). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. Paris: UNESCO Publishing.

Ülger, K. (2023). 13 Yaş Çocuk Çizimlerinin Lowenfeld'in Sanatsal Gelişim Evreleri ile Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramına Göre İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(238), 1011-1034.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Wulansari, N., Abidin, F. A., Kendhawati, L., Lubis, F. Y., Hastuti, A. I., & Rahmah, F. (2023). Detection and Stimulation of Child Development Questionnaire for 2-4 Years. *SEA-CECCEP*, *4*(02), 80-102.

Yavuz, M. (2016). Türk eğitim sistemi ve reform süreçleri. *Eğitim ve Bilim*, 41(185), 71-90.

Yeşiltaş, N. K., ve Kaymakcı, S. (2009). John Dewey'nin eğitim anlayişi ve sosyal bilgiler eğitimine yönelik bazi örnek uygulamalari. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 1(4), 227-242.

Yıldırım, A. (2017). *Eğitim politikaları ve yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Yıldız, O., ve Yıldız, T. (2016). Türkiye Cumhuriyeti Eğitim Politikaları. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 24-41.

Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, *41*(2), 64-70.

EKLER

EK-A

ETİK KURUL ONAY FORMU

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

Toplantı No	Toplantı Tarihi	Toplantı Saati	Toplantı Yeri
2025 – 15	08.08.2025	14.00	Rektör Yardımcısı Odası

KARAR NO: 2025-15-19: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Tezli Yüksek Lisans Programı 221489052 numaralı Didem ALBAYRAK' ın, Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI' nın danışmanlığında yürütülen "Çocuklarını İlkokula Erken Yaşta Başlatan Ebeveynlerin, Çocuklarının Akademik ve Sosyal Gelişim Sürecine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" konulu çalışması görüşüldü yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, İGÜ Etik Kurulumuzun 18.07.2025 tarih ve 2025-14 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR

EK-B

UZMAN ONAYI

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

DİDEM ALBAYRAK

Uzman onay formu

2 ileti

DİDEM ALBAYRAK 13 Temmuz 2025 18:31
Alıcı:

Sayın hocam uygun görmeniz halinde, ekte yer alan çalışmamı inceleyip uzman onayınızı iletmenizi rica ederim.
Görüş ve geri bildirimleriniz benim için çok kıymetli.

Zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.
İyi çalışmalar dilerim

Uzman_Onay_Talebi_20250711.docx
37K

Yasemin Karahan | GEDIK UNI 16 Temmuz 2025 10:54
Alıcı: DİDEM ALBAYRAK

Merhaba Didem Hocam,
Bu haliyle gayet uygun görünüyor.
Başarılar dilerim.

DİDEM ALBAYRAK 13 Temmuz 2025 22:21
Alıcı:

Uygun görmeniz halinde, ekte yer alan çalışmamı inceleyip uzman onayınızı iletmenizi rica ederim.

Yüksek lisans sürecimde desteğiniz ve yol göstericiliğiniz benim için gerçekten çok değerli. Görüş ve geri bildirimlerinizi duymak beni çok mutlu eder.

Zaman ayırdığınız için şimdiden çok teşekkür ederim.
İyi çalışmalar diliyorum. 🙏

Sevgilerimle,
Didem Albayrak
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Çocuk Gelişimi (Yüksek Lisans Öğrencisi)

Uzman_Onay_Talebi_20250711.docx
37K

Elif İpek Güney 14 Temmuz 2025 11:01
Alıcı: DİDEM ALBAYRAK

Merhaba Didem,

Önerilerim ektedir.
Çalışmanızda kolaylıklar dilerim.

Sevgiler...

UZMAN ONAY FORMU

3 ileti

DİDEM ALBAYRAK 18 Temmuz 2025 15:16
Alıcı:

Hocam merhabalar ,Prof .Dr.Makbule Meziyet Arı hocam beni size yönlendirdi

Yüksek lisans sürecimde desteğiniz ve yol göstericiliğiniz benim için gerçekten çok değerli. Görüş ve geri bildirimlerinizi duymak beni çok mutlu eder.

Zaman ayırdığınız için şimdiden çok teşekkür ederim.
İyi çalışmalar diliyorum. 🙏

Sevgilerimle,
Didem Albayrak
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Çocuk Gelişimi (Yüksek Lisans Öğrencisi)

DİDEM SORULAR .docx
38K

Tuğba NEŞE 21 Temmuz 2025 10:58
Alıcı: DİDEM ALBAYRAK

Merhaba Didem,
sorularını inceledim, ekte gönderiyorum.
Başarılar diliyorum.

EK-C

GÖRÜŞME FORMU

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU (EBEVEYNLER İÇİN)

Ebeveynlere Ait Bilgiler

1. Cinsiyetiniz nedir? ( ) Kadın ( ) Erkek
2. Yaşınız: _____
3. Medeni durumunuz nedir? ( ) Evli ( ) Bekâr
4. Kaç çocuğunuz var? ( ) 1 çocuk ( ) 2 çocuk ( ) 3 ve daha fazla
5. Öğrenim durumunuz nedir?
( ) İlkokul ve altı ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Linsansüstü
6. Eşinizin öğrenim durumu nedir?
( ) İlkokul ve altı ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Linsansüstü
7. Mesleğiniz: _____
8. Eşinizin Mesleği: ……
9. Algıladığınız aile gelir durumunuz? ( ) Düşük ( ) Orta ( )Yüksek
10. Yaşadığınız yerleşim yeriniz nedir? ( ) İl ( ) İlçe
10. Yaşadığınız bölge: _____ (İl / İlçe belirtiniz)

Çocuğa Ait Bilgiler (Okula Erken Başlayan Çocuğa Ait Bilgiler)

1. Çocuğunuzun cinsiyeti nedir? ( ) Kız ( ) Erkek
2. Çocuğunuz hangi düzeyde öğrenim görmektedir? ( ) Ortaokul ( ) Lise

3. Çocuğunuzun doğum tarihi nedir? ……..
4. Kaç aylık iken çocuğunuzu okula gönderdiniz? ……..
5. Çocuğunuz okul öncesi eğitim aldı mı? Evet ( ) Hayır ( )
6. Eğer Okul Öncesi eğitim aldıysa ne kadar süre okul öncesi eğitim aldı?
( ) 1 yıldan az ( ) 1 yıl ( ) 2 yıl ( ) 3 yıl ve üzeri
7. Çocuğunuzun şuan devam ettiği okul türü nedir?
( ) Devlet okulu ( ) Özel okul ( ) Proje okulu ( ) Diğer: _____
8. Sizce çocuğunuzun akademik başarı durumu nasıldır?
( ) Başarılı ( ) Orta düzey ( ) Başarısız ( ) Değişken
9. Çocuğunuzun sosyal ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
( ) Çok iyi ( ) İyi ( ) Orta ( ) Zayıf

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

1.Çocuğunuzu okula erken başlatma kararı alırken sizi en çok etkileyen faktörler nelerdi? Bu kararda aile içi, çevresel ya da çocuğa özgü bireysel nedenlerden hangileri etkili oldu, bizimle paylaşır mısınız?

2. Çocuğunuzu okula erken başlattıktan sonra gözlemlediğiniz olumlu ya da olumsuz durumlar oldu mu? Bizimle paylaşır mısınız?

3. Çocuğunuzun okula erken başlaması nedeniyle yaşadığı herhangi bir zorluk gözlemlediniz mi? Bu zorluklar daha çok hangi alanlarda yaşandı (örneğin arkadaş ilişkileri, derslerle başa çıkma, duygusal uyum, akran zorbalığı gibi)? Eğer böyle durumlar olduysa, siz bu süreci nasıl yönettiniz ya da nasıl başa çıktınız

4. Çocuğunuzun okula erken başlamasının ardından akademik olarak zorlandığı ya da başarılı olduğu dönemler gözlemlediniz mi? Bu süreçte erken başlamanın çocuğunuzun akademik gelişimini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

5. Çocuğunuzun ilkokul veya ortaokul döneminde öğretmenlerinden çocuğunuza yönelik nasıl geri bildirimler aldınız? Bu geri bildirimlerde çocuğunuzun hangi yönleri ön plana çıkarıldı? Bu yorumları aldığınızda sizde ne gibi duygular ya da düşünceler oluştu? Bu geri bildirimler çocuğunuzun gelişimini ya da sizin yaklaşımınızı nasıl etkiledi?

6. Çocuğunuzun okula erken başlaması, arkadaşlık ilişkileri ve sosyal uyum sürecini nasıl etkiledi? Bu süreçte dikkatinizi çeken belirli durumlar ya da yaşantılar oldu mu? Çocuğunuzun akranlarıyla ilişkileri zamanla nasıl şekillendi? Bu deneyimler sizin ebeveyn olarak bakış açınızı nasıl etkiledi?

7. Çocuğunuzun okula erken başlamasının, okulu sevme durumu ve okula aidiyet hissi üzerinde nasıl etkileri olduğunu; ayrıca okula gitmekten keyif alma, arkadaş çevresine uyum sağlama ve okul ortamına bağlılık gibi konularda ne tür gözlemleriniz olduğunu paylaşır mısınız?

8. Okuldan verilen ödev ve projelerde çocuğunuzun performansını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu görevleri tamamlarken zorlandığı ya da başarılı olduğu yönler nelerdir?

9. Bugünkü deneyimleriniz ve gözlemleriniz doğrultusunda, çocuğunuzu yeniden okula başlatma şansınız olsaydı, yine erken yaşta okula başlatır mıydınız? Neden böyle bir tercih yapardınız?

10. Bugün sizinle çocuğunuzun okul deneyimleri, öğretmenlerden aldığınız geri bildirimler ve sosyal ilişkileri hakkında görüştük. Bu kapsamda, paylaşmak istediğiniz ek bir husus veya dikkatinizi çeken başka bir konu var mıdır?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ALBAYRAK Didem

Uyruğu : T.C

Derece	**Eğitim Birimi**	**Mezuniyet Tarihi**
Yüksek lisans	İ.G.Ü (ÇOCUK GELİŞİMİ)	2022-2025
Yüksek lisans	Y.T.Ü (EĞİTİM YÖNETİMİ)	2021-2022
Lisans	A.Ü(OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ)	2001-2005
Lise	ATATÜRK KIZ MESLEK LİSESİ	----------

Yabancı Dil: C1

Yayınlar:

LEVEL UP ! ALFA ONLİNE EFSANE BAŞLIYOR (KİTAP)